
Hippocratis

Italy 04

~~a 26.7~~
2472
~~1a14~~
a 168

3192 A
A. Z. 8

7472

HIPPOCRATIS COI de prædi-
ctione lib. II.

EIVSDEM de coacis prænotio-
nibus liber.

EIVSDEM de languentium ſom-
nĳs inſomnĳſ've liber,

EIVSDEM de humoribus, com-
plexionibus, & chymis liber.

EIVSDEM de ſpiritalibus vento-
ſiſ'qꝫ flatibus liber.

EIVSDEM de carnibus lib.

INTERPRETE M. FABIO
CALVO RHAVENNATE.

¶Excudebantur anno à mũdi re-
demptione milleſimo quĩgen-
teſimo viceſimoſeptimo.

¶HIPPOCRA-TIS PRAEDICTIO PRIMA, PRAEDICTORIVS'VE LIBER PRIMVS, MARCO FABIO CALVO RHAVENNATE INTERPRETE.

QVi per exordia cum vel poſt capitis dolorẽ, ceruicis, præcordiorum ſoporantur, cũ excitãtur & vigilãt, profecto delirant: quibus ſi nares ſtillent, pernicioſum eſt, præſertim ſi quarto incipiente ventris proluuies rubet. Malum præterea in omnibus eſt, non minus autem & in prædictis lĩgua denſa craſſa've, ſubarida, quę delirantium eſt. Lotium in turbulentis vigilijs cũ ſine colore eſt atris nubeculis ĩtercurſantibus delirium portendit. Lumbi ſi ſudant, ſi ſomniant, de-

lirantium aperta ſigna ſunt. Cre-
bra excreatio, & ſi quod aliud ſi-
gnum adſit, inſaniæ eſt, ſi æſtus in
præcordiis præcludantur reliquã-
tur'ue. Febris ſi circum foras refri
geret, malum eſt, præcipue ſi ſu-
perſudent. Deſipientiæ ſilẽtium,
vel cũ ſilentio peſſime, quemad-
modũ & audenter & valde loquẽ
tium. Deſipientes phrenitici'ue ſi
vehementer tremant, pereũt, ſi-
cuti qui caput dolitãt, ſi virulenta
vomant. Si quis peruigilet, nec
loquatur audiat'ue, furore celeri-
ter agetur. Puſilli faucium dolores
in morbis grauibus ſtrangulant.
Qui facile hiat, & valde claudit,
reducit'ue, mente mouebitur.
Deſipientes phrenitici've, per-
nicioſi, ſeu in periculo ſunt. Deſi-
pientes ſi per exordia nihil probe
præ ſe ferant, crebro motentur,
ſpuant, album demittant, malum
eſt: quemadmodum Archecrati
contigit, ſiquidem debilitas tor-
por'que iis ſuperueniat, peſſimum

etiam in ĳs eſt frigus rigorſ've. Qui bile atra citãtur, ſi tremant, tetrum cachœteſ've eſt. Deſipientes phrenitici've, qui perniciter proſiliunt, cum ſudore ſuper febrientes leui tactu ſtrepitu'q; tremunt. Cum poſt vomitum ęſtuoſum vox raucefcit, oculi'q; obriгeſcunt, furiale eſt. Quemadmodum Hermozygi cõiugi cecidit, quæ perniciter furens muta mortua ęſt. Si tinnitus aurium in febre ardẽti cum viſus hebetudine, nariũ'q; tarda graui'q; defluctione ſuperueniat, ĳ furentes melancholicoſ've proſiliũt. Mentis excuſſiones cũ voce rauca bonę non ſunt. Linguę cõuulſiones ſpaſmi've cum tremore ſi fiant, ĳ mente capiunt. Duritia ĩ ĳs aſperitaſ've pernitioſum eſt. Tremulę linguæ voceſ've, mentis non conſtantis ſignum eſt. Spumoſa irroratio in oletulis bilioſis malum eſt, pręſertim ſi renũ lumborũ've dolor præceſſit. Dolores rari coſtarũ &

leues in ĩjs deſipiẽtiam ſignificãt. Cum ſingultu reſolutione'que nõ loqui, peſſimum eſt. Cum quis nõ loquitur, loqui've non poteſt, ſi tanquam qui præfocantur, ſpiret, promptuarium malum eſt, mentiſ'que excuſſorium, mentis exceſſiones cum puſilla audacia, ferinæ ſunt & malæ. Cum quis febre non carens ſuperiora frigidæ ſudatũ, difficulter morbum fert, cum pernicie deſipit: quemadmodum Ariſtagoræ contigit. Crébræ motationes in phreniticis conuulſiones portendunt. Lotium non ſentientibus emiſſum, pernicioſum eſt. ſi quidem tale ĩj mingunt, cũ ex turbulentia conſtiterunt. Qui vſquequaq; agitantur, profecto ſine voce ĩj finiunt. Si deliri phrenitici've cum refrigeratione ſpuunt, nigra vomunt. Surditas lotium'que perrubrum, fluitãtia'que nõ firma ſubſiſtentia've, mentis excuſſorium eſt. Qui ſi morbo regio corripiantur, peſſimum eſt. Malũ

etiam eſt, poſt morbum regiũ ſur ditas. Quibus euenit, vti nõ loquã tur, ſentiant tamen, venter ijs etiam prorumpit & ſoluitur: ſicuti Hermippo, qui mortuus eſt. Surditas in grauibus turbulentiſ'que accedens, malum eſt. Tremuli non clari ſermones, & exiles, mẽtis exceſſionem magnam portendunt: ſicuti Demarchi filio cõtigit ĩ Coo. Qui torpẽt ex frigore rigore've, nõ valde apđ ſeſe ſunt. Labores circa vmbilicum, ſaliẽtes & vibrantes mentis deſipientis quid habent, circa decretoriũ autem ſatis creber ſpiritus cum labore ijs prodit, ſuræ'que labores, mentis excuſſoria ſunt. Coxarũ'que dolores in febre, mentis aliquod excuſſorium habent, pręſertim ſi in lotio quid leue mingatur fluitet'ꝗ. Mala'ꝗ veſicæ circa've cũ febre, bona nõ ſũt, turbulẽto'ꝗ modo vẽter bilioſus, ſoporati, torpidi, debilitati, nõ multũ apđ ſeſe ſunt. Poſt ventrem liquidum fecu

lentum ſi quis caput doleat, ſitiat, peruigilet, clare nõ loquatur, debilitetur, mente hunc exceſſurum putato. Qui ſuperſudant, præſertim caput, ſubdifficilesq́ꝫ ſunt, in morbis grauibus malum eſt, præſertim cum lotium nigrum eſt, ſpiritusq́ꝫ turbulẽtus, ĩ his peſſimũ eſt. Preter rationem debilitas tã quam ĩ recẽs purgato, vacuó ve, cũ purgatio nõ fit, præceſſerit ve, malum eſt. Cũ vẽter ſtrictus puſilla quæda rotũda nigra q́ꝫ videmittit, naſuſq́ꝫ cũ his eruptus fluit, malum eſt. Qui dolore multo lumborum cum æſtuoſo feruore vexantur, ſi ſuperſudẽt, bonum non eſt, quippe tremũt hi, loquuntur q́ꝫ ſicuti frigeãt rigeant ve. Si poſtrema celeriter in vtraq́ꝫ mutẽtur, hi q́ꝫ ſitiãt, malũ eſt. Cũ quis ꝓbus probe non reſpõdet loquitur ve, bonũ non eſt. Qui celeriter acute ve loquũtur, præcordia his ĩtro affecta procedũt cõtrahunt ve. Lumina denigrata obſcurata ve cir

ca'q; ſi quid ſordidum nigrum cō-
pactum ſit, bonum nō eſt. Vox a-
cuta, querula, plorabunda've, ma
lum eſt. Dentibus frendere quibus
ſanis conſuetum non ſit, pernicio-
ſum eſt. Strangulationes in ĩjs peſ
ſimum eſt. Vultus color bonus, ni
mia'q; ſeueritas aſperitas've, ocu-
lorum'q; contractio malum eſt. Si
deiectiones excrementa've demiſ
ſa in puram ſpumã finiét, celerẽ
acceſſionẽ, mali'q; incremẽtũ por
tendunt. Si lotiũ in grauibus mor
bis compeſcatur & intercipiatur,
peſſimum eſt. Cum pernicioſa pe-
culoſa've mala nullo ſigno relicto
in grauibus morbis in melius reſi-
dent, mortem portendunt. Cum
in grauibus morbis oletula ſpumo
ſa, exalbida, circumbilioſa'q; ſũt,
lotia'que talia, malum eſt, quippe
ĩjs iecur affectum eſt, & dolet. Cũ
quis in febre non loquitur, conuul
ſorium'que in modum ꝓſilit, per-
nicioſum eſt. Cum quis non lo-
quitur, cum dolet laborat've, diſ-

ficulter moritur. Cum præcordiis orum dolore febris tetra eſt cacœthes've: ſitis in grauibus morbis ſi pręter rationem ſoluatur, malum eſt. Si quis in grauibus febribus multum ſudet, malum eſt. Lotia matura decocta've mala ſũt, prę ſertim in ĩjs rubra concurſent, virulenta'que ſi detineantur, ſtillę'que puſillæ, bullæ've ſuper apparеant. Vomitiones'que varię malæ ſunt, præſertim aſſiduæ continuæ've. Qui cum ſudore per decretorium æſtuoſum cir cumfringent ſuperrigent'que, malum eſt: poſt hoc vomitus æſtuoſi puri mali ſũt. Capitis grauedo, ſõnus q; grauedinoſus pfecto vbiq; malum eſt. Cũ rigore deſipientia, ignoratio've & obliuio malum eſt ſignum. Qui poſt rigorem refrigerantur, nec calefiunt, malum eſt. Sudores poſt refrigerationem qui non recalfaciant, mali ſunt. Poſt hæc in latere coſtis've dolor, æſtus, & super

rigere malum eſt. Soporati rigo-
res quauis cauſſa pnicioſi ſũt. Poſt
ſudorem vultus ſi rubeſcat & in-
flammetur, malum eſt. Super ĳs
poſteriorum refrigeratio conuul-
ſionem ſpaſmón ve prouocat.
Peruigiles ſuperſudantes ſi reca-
leſiãt, malum eſt. Doloris lumbo-
rum recurſatio, tortuoſa oculorũ
agitatio, dolor in pectus ſidens
cum torpedine quadam & mora
bonum non eſt. Superfebricitan-
tes tactu ſi vrunt, celeriter occi-
dunt. Cibum auerſati ſi nigra ſu-
peruomant, delirent, paulum ſu-
pra pubem tumeat, periclitan-
tur. Quibus lumen oculus´ve pec-
tus & audax declinatus´ve eſt, hos
ne potionato purgato´ve: pernici-
oſum enim eſt: neq; ſubturgidos,
tenebricoſa´que vagare & di-
ſcurrere videntes, deficientes, ci-
bum auerſantes, diſcolores, fe-
bre ardenti delaſſatos, fractos´ve,
quoniam pernicioſum eſt. Cor-
dis labor cum præcordiorum lan-

cinationedolo'que capitis tetrum
cacœthes've eſt, quin & quan-
doque ſpiritum præcludit, ſi
quid horum fiat profectò ij ſubito
pereunt, quemadmodum & Ly-
ſias in Odeſſo: lotium enim hu-
ic vehementer fermentatum,
feruens & perrubrum fuit. Cer-
uicis colli've labor dolor've in o-
mni quidem febre malum eſt, peſ
ſimum vero & in ijs, quos ti-
memus, ne inſaniant. Febres de-
laſſantes laborioſæ've, ſoporem
peruigiliū've tenebricoſum quid
præ oculis adducentes, ſudorife-
ræ'que, tetræ cacœthes've ſunt.
Crebri horrores de tergo auſpi-
cantes celeriter ſeſe mutantes,
latu difficiles ſunt. Lotium cum
intercipitur, dolorem præ ſe fert.
Nauſeantes & æſtuoſi cum per ac-
ceſſionē creſcūt, ſi nō vomāt, ma
lum eſt. Cum duritia & aſperitate
refrigeratio, pernicioſum eſt. Cum
quis non deſipiens tenuia liquida
've non ſentiens demittit, malum

eſt, quemadmodum Hepatico. Puſilli vomitus bilioſi malum eſt, p̄ſertim ſi peruigilent. Naſus in ĩjs ſtillans, pernicioſum eſt. Quibus cum febre poſt partum alba deſtillant, quæ'que ſurdeſcunt, latuſ'q́ vehementer dolet, pernicioſum eſt. Qui cum febre ardenti ſub circũ refrigerantur, crebra'que bilioſa demittunt, diſtortus'q́ oculus eſt, declinatuſ've, ſignum bonum non eſt, præſertim ſi deponantur ſoporãtur've. Qui ſubito ſtupore diſſolute percutiũtur, ſideratur ve cum febre temporis alicuius, pernicioſum eſt: quale Numenij filius paſſus eſt. Quibus fœminis de lumbis dolor febriculoſus horriduſ'que cor recurſãdo petit, ſi tenuia, alba, aquoſa reuomunt, ſi reſtitutę leuatæ'que muteſcant, nigra'que vomant, pereunt. Luminis, oculi've declinatio, delaſſatio & diſtortio in graui morbo malum eſt, cum & æſtuantibus, non vomentibus, lumbos dolentibus, ſi paulò audẽ-

tius improbius've delirent , ſpes eſt nigra decurrere. Si fauces vehemẽter difficulter'ꝗ & ſtrãgula bũde dolitẽt, perniciosũ eſt. Quibus ſpiritus ſubito retrahit, voxꝗ ſtrãgulabũda emittitur, vertebra conſidet, ĳs in fine tanquã ẜre parte've aliqua conuulſa ſpiritus fit, emittitur've. Capitis dolore depoſite & vehementer affecti', lumine'que audacie fixo've ſpectãtes, ventre ſoluto delirantes, contractione neruorum in poſteriora opiſthotonodees've fiunt, cum luminum oculorum've conuerſione. Si cum febre laborioſa quis frigeat rigeat've, pernicies pręſens eſt. Quibus in febre laborioſa ſpiritus ſubito retrahitur, vox'ꝗ clara non eſt, frigusrigor've pernicioſus eſt, ſoporati'ꝗ in ĳs malũ eſt. Dolores præcordiorum ilium've cum febre nihil loquentium, ſi ſudore ceſſent, bonum non eſt, coxẽdices enim petunt. Cum febre ardẽti ſi venter erumpat, pernicio-

ſum eſt. Quibus cũ febre vox de-
ficit, poſt decretoriũ tremuli vel
ſoporati finiunt. Quibus præcor-
dia vrentia fatua, murmurantia
non dolentiáve, demiſſa & vari-
antia ſunt, ventérque turget, ci-
barĳs aſſumptis ſuperſudant, pro-
fecto ĳs turbulentus & laborioſus
ſpiritus exiens, ſingultus præ ſe
fert, venter'que ſpumoſa bilioſáq;
demittit: quod mingitur ſi limpi-
dum eſt, venter'que, ſi mouetur, i
ĳs iuuat. Quibus cum oculorum
conuerſione diſtortionéve ſopor
fit, pernicies præſens eſt. Quibus
ſpiritus retrahitur impeditur've,
vox clara non eſt. Spumoſa pro-
deũt, febris creſcit acuitur've, cũ
capitis dolore non loquũtur. Cum
ſudore cum febriunt, ſingultant,
modóque ſeſe mala demittunt,
modo redeunt, diutius'que durãt,
ſi ſuperfrigeant rigeántve, malũ
eſt. Manus tremulæ, capitis dolo-
res, ceruicis'que, ſubleues, mingẽ-
tes nigra, denſa, ſpiſſa've, quibus

hæc ſũt, præſtolantur´ve, bonum non eſt. Quibus´que nigra prodeũt, ꝑditura´ve tmẽtur, peſſimũ eſt. Cũ reſolutione ſi quis demiſſe depoſite´ve cubet, nec loquat̃, ꝑnicioſũ eſt. Lateris coſtarum´ve dolores cum ſputo bilioſo præter rationem vaneſcentes proſiliunt pullulãt´q; rurſus, ſomnolento ſudorifero´q; ceruicis dolore ſi quid venter ſufflatus & tumens liquidũ per vim demittat ſubſidat´q;, deinde non bilioſa decedant: quæ ſi durent diutius ęgrotabit, quippe non bilioſæ circũlauationes deiectioneſ´ve leuiuſculæ, minuſ´que periculoſæ ſunt, quod´que tumet & inflatũ eſt, tumore eo prodeſt: venter´que tumens cum per vim liquida demiſit, ſi celeriter retumeſcat, quid cõuulſorium habet: quemadmodum Aſpaſij filio contigit. Pernicioſum his eſt, ſuperfrigere rigere´ve. Si quis ex his cõuellatur, turgeat´que, diutius languet, lurida´que & putrida os de-

mittit. Longa mala lumborũ, doloreſ've ſi aliquatenus præcordia petant, cibi faſtidium cum febre ferunt. Caput ĩjs ſi continenter doleat, conuulſorium in modum citò necat. Qui ſuperfrigent, rigent've, per noctem'que magis aggrauantur, peruigilant, inflammantur, lotium eſt, cum in ſeſe demittant, & ad conuulſiones ſomnolẽtas finiant. Qui per exordia ſuperſudant, lotium'que concoctum mingunt, tactu vrunt, deinde nõ decretorie refrigerãtur, ſubito'q; recaleſcunt, ſi torpidi ſopores ĩjs fiant: ſi conuellantur, pernicioſi ſũt. Lippitudini epiphoriſ've capitis dolores ſomnolenti cum grauedine ſuperueniãt, mali ſunt, fortaſſe ĩjs eueniet quid cõuulſorium pati: doloreſ'que ſtrangulabundi in anguſtis faucibus ſi fiant, quid conuulſorium habent, præſertim ſi de capite moueantur: quemadmodum Thraſinontis fratris filiæ contigit. Tremulæ conuulſiones

ſudantibus ſi fiant, ſubredire con=
ſueuerunt, decretorium ĳs fit, cũ
ſuperfrigent rigent've: qui cũ ſu=
perfrigent, circa ventriculum æ=
ſtus clauditur. Lumborum dolor
labor've, caput, cor'ꝗ dolenti cũ
difficili violenta've olectatione q̃d
conuulſorium mutum habet, cũ'ꝗ
decretorio frigus, rigorem've. Si
vẽter ſubliuida turbulenta'ꝗ de=
mittat, tenuia'que aquoſa, vel tur
bulẽta ſint, lotia ſuſpecta ſũt. Fau=
ces paulum exaſperatæ, cũ ad ſel=
lam vana ſurrectione frontiſ'que
dolor, bonũ nõ eſt. Lãguidi, delaſ=
ſati, dolitantes, in ſtragulis veſti=
mentiſ've cubãtes, ſi quid ĳs prę=
terea creſcat & addatur, difficile
malum'que eſt. Somnuſ'que in ĳs
multus conuulſorius eſt, frontiſ'ꝗ
dolor grauis, mictio'que difficilis,
malum eſt, lotĳ'ꝗ ſtilla, ſtatio've:
qui cum cõuelluntur, horrent, fri
gent've, ſuperſudãt. Purgationes
vacuationeſ'que puræ in omnibus
quidẽ grauant, ſed in his valde ſu

per'que his tubercula ſecundũ au-
res ſuſcitãt, turbulentæ'q; delira-
tiones & audentiæ, peruigileſ'que
conuulſoriæ ſpaſmaticę've ſunt,
cum ſudore præſertim, ceruiciſ'q;
ſcapularum, frontis corporiſ'que
totius perfrictiones, ſuper his pu-
rulentę ſpumoſæ'q; mictiones. Cũ
animi deliquio defectu've, ſeu ap-
ſychia, luminis obſcuratio caliga-
tio've, conuulſionem ſpaſmon've
proximum eſſe ſignificat: ceſſãti-
bus'que ab his proximam eſſe cõ-
uulſionẽ mortem'que, caligatio o-
culorũ deliquiũ'q; animi apſychi-
a've ſignificat. Cubitorum, cerui-
cis'q; dolores conuulſoria ſpaſmo-
dea've ſunt. Vultus autem, fauci-
um'que hæc, pallor, gracilitas ma-
cilẽtia've, crebra hiato, ſputatio-
'q;, ſup ĩis ſudores ĩ ſõnis optimũ
eſt. quippe ſudore leuari plurimis
nõ malum eſt. Labores doloreſ've
ſi ad inferiora deſcendant, facilius
his feruntur, cum febre ſuperſu-
dare, caput dolere, ventrem com-

preſſum habere, cõuulſorium eſt. Subalbida diſſoluta, liquida'que o-letula mala'que, non ſine febre i-gne've, nec opportune circum re frigerantia bona non ſunt, ſuper-'q; his frigora rigoreſ've doloreſ'que, ventrem, veſicam'que corri pientes, quippe ſoporem i his quid conuulſoriũ habere non mirarer. Si vlcera in grauibus ſanguinolẽ-tis fiant, mala ſunt, deiectioneſ'q; albæ malæ difficileſ'que ſunt: liui-da glutinoſa de his prodeũtia mul to labore, & æſtu prodeunt & ex-cernuntur. Profecto de his torpo-res ſomnolenti, ſubconuulſorij'q; ſuperfiunt: qui ſi fiant, diutius ſu-perlanguent, quippe circa decre-torium hi bilioſi tuſſibundi'que fi-unt, cum'que difficultate ſpirant. Quæ de lumbis in ceruicem, ca-put'que ſtupidum in modũ redũ-dant, conuulſoria ſunt, mentiſ'que excuſſoria: quippe hæc conuulſio-ne ſpaſmo've tollũtur, propterea per eadem euntes, varie languẽt.

Cõuulſiones ſpaſmi´ve per vulua
rum vitia febre carẽtia faciles ſũt:
quemadmodum Dorcadi cõtigit.
Veſica compreſſa, præſertim cum
capitis dolentia quid conuulſoriũ
habet, ſoluentia in his torpide dif-
ficilia ſunt, non tamen perniciosa,
quippe & hoc mentis excuſſoriũ
eſt. Quin & oſſium pręciſiones in
capitis temporibus conuulſionem
ſpaſmon´ve prouocant. Temulẽ-
tum per exordia multum agitato
percutito´ve, conuulſoria ſpaſmo-
dea´ve ſputa, cum ſudore febricu-
loſo vilia, ſiue nõ periculoſa ſunt:
quippe his venter per dies aliquot
liquida demittit, q̃bus puto tuber-
culum apoſtema´ve ĩ articulos vẽ
turum eſſe. Mentem percutientia
vitia atræ bilis, melancholica´ve
valde & audacter parum durant:
ſi vero de muliebribus malis pro-
ficiſcantur, ferina ſunt & peiora,
pluſ´que temporis durant. quin &
hæc cõuulſoria ſunt, quin & cum
grauedine ſomni´ve marcore non

loqui conuulſorium eſt: quale filiæ ſutoris euenit, quæ, cum fœminea purgamenta comparuerũt, febris citare cœpit. Quibus cum conuelluntur, oculi ſplendent, validi generoſi'ue & apud ſeſe non ſũt, diutiuſ'que languent. Contrà qui ſanguinem emittunt, peius habent, quemadmodum illi, qui lienẽ magnum inflammatum'que habuit, cui de dextera naſi parte ſanguis prorupit. Quæ'que pręcordia vexant, ſimiliter habẽt. Superſudãti vero malum eſt cum puſillis ſudoribus, deinde refrigeratis ſanguis de naribus profluens, tetrũ cacœtheſ'ue eſt. Poſt ſãguinis eruptionem ſi nigra demittantur, malũ eſt: peſſimum vero ſi & perrubra, quippe ſi quarto die poſt ſãguinis eruptionem ſoporentur, cum cõuulſione ſpaſmõ've finiũt: vtpote cum nigra demiſerint, venter'ꝗ tumeat. Qui poſt ſanguinis eruptionem ſtatim ſudãt, tetrum eſt: clam enim hi differendo finiunt.

Poſt breuem paruam've ſãguinis eruptionem, nigrorum'que demiſſionem per graues morbos ſurditas, malum eſt. Sanguinis egeſtio his pernicioſum eſt, ſurditatem vero diſcutit. Lumbis dolitantibus, ſi cor vellicetur, ſanguinis erupturi puto ſigna præcedentia ſunt. Qui ſtatis temporibus ſanguinem emittunt, poſtea ſi ſitiãt, hoc diſcutit: ſi vero ſanguinem non emittant, comitialiter finiũt. Qui ſubitò commouentur, peruigilant, deſtillant, ſexto die leuantur. Qui nocte laborant, die ſequente superſudant, delirant, ſanguinem abunde demittunt. Quibus diu ſanguinis eruptiones fuerunt, poſtea venter male habebit, lotia niſi digerantur: quippe lotium aquoſum hoc præ ſe fert. Perfrictiones ſanguinem emittentium vehementes per dies decretorios peſſimæ ſunt. Capitis grauedine vexati, ſi frontes dolitẽt verticeſ'ꝗ, ſanguinis

eruptione peruigilant, præſertim ſi dolor ceruicem petat, ſubito q̃ſtu peruigilãtes ſanguinem emittẽt, præſertim ſi quid ante profluxe-rit, quippe horrentes & ſoporati caput dolitant. Cum ſupercilia ceruix'que dolitant, lumina'que per-rubeſcunt, ſanguinis erupturi ſi-gna ſunt. Qui ventre remorato ſanguinem emittunt ſuperfrigẽt-'que, malum eſt: quippe his hoc ſã guinem emittere, ventrem lubri-cum & ad inteſtinorum leuitatẽ tendentem, vel ſuperaſperum & durum, vel tineas, vel vtraq; fa-cit. Quibus lumborum dolor in ca put recurſat, his vel manus torpe ſcunt, vel cor dolitat, vel bilioſi fiunt. Qui ſanguinem abunde e-mittunt, venter'que erumpit, ple run'que hi mente mouentur. Qui poſt ſanguinis multam eruptio-nẽ crebra nigra demittunt, poſt-'que ventris remorationem ſan-guis erumpit, vẽtrem hi dolitãt, ſimul'q; ventoſa inflatione vexã

tur, facile tamen ferũt. Quin & hi multo ſudore frigido ſuperſudãt, turbulentum in his lotium malum non eſt, nec quod ſimile ſemini genitali ſubſidet, crebro tamen hi aquoſa mingunt. Quibus de naribus parua ſanguinis deſtillatio, poſt ſurditatem torpedinẽ'ꝗ diffi-cile quid habet, vomitus his, commotio'ꝗ vẽtris confert. Quę poſt frigus laborioſe febricitant, muliebria his tranſcurrũt. Collũ in his dolitatum ſãguinis eruptoriũ eſt. Caput ſi concutiatur, & aures tĩtinnent, ſanguis erumpet, vel muliebria tranſcendent, tranſcurrẽt've, præſertim ſi ſpina æſtuet: forſan & hoc inteſtinorum difficultatẽ præ ſe fert. Si venter pulſet ſaliat've, præcordia'ꝗ tumore magno contendantur, ſanguinis horridulæ eruptiones accedant, ſi multum de naribus fluat, liberantur. Quibuſdã vero conuulſiones, ſpaſmuſ've prouocat, quod ſãguinis miſſio per venã diſcutit. Cre-

bręad ſellã ſurrectiões pua, ſuffla ua, glutinoſa, feculẽta demittẽtes, cum p̃cordiorũ coſtarũ'q; dolorę morbũ regium portẽdent: quippę qui cũ hi crebro ſurgũt, tamẽ diſcutiũt, puto & hos ſanguinẽ emiſſuros: nam dolores in lũbos recurſantes, ſanguinis erupturi ſigna ſunt. Præcordiorũ vero contẽtio cum capitis grauedine ſurditate'q;, quę'q; aures moleſtãt, ſanguinis emiſſaria ſunt. Deſtillationes vndecimanæ malæ, moroſæ've ſunt, p̃ſertĩ ſi bis ſupſtillent. Qui cũ horrore decretorie ſudant, malum non eſt ſed ſi poſtridie pręter ratione horreant, peruigilent, his concoctis ſedatiſ've puto ſanguinẽ emiſſuros. Quibus p initia ſanguis abunde prorumpit, frigus'rigor've ſiſtit. Poſt ſanguinis eruptionẽ rigor peſſimus eſt. quibus caput dolet, ceruix laborat, corporis extrema tremũt, ſanguis ſi ꝓrũpat, diſcutit, quin & ſic tẽpore diſcutiũtur. Lotia his quibus ſecũdum aures extuberauit, ſic celeri-

ter, paulatim'que, & breui concoquatur, malum eſt, qui & ſic perfrixiſſe, peſſimũ eſt. Caput ſubgrauantia, ſoporantia've morbum'que regiũ adducentia ſi ſentiãtur, nõ valde ſontica periculoſa've ſunt: qui ſingultant, venter ĩjs prorũpit: ſi forte ſiſtatur, hi alienantur. quippe his ſi secũdum aures extuberauit, cũ'que rigore lotia retineantur, malum eſt, pręſertim ſi quę secũdum aures ſunt præ grauant ſoporãt've. profecto his reuerſio timenda eſt. Poſt reuerſionem ſedimentum excremẽtum'que, l mo ſum ſubliuidũ'que malum eſt, quippe per hæc præcordia dolitantur, puto'que dextra, profecto & cęcutiũt hi, quæ'que ſecũdũ aures ſunt, parũ dolitant. Si venter his prorũpat, pernicioſum eſt. Secundũ aures ĩ ęſtuoſis maxime tubercula fiũt, fœtidiſ'que & ęſtuoſis iuoluolis febre'graui: ſed p̃cordĩjs diutius tumeſcẽtibus ſecundum aures ſi tubercula fiãt, necat. Lenius autem ex ſurditate, niſi quid æſtuoſum,

ſoporiferũ'q́ ſuperueniat, quæ in his mala ſunt ſtupidiſ'q́ & ſideratis. Cõuulſoriũ aũt in modũ depoſitis tubercula ſecundum aures fiunt, ſed conuulſorio tremebũdo, æſtuoſo, ſoporato'q́ modo affecto paruula ſecundum aures tubercula ſuſcitantur. Profecto quibus ſecũdum aures extuberat, caput hi dolent, ſuperiora ſudant, ſuperrigent, venter prorumpit, quid ſoporiferũ quãdoq́ ſubrepit. Quin & lotia aquoſa albis ĩtercurſitata, ſuperfluitata, varie exalbida, olida, ſecundũ aures turbercula portendunt. Profecto qui hæc mingunt, crebro ſtillant: quippe lingua hiſ, læuigata eſt & pura. Qui ventoſi ſunt morbo regio, grauibuſ'q́ febribus obuꝫ ſunt, pręcordia dureſcunt: quibus cum refrigerãtur, ſecundum aures magna tubercula ſurgũt. Sõnolenti, ęſtuoſi, p̃cordia parũ dolitati, parũ'q́ vomentes, tubercula his ſecundũ aures ſurgũt, ſed prius circa vul-

tum, ſi venter nigra, feculenta, bilioſa, fœtida demittat, ſopor'que ſuperappareat, ſecundũ aures tubercula tuſſiculam'q; cum ſputo ſuſcitat, quę ſecundum aures tubercula mollit: ſopor de capitis dolore, ſurditas, vocis obſcuratio ſecundum aures quid eructat, præcordiorum conſiſtentia cum ardẽti æſtu, capitiſ'q; dolore ſecundũ aures ſuſtollit. Quæ ſecundũ aures dolitãt, ſi ſine decretorio molleſcant, malum eſt.

HIPPOCRATIS PRAEDICTIO SECVNDA, SIVE PRAEDICTORIVS LIBER SECVNDVS.

MEDICORVM prędictiones multæ, pulchrę, mirādęq; ꝓfecerūt, quales nec ego prędixi, nec aliū ꝓdicentem audiui, quę ſunt hæ: lāguētem quendam medico curam eius habenti, cæteriſq; pernicioſe habere viſum eſſe, medicū autē aliū dixiſſe non periturum, ſed cęcum fore, peſſime habere alium dixiſſe, ſed euaſurum, manūq; lęſam habiturum, modo nullo euaſurum alium pronunciaſſe: ſanum quidē eum futurū, alium dixiſſe, ſed pedum digitos denigratos putrefactoſq; amiſſurū. multaq; talia ꝓdictoria in hac ſpecie dicuntur. Modus vero prędictiōis alter eſt, diſtractis, vęnundatiſq;, quibuſdam mortem prędicere, quibuſdā inſaniā furorēve, quibuſdā alios

morbos, temporibuſq́ʒ his & prio
ribus quæ pdixiſſent, vera fuiſſe.
Prædictionũ alia forma pter hæc
eſſe dicitur: certatores athletaſ've
cognoſcere, quid'q; morborũ cau
ſa exercentur defatigantur'q;, ſi
quid cibi vel ptermittãt, vel quid
mutatum, & non conſuetum ſu-
mant, vel potu copioſiore plenio-
re'q; vtãtur: vel ſi quid ex deam-
bulatione prætereant, vel ſi quid
in venerea re decrrent faciant've.
horũ oĩm eos nihil latet: nec ſi q d
puſillũ ſit, q: is homo nõ obtẽpe-
rãs nõ rite ſeruauerit. Modi vero
prędictionũ hi eſſe dicunt: q quiẽ
dẽ ego non vaticinabor, ſed notas
ſigna've deſcribã, quibus euaſu-
ros perituroſ'q; cõiectura cogno-
ſcamus, cito'q; vel tarde ſanos fu-
turos vel perituros. mihi vero ſcri
ptum eſt & de abſceſſibus, quẽad-
modũ quẽ'q; obſeruari cõueniat,
puto & de claudicatiõibus. lęſiõi-
bus, cęteriſ'q; talibus cõfirmato iã
morbo, claro'q; exiſtẽte abſceſſus

non curſuros prædixiſſe, ſi menſtē adhibuiſſent, multo antequàm fierent abſceſſus, prædixiſſe. Credo etiam, ſpero'ue me humanius magiſ'ue, q̃ capiat humana mẽs, prędixiſſe, q̃ quæ circunferuntur predicantur'ue, de diſtractis magno've conductis prędicta fuiſſe, mortes, morbos, furores, quæ mihi facilia videntur, volenti mentem've his adhibere. Primũ quidem ſubhumidos, aqua've ſubter cutẽ laborantes tabidos deſipienteſ'que quis non nouit. Nam hęc nõ eſt, quod lateant prætereant've eos, qui ſciũt quibus hęc germana, cognata, gẽtilia've ſint mala; vel ſi vnq̃ prius furore perciti fuerint, vel homines hi vinolenti ſint, carnium've voratores, vel peruigiles & pernoctantes; vel frigore, calore nimio verſati hęc conceperint, quo vitæ inſtituto nutricatu've ſperandum credendum've eſt eos deſipientia laboraturos.
Eiſcoſos vero ſi quis per hyemem

multum comedere potare'que vi-
deat, coloris'q; boni eſſe, prædice-
re de his eſt per Ver ſanguinē e-
rupturum, per ęſtatem vero dilu-
ti coloris fore. Quare qui hæc oĩa
didicerit, ĩjs qui hæc certamĩa ap-
petant, hæc prædicito. Poterit
etiam ex ĩjs quæ ſcripta ſunt &
mortem prædicere, & furorem
& bonum habitum. Dicere ve-
ro poſſem & multa talia, ſed co-
gnitu facilia mihi ſcribere viſum
eſt, conſulo'q;, & ſuadeo quã pru-
dentiſſimos, & parciſſimos eſſe in
his prędictionibus, & in tota arte:
ſciant'q; ſi quis conſequatur vti
vera prædicat, ſcienti & languē-
ti in ſũma admiratione erit: ſi ve-
ro deerrauerit, peroſus erit, forſã-
'que inſanire videbitur. Qua de
cauſſa ſuadeo, vti prudēter raro-
'q; prædicēt, cætera'que alia om-
nia & hęc agant cum prudentia: ſi
quidē & audio, & video homines,
quę in arte dicantur aut fiant, nec
bene ſentire & iudicare, nec dice-

re. De ijs vero qui exercentur & defatigantur, veras prędictiones, ſicuti dicunt qui aſſerunt, nec eſſe puto: nec ſi quis putet, impedio. Signo enim nullo bono malo've cogitatiões opinioneſ've lędunt, quo credété oporteat ſcire poſſit've p̃dicetur nec'ne recte: tamẽ qui velit credere, credat: nihil enim impedio. Puto aũt de his ſi quid verum dicitur, vel de ijs qui exercentur, vel de ijs qui præſcripti ſunt, primũ quidẽ ſignũ eſt, eũ qui ſcit, cogitare, cõiectari & obſeruare q̃d dicat dicturuſ've ſit, deinde dubitanter humane'q; prædicere, ſimul'q; eos qui hæc dicunt, maius monſtruoſius've quã fuerint, diſſerere. Siquidẽ languẽtibus nõ facile eſt medicorum errata dignoſcere, cũ hi cubent, cibiſ'q; parum nutrientibus vtũtur, vti nõ multum videant & obſeruent ſeſe curantẽ, ſubcontẽplantem'q;. Solum enim aliqui potant, quidã ad potum ſorbitionẽ, vel perpuſillũ cibum

addunt: quare neceſſe eſt, eos qui plurimũ potant, difficile ſpirare, multũ'q; mingere: qui vero multum & ſorbẽt & comedũt, magis ſitire febricitare'q;. Si qs vero potu cibiſ'q; ſine modo vtatur, prę-ter febrẽ ſpiritũ'que difficilẽ ventrem quoque turgidũ habebit. Licet aũt hæc oĩa, cætera'q; his experimẽtis tentare & experiri, qbus vtimur, probe'que cuncta tenemus. Primũ quidẽ mente cogitatiõẽ've, oculiſ'q; hominẽ in hoc cubantẽ, probe'q; nutricatum cognoſcere facile eſt, ſi quid non paruerit, deãbulando comedẽdo've, deinde ventrẽ, venaſ'que manibus tangendo minus fallitur, quã ſi non tangat: prętcrea febrient. ũ nares multa & optime demonſtrant: nam non bene olent, ſed in macilentis, probe'que nutricatis hoc experimento vtar ne nõ ſcio. Deĩde vocem ſpiritum'que auribus captando, quæ in valentibus validis've ſimiliter non patẽt, &

dignoſcere eſt ſicuti prius, qa mu
tata ſunt. Sed ſi mores & naturas
languentiũ, morborũ'q; medicus
prẹnoſcat, prædicere non opor-
tet. difficilius em̃ ille non ſpirabit.
Morbo nanq; adhuc errante, fe-
bre vehemẽtiore & acutiore cor-
ripi poſſet, vẽter'que intẽdi: qua-
re propter hęc tutum nõ eſt prius
q̃ morbus conſiſtat, p̃dicere: poſt
autem hoc tempus, quicquid prę-
ter rationem fiat, dicere oportet.
Si qua enim grauia mala quòd nõ
obtẽperauerit, fiant: patent. Spiri
tus enim difficultas vno vel altero
die ceſſat, cętera'que talia quę pec
cant & committunt. Si quis ergo
hoc decretoriũ p̃uidens dicat, non
peccabit. Modum hũc quidẽ con-
ſiderationũ obſeruationũ've nũc
inducam, de ĳs'que qui domi ma-
nent, & de ĳs qui exercentur, cę-
teriſ'que talibus cunctis. Diligen-
tias autẽ illas ſummas & audio, &
derideo prędicẽtiũ. Puſillũ em̃ ho
minum non obſequentium redar-

guã nec'ne, haud ſcio. Si vero magnopere peccẽt, quemadmodum obſeruetur, ſcribo. primum quidẽ oportet hominẽ quem quis obſeruet, ſi qua nõ paruerit, videre nũne toto die, hora eadẽ loco & modo ſteterit, ſole præſertim recens orto: tunc enim languens vacuus & ieiunus eſt, nihil'que defatigatus niſi matutinis deambulationibus, quibus paruerit nec'ne, ſurrexerit, deambulauerit, videndũ eſt: quare neceſſe eſt eum qui rite nutricetur, hac hora potiſſimum ſtatũ coloris, totiuſ'que corporis ęquum habere. Quam ob rem qui curat, mente oculiſ'que pręſtò ſit, probe'ꝗ hominis mẽtem, modos, corporis vires obſeruet: nã quidã facilius, quidam difficilius mandata perficiũt. Primum quidem videndum eſt, nũ validus ſit & vorax, nũ plus iuſto comederit potauerit've: quod ex his patebit, cum tumidius, craſſius, pĩguiuſ've, coloratiuſ'ꝗ eius corpus fuerit, num

vēter male demittat: nā hi prom
ptiores ſunt ad defatigationem.
Prçterea conſiderandum eſt, nū-
quid eructet, vēto ve moleſtetur:
q̄ fiāt neceſſe eſt ījs, qui ſic deliq̄-
rit. Si vero ſçpe comedere coactus
ſit, valde'q; laborare, cibū've nō
cōcoxerit, vel potus ſit, vel poſt
multam cœnā nō multum deam-
bulauerit: q̄ ſic obſeruato, cœnā ſi
non cōcoxerit, quod cōſueuit de-
ambulato. Sic enim viſu gratior
erit, & ad exercitatiōes paratior,
ſed minus cōpactiuſ'q; demittet.
Si vero poſt cœnā nō deambulet,
vento tumeſcit, copia'q; & plenis-
tas non minuetur, pluſ'q; q̄ prius
defatigatione ſudabit, difficulter'-
q; ſpirabit, graueſcet magis, ſed
minus glutinoſū vēter demittet.
Si vero cibum non conſumpſerit,
nec deābulauerit, languidior, pi-
grior, tumidior'q; erit. Sin aūt po
tus, magis q̄ prius ſudabit: difficis
liuſ'q; ſpirabit: magiſ'q; graueſcet
humidior'q; erit q̄ cōſueuit: mo-

roſior'ꝙ, niſi & caput aliquatenus vexet. Si vero ſemel fœmĩa vtatᷣ, grauior, acutior've & ſolutior fiet ſi ſępius, durior & aſpior, & aliq̈ te nus aridus & ęſtuoſus fiet, decoloratior'ꝙ, magiſ'ꝙ delaſſabitᷣ. Laborãtiũ vero, ſeſe'ꝙ exercẽtiũ oletũ modicũ & durũ eſſe debet, dũ parũ comedẽt, potabũt'ꝙ: ſi vero q̊tidie, vel tertio q̊ꝙ die, vel quarto, vel lõgiore tẽpore oletẽt, piculũ eſtne, vel febris, vel fluxus vẽtris ipſos corripiat, Quæcũꝙ em̄ oleta liquidiora ſunt, q̄ vt poſſint in exitu conformari, cuncta'peiora ſunt. Crebro vero comedentibus, multũ'ꝙ ſeſe defatigantibus oletũ molle cũ ſit, ſiccũ eſſe deberet, copia'ꝙ intrantium rata portione defatigationis. Pari vero cibariorũ copia multum ab ĳs, qui parum ſeſe defatigant, egeritur, parũ'ꝙ ab ĳs qui multum, ſi quidẽ ſani ſint, probe'ꝙ nutricẽtur: quare cũ his cõparentᷣ. Liquidiores autem egeſtiões ſine febre ci

tius ſeptimo die diſcretæ, ſi ſemel ſimul'que fiãt, q̃ ſi repetãt, vtilio-res ſunt. Si vero hoïes ſupfebrici-tẽt, vel fluctiones ſubter reuertã-tur, ſi lõge fiant, oïno malæ ſunt, ſiue bilioſæ ſint, ſiue pituitoſæ, ſi-ue crudę, peculiaribuſ'que nutrimẽ tis, potionibus, medicamentiſ'que ſingulæ egent. Lotium vero pro copia potionis mingere oportet, ſemper'que par, ſimul'que craſſiuſ'que paulò q̃ quod potatum eſt. Sin autem aquoſum ſit, plus quàm q̃ potari man daretur, hominem nõ parere præ ſe fert, maiore'que potu vti, q̃ vt cõcoqui & demitti poſſit, donec hoc mingat. Si vero paulatĩ min-gat, & ſtridat lotiũ, medicę potio nis hominem egere ſignificat, vel malum aliquod circa veſicã eſſe. Sanguinem vero mingere rarius quidem, parum'que ſine febre dolo-réque nihil mali prę ſe fert, ſed labo rum ſolutionem. Sæpius autem & multum ſi mĩgat, vel horum quid graue fiat, bonum non eſt, ſiue cũ

dolore,ſiue cũ febre mingãt: qua-
re prędicito. Sed ſi pus ſuper min-
gatur,dolores tollit. Craſſũ vero
lotium,ſedimentum tenue habẽs,
dolorem articulorum,vel abſceſ-
ſum ſignificat. Cætera vero ſedi-
menta omnia,quæ ĩ lotῆs ſeſe de-
fatigãtium fiunt,de malis quæ cir
ca veſicam ſunt,fiunt:quod dolor
qui vix ſedatur,demonſtrat. Hęc
quidem,& alia de his & ſcribo, &
dico. Qui vero per ſummam dili-
gentiam quaſdã prędictiones ac-
cuſant, reprędendunt've, horum
quidem nonnullis aſſentirer: pue-
ris autẽ diſcipuliſ'q; vererer,quo-
rũ ſcripta in manibus ſumpſi, vti
quid horum quiſque ſentiret, vi-
derem:nuſquam eam ſummam di
ligentiam inueni quę prædicatur,
quare hęc ſcribere aggreſſus ſum.
De ῆs vero qui morbo aquæ ſub-
ter cutẽ laborant,tabe'que, de pe-
dibuſ'que,comitiali'que, ſacro've
morbo dicto corripiũtur de cũctis
aliquatenus ferè idẽ dico. Quibus

horum morborum quid cognatũ, germanum, gẽtilicium´ve ſit, ĩjs vix diſcuti poſſe ſcito. Cętera vero de his ſingulatim ſcribam. Qui autem aqua ſubter cutem tenetur qui´ꝙ ſupfuturus eſt, bonis, latis, rectiſque ĩteſtinis eũ oportet eſſe, ſuapte´que natura ſimul facile con coquere demittere´que, facile ſpirare, nuſquam dolere, corpuſ´que totum calidum æqualiter habere, poſtrema´ꝙ non tumere. Melius tamen eſt poſtrema tumere, ſed optimum eſt horum neutrum habere: mollia tenera´ve, gracilia´que poſtrema eſſe oportet, mollem´que tactu ventrem, nec tuſſire ſitire´que, linguam non ſiccescere per omne tempus, præſertim poſt ſomnos, quo hæc valde fiunt. Cibaria vero libẽter ſumere, poſtquam´que ſatis comederit, nihil affici, ventrem´que celerem & obtemperãtem medicamentis habere, ſemper´que molle & informatum oletare, lotium-

que pfectū digeſtū ve cōparere, cōmodū q́ ad rem, vinorū q́ mutationes. Defatigationē vero facile ferre, nec delaſſari. Si quidē ad oīa hominē diſponi optimum eſt, tutiſſime que ſaneſcet: ſi vero minus oīa habeat, plurima tamen habeto: ſic enim ſperabit euadere poſſe. Qui vero nihil horum, ſed cōtraria habebit, ſine ſpe eſſe ſcito: qui autem pauca horum habuerit, q̄ optima eſſe dico morbo ſubtercutaneo laboranti, parum ſperato. Cui vero ſanguis multus ſupra ſubter que proruperit, ſuper que febricitauerit, multæ aquæ hunc repletū iri putato, morbo q́ ſubtercutaneo laborantiū omniū hic pauciſſimi tēporis erit, minime q́ ſuperit, de quo alicui ꝑdicito. Qui vero modo valde tument, modo non, potius hi ſupererunt, q̄ qui ſanguinis eruptione cōplētur cōcēduntur ve: qui hydropes, vel hi ſic morbo ſubtercutaneo laborantes, morte eorum dolentes deci-

piunt, qui faciũt eos à medicis ne=catos fuiſſe. De tabeſcentiũ vero ſputo tuſſi'que, eadẽ dico, quæ de purulentis ſcripſi: qui bene libera=ri, morbũ'que pellere cupit, facile albũ, æquale concolor ſine pituita ſpuat, oportet, qđ'q; de capite flu et nares petat, ne febricitet, ne ci=bus ſomnuſ'q; cohibeat̃, ne ſitiat, vẽter quotidie demittat & durũ: copia vero portioni intrantiũ re=ſpõdeat, macilentũ minime homi nem hunc eſſe oportet: pectus ve=ro quadratum hirſutum laudato, cuius alueus, carthilago, muſculi carnoſi nõ ſint. Quiſquis eñ hęc oĩa habuerit, omnino ſuperit: qui vero nihil horum habuerit, maxi me piclitabit̃. Qui iuuenes ex ab=ſceſſu fiſtula, vel alia re ſimili pu=rulenti fient, vel abſceſſus repullu latione nõ ſupererũt, niſi multa il lis & admodum bona ſigna ſuper=ueniant: qui homines per autum=nũ pereũt, quin & lõgis aliĳs mor bis plurimi hoc tempore pereunt.

Cęterorū vero minime virgīes fœminę'q; ſupſunt, q̄bus mēſiū defectu tabes fiat phthiſis've. Si qua vero virgo, vel fœmina ſupfutura eſt, q̄ pl̄ima ſigna optima ei ſuperueniāt opus eſt, mēſtrua'q; limpida, pura'q; ſup cōpareant: ſi minus, ſpes non eſt. Qui vero hominum, fœminarū, virginū'q; ſanguinis ꝑruptione purulēti fiunt, non minus ſupſunt. Cuncta vero ſigna tabeſcētium purulentorū'q; qui ſupfuturi, vel perituri ſunt videāt've tibi, cōſiderato, ꝓdicto'q;. Sanguinis vero proruptione ħ maxime ſupſunt, quibus atrę bilis dolores in pectore, tergo'que ſunt, poſt'q; ſanguinis eruptionē dolore aliquatenus leuātur: tuſſis aūt febriſ'q; his nō fere ſupuenit. plurimi vero ſūt, q̄ ſiti vſq;quaq; facile ferāt, quibus ſanguinis eruptiones maxime reueniūt, niſi abſceſſus ſupueniant, quorū abſceſſuū ħ optimi ſunt, qui maxīe cruēti fuerit. Qui vero pectora dolitāt

tēporeq́ꝫ emaciātur, ſineq́ꝫ febre ſuppuramētis tuſſiūt, difficulterq́ꝫ ſpirant cū tuſſient, difficulterq́ꝫ ſpirabūt, quidq́ꝫ conuerſū, vſq́ꝫ reuulſum olidūq́ꝫ ſpuēt, eos perituros putato. De ījs vero qui de pedibus laborāt, podagrātibuſ́ve hęc: q vel ſenes ſunt, vel articuli iūcturę́ve ꝓtuberāt, vel laborioſum ī modū viuūt, ſiccūq́ꝫ vētrē habēt: quatenus ego noui: humana arte hi ſanari nequeunt: ſi tñ difficultas īteſtinoꝝ dyſenteriáve ſuperueniat, hos ꝓbe ſanat. cęterę́ꝫ deſtillationes ad inferna tendētes valde ꝓſunt. Quiſquis aūt iuuenis eſt, cuiuſq́ꝫ articuli nondū ꝓtuerarunt: moribuſq́ꝫ diligēs ꝓbuſq́ꝫ ſit & laborioſus, ventrḗꝫ bonū & neceſſarījs rebus parentē habeat, medicūq́ꝫ mētē prudētiſſimáve habentē nāciſcat̄, ſaneſcet. Sacro quidē comitialiv́e morbo correpti difficillime liberāt̄, qbus præſertī de pueritia ad virilitatē vſq́ꝫ creuerit vnà, deīde quibus in

adoleſcẽtia vigẽti corpore valido & ętate fiet, fuerit'q́ de viginti-quinq; ãnis vſq; ad quinq; & quadra ginta, poſt hos quibus malum hoc qua corporis parte incipiat, non pſignauerit: nã quibus de capite, latere, coſtiſ've, vel manu pede'-ve ĩcipere videtur, facilius curaƭ. Differũt enĩ hęc inter ſe: quę nan-q; de capite incipiunt, difficillima ſunt, deinde latere coſtiſ've: q̃ ve-ro de manibus pedibuſ'q; auſpicã tur, facillime ſanantur. Manũ his medicum admoueat oportet, qui morbi huius modos naturã've, cu rationẽ'que nouerit: ſi languẽtes iuuenes ſint, ſi laborioſi, cõſidera-to, petito've, mẽteſ'q; eorũ quid' ne mali habeant, ſi prius ſideratus fuerit, quæ atræ bilis exceſſiones, bonę nõ ſunt. Cęteræ aũt oẽs, q̃ ad inferna repũt, optimę ſunt hoc lo co, q̃ maxĩe cruẽtę ſunt. Qui vero ſenes iã corripi cœperũt, ferè mo-riunƭ: ſin autem non pereunt, citò per ſeſe liberanƭ, nihil'que medi-

cis iuuãtur. Quibus autẽ puerorũ oculi ſubito vertuntur, vel malũ aliquod maius patiũtur, vel tuber cula ſub faucibus ſuſcitantur, vel gracileſcit vox, vel dutius ſicce- tuſſiunt, vel cum adoleuerunt, vẽ ter dolitat nec mouetur, vel latus coſtæ'ue torquentur dolitant'ue, vel venæ craſſę ventris varican- tur, vel omentum petit, vel teſtis tumet, vel manus gracileſcit debi litat'q́: vel pes, vel tibia tota ſine alia cauſſa manca redditur, claudi cat'ue: quibus omnibus morbum præceſſiſſe ſcito. Puerorum'q́ nu tricatores interrogati plerunque hoc fatẽtur: quoſdã vero latet: quã doque hoc cœperit, ſe neſcire di- cũt. Qui autẽ vulnera vlcera'ue cogniturus eſt, quõ ſingula finiãt: primũ ſpecies hõinũ noſcat opor tet, q̃ meliores peiores'ue ſint ad vulnera vlcera'ue: deinde q̃ æta- tes facile vel contrà curẽt, quibus 'ue facile difficile'ue hęc ſeneſcãt, loca'q́ corporis in quibus vulnera

vlcera'ue cum ſunt, curatu facilia vel cõtrà ſint. Quẽadmodũ enĩ ætates loca'q; corporis ĩter ſe differũt ſic & in his vulnera vlcera cũ ſũt: facile vel cõtra curantur. Quæ q̃ rite conſiderarit, ſciet quo pacto ſingula diſcutiantur: qui vero hoc non faciet, nunquã ſciet qui vulnerum vlcerum'ue finis futurus ſit. Species aũt optimæ ſunt hæ, leues agiles'ue mediocriter, bonis ĩteſtinis prædite, nõ carnoſæ, nõ dure, nõ aſpere coloris autẽ albi, vel nigri, vel rubri ſint. Nã hi optimi ſunt, cum puri ſunt: que vero mixto colore ſunt, vel ſemiluride, vel lutee, vel liuide, vel pallide, bonæ nõ ſũt. Species vero præſcriptis cõtrarias peiores eſſe ſcito. De etatibus vero, ſiue per eſtates hec obſeruato: tubercula purulenta ſtrumoſa plerunque pueris fiunt, quæ facile diſcutiunt: maiuſculis vero & adultis iuuenibus minus quidẽ hæc ſũt, ſed difficilius tollũt, que viris minime fiunt: ſimilia vero ſa

nis ceria've grauia periculoſa've fiunt, quæ non facile curantur: cãcelli'q; latẽtes ſubalti, vexãtes'q; puſtulę manẽtes oculorũ epinycti des've, ſerpẽtia'q; vlcera herpetes've, q̃ ſexaginta annos vſque procedũt. Senibus autẽ tubercula phymata've talia nõ ſuperueniũt ſed cancelli latentes, qui'q; poſtremas partes moleſtãt acropathiue, qui cõmoriuntur. Locorũ autẽ alę difficillime curanẽ, vẽtriſ'que molliavacua'que, fœmina'q;: nã in his crebro abſcedit reuenit'que. Periculoſiſſimi autẽ articulorum oĩum pollices ſunt, pedũ præſertĩ, quibuſ'que lingua ex obliquo & latere vlceratur, quod diutius durat: quare dẽs ne quis acutior in cauſa ſit, cõſiderato. Mortifera aũt vulnera ſunt ceruicis, iuguli, colli, inguinũ, magnarũ & craſſarũ venarũ, deĩde cerebri, iecinoris, inteſtinorũ, veſicę: quę oĩa valde p̃niciosa & periculoſa ſũt, ſed nõ tã ineuitabilia quã putãt͂ vident͂ve.

Loca vero hæc noĩa hñtia ĩter ſeſe valde differũt, modi'q; ipſi mores & conſuetudo. Plurimũ etiã differt hominis ipſius corporis diſpoſitio p̃paratio've:quandoq; eñi ſaucius nõ febricitat, nec ĩflãmatur qñq; ſine patẽti cauſa febricitat, corporis'q;,pars aliqua penitus inflãmat: quare ſi ſaucius deſipiat,vulnus facile fert. vulneri autẽ tãquã abituro, ſanitatem've accepturo manus admoueto, medicæ artis & eorũ quæ ſuperueniũt ratione ſeruata. Moriuntur enĩ homines omnibus ferè vulneribus, plurimę nanq; venę magnę craſſę've, paruę tenues've ſunt in corpore, de quibus ſi ſanguen prorũpat, necãt, ſi eo prorũpãt, quas alio tempore ſi pertendamus, corpora leuant. Multa nanq; vulnera in locis nõ magni momenti exiſtẽtia nihil graue alatura vidẽtur, q̃ plagam ictum've dolore adeò vexant, vti patiẽtes reſpirare quieſcere've non poſſint. Quidã autẽ

prę vulneris dolore cũ graue pe-
riculoſũ'q; nõ eſſet, ſpiritũ quidẽ
reſumpſerunt, tamẽ delirarũt, fe-
bre'q; correpti perierunt: quod ĳs
euenit, qui corpus ignitum febri-
culoſum've habent, mẽtes've per
turbatas tumultuoſas've. Quare
nec hæc mirabere, nec illa timeto,
ſed cogitato ſcito'q; hominũ ani-
mos corpora'q; plurimũ ĩter ſeſe
differre maximã'q; vĩ habere. Quę
ergo vulnera cum tẽporis occaſio
nem non commodam, locũ've pe
riculoſum, vel corpus mentem'q;
talẽ nãciſcuntur, vel corpus adeò
ſic'q; affectum & paratum ſit, vel
magna adeò vulnera ſint, vti ho-
minem in ſeſe conſiſtentem mede
lam ſuſcipere nõ ſinãt: quę cum ta
lia ſũt refugito, qui'q; ſingulis die
bus deficiũt eos, ne tãgito. Cęteris
autẽ cũctis recẽs vulneratis manũ
admoueto, multam'q; curã, longã
'q; cuſtodiã adhibeto, ne homines
ĳ febricitent, q ſuper futuri ſunt,
ne ſanguis ꝓrumpat, ne ſerpẽtia

rodẽtia'ue, ſiue nomę ſubrepãt: qđ in grauibus & periculoſis potiſſi- mum facito, ſic enim par eſt. Ser- pentia quidem nomę'ue lethaliſſi mæ ſunt, quæ putredines altiſſi- mas, nigerrimas, ſicciſſimaſ'q; ha- bẽt mala periculoſa'q; etiam ſunt q̃ ſaniẽ nigrã reddũt. Putredines autẽ albæ mucoſæ'q; minus quidẽ necant, ſed magis reueniunt, lon- giores'q; ſunt. Serpentia vero her petes'ue vlcerum omnium ſerpẽ- tium minime periculoſa ſunt, dif- ficilius tamen pelluntur, quemad modum & latẽtes abſcõditi'ue cã celli. Cunctis autem his confert, ſi febris ſuperueniat, quę diẽ vnum duret, pus'q; maxime albũ craſſũ q; ſi defluat prodeat'ue, ſi'q; nerui os've, vel vtraq; putreſcãt, in al- tis & nigris putredinibus prodeſt pus enĩ multũ de his putridis ꝓ- fluit, qđ putrediẽs diſcutit. Capitis autẽ vulnerum lethaliſſima ſunt, quæ cerebrum pertingunt, quẽ- admodum antea ſcriptum eſt. Pe

riculoſa grauiaq́ꝫ hęc oĩa, pręterea magnopere ſunt, denudatum os, intro reclinatum, fractũ, ſi vulneris plaga, foramẽ've, parua ſit, oſſis vero ſciſſura fractura've magna, maius periculũ eſt: quę cũcta grauiora ſunt, ſi ſecundũ oſſis fracturam ſciſſuram've ſint & ſuturã, ſummãq́ꝫ capitis ꝑtẽ. Pręterea in omnibus momenti alicuius vulneribus ſit ne recẽtes ictus colliſiones've, num is in ictu conciderit ſoporatus've ſit, petito. Nã ſi horum quid contigit, maioris cuſtodiæ, diligẽtię, curæq́ꝫ eget tãquã cerebrũ ſenſerit audiuerit've ictũ. Si vero recẽs ſauciatus nõ ſit ſigna alia conſiderato cõſulitóq́ꝫ.
Qui vulnus in capite habet, optimum eſt, eum non febricitare, ſanguinẽ non erũpere, nullã inflãmationẽ dolorem've ſuperuenire: ſi vero quid horũ ſuperappareat, ꝑ exordia ſi fiat, tutiſſimum eſt, ſi parũ duret. Cõfert autẽ in doloribus & inflãmationes quæ in vulneri-

bus fiunt,ſuperuenire. Sãguis aũt in eruptionibus pus ĩ venis cõparere. Quę autem ĩ grauibus morbis febribus conferre ſcripſimus, conferunt & in his, ſi fiant quę optima eſſe hic dico: contraria vero, mala. Febrem autẽ in capitis vulneribus quarto vel ſeptimo, vel vndecimo die incipere, mortiferum admodũ eſt, plerũq; tamen decernit: ſi vero quartanum ſit vulnus, decimo febris incipiat, ſi ſeptimanũ, quarto & decimo, vel ſeptimo & decimo: ſin autẽ vndecimanũ, vigeſimo febrire cœperit: queadmodũ in febribus, quæ latẽte cauſſa fiũt, ſcriptum eſt. Si per febriũ exordia deliret, vel mẽbrũ aliqđ ſideretur percutiatur've, hominẽ hunc periturũ eſſe ſcito, niſi penitus optima aliqua cõpareant, vel corporis virtus ſubſit, quæ reſiſtat. Quare hominis modos moreſ've pdiſcito & obſeruato, ſpes enim adhuc aliqua supereſt: claudum autẽ, mancũ, & læſum mem

brum articulum'ue, quod vulnus incuſſit, fieri neceſſe eſt, ſi quidem is ſuperſit. Quæ autẽ vulnera in articulis iuncturis'ue fiũt, magna ſi ſunt, neruos'que continentes penitus præciderint, clauſos, læſos've eos qui patientur reddent, demonſtrabunt've: ſin aũt ambigatur quomodo nerui habeant, ſic captato & obſeruato, ſi telũ qđ vulnerauit, acutũ & leue fuerit, vulnus'que rectum melius eſt quã tortuoſum: ſi vero graue, retuſum & hebes, nõnihil differet. Quare altitudinem profunditatem've, cętera'que ſigna ſpectato: quæ ſunt hęc, Si pus ſuper articulum compareat ſuperueniat've, durum aſperum've fieri neceſſe eſt: ſi vero & tumor ſimul permaneat, durum diuturnũ'que, tumorem'que ſanato vulnere neceſſario permanſurum ſcito. Mẽbra & articuli qui tortuoſi flexileſ'que ſunt, cũ curãtur, cõflectantur & dirigantur. Quibus neruus caſurus videatꝰ, tutius eſt

claudicationē læſionē've prędicere, præſertī ſi q̄s neruorū iferiorū diſſolutus ſit: ſignis aūt his neruos caſuros dignoſces, pus album, craſſum, diutiuſ'q; defluet, doloreſ'q; & inflāmationes per exordia circa articulos fiēt, quę & oſſe caſuro fiunt. Quæ aūt in cubitis abſciſſa ſūt, præſertī inflāmata ſi ſunt, ad ſuppurationē tendunt ſecationeſ'q; & vſtiones poſcunt. Medulla vero tergi ſpinæ've ſi læſa & affecta ſit, caſu cauſſa've alia, ſiue ſuapte natura, ſponte've, cruribus inualidis languēs redditur, tactuſ'que non ſentit, venter veſica'q; adeò contrahitur, vti primos dies oletū lotiū'q; non emittat niſi vi: quod malū cū inueterauit, ſi etiā languens deābulet, oletū lotiū'q; nō prodit, q paulò tēpore poſt hęc perit. Quorū vero fauces ſanguinis cōplētur: ſępius enī die nocte'q; hoc fit, cū caput nō doleat, nō tuſſiat, non vomat, non febriat, pectus'q; ſcapulaſ've nō doleat, fau-

ces huius nareſ'qꝫ ſpectato, nũ vl-
ceratæ ſint, hirudo've ſiue ſãgui-
ſuga in ĩjs compareãt. Oculi vero
ſordeſcẽtes ꝓbe liberant̃, ſi tũc &
lachryma & ſordicula & tumor ſi
mul incipiãt: ſin aũt lachryma cũ
ſordicula mixta ſit, & non valde
calida, ſordicula aũt alba & mollis
tenera've, tumor vero leuis & ſo-
lutus. Si nãqꝫ hæc ſic habeant, no-
ctẽ'que verſus oculus liniatur em-
plaſtretur've ne doleat & agitet̃,
ſic minus periclitabitur, malũ'que
parum durabit. Si vero lachryma
multa calida'que cũ puſilla ſordi-
cula, paruo'qꝫ tumore de altero tã
tum oculo fluat, malũ lõgius erit,
ſed ſine periculo, dolore'que. Prę-
cipuũ aũt ĩ his decretoriũ ſubob-
ſeruato, primũ quidẽ ad dies vi-
ginti: ſi vero tẽpus hoc prętereat,
ad quadragita dies expectato: ſin
aũt his diebus nõ ſedet̃, ſexageſi-
mo decernet, ꝑ totũ'que hoc tem-
pus ſordiculã lemen've cõſidera-
to, quę ſi alba ſit, tenera'qꝫ, molliſ-

ve, digitoq́ hæreat miſceatur-
ve, per tẽpora decretoria pręſer-
ti, ſi quidẽ ceſſatura eſt hęc faciet.
Si vero vtriq́ oculi hęc patiant̃,
magis periclitant̃ ne vlcerentur,
citiuſq́ decernẽt, ſordiculę vero,
lemęve ſiccæ valde dolẽt, citoq́
decernunt, niſi oculus vulneratus
vlceratuſve ſit. tumor vero ſi ma
gnus eſt, & ſine dolore ſiccuſque
periculoſus non eſt: ſin aũt doleat
ſiccuſq́ ſit, periculoſus eſt. Et ne
oculus vlceret̃, palpebręq́ coëãt,
timendũ eſt, periculoſũ aũt eſt &
graue, ſi cũ lachryma doloréq́ ſit:
nã ſi lachryma calida ſalſaq́ de-
fluat, periculũ eſt ne pupilla palpe
bræq́ vlcerent̃: ſi aũt tumor cõ-
ſiſtat cõſidatve, lachrymaq́ diu-
tius ſupfundatur, ſordiculæq́ le-
mæve ſit vna: his ſi viri ſint pal-
pebrarũ conuerſionẽ p̃dicito: pue-
ris aũt fœminiſq́ vlcerationem,
palpebrarũq́ cõuerſionẽ. Si vero
ſordiculæ luteæ ſint, liuidęve, la-
chymaque multa, calidaque, ca-

put'que æſtuet, per tempora'que dolores in oculum tendant, firmētu r've, ſuper'que his vigilia veniat, oculi neceſſario vlcerabuntur, & ne dehiſcant frangantur've, metus eſt. Febris autē ſuperueniens prodeſt, dolor'que ſupercilia petens lumboſ've. His futura prædicito, cum tempus, quæ'que de oculis fluent, dolores vigiliaſ'que conſideraueris, cū'que (ſi poſſis) oculum intus ſpectaueris, quē ſi fractum, per eam'que fracturam pupillam ſupereminere videas, malum eſt, difficulter'que ſiſtetur curabitur'que: ſin autē & putredo ſubſit, penitus hic oculus inutilis fiet. Cęteros præterea modos vlcerum prædicito, loca, putredines, altitudineſ'que ſpectando: nam ſecundū vlcerū vim neceſſe eſt cicatrices fieri. Quibus aūt oculi dehiſcunt franguntur've & ſuperexcidunt, extuberant've, vti ſpecies pupilla've, ſeu acies extra ſuum locum ſit, pote non eſt, vti hi oculi & tē-

pore & arte iuuentur, vti videãt. Parua quidẽ vlcera cicatriceſ'que ſpeciei, pupillæ've motu medelã ſuſcipiunt curant've vti ſiſtãtur, ſi nullũ aliud malũ ſuperueniat, iuuenis'que ſit qui patitur. Cicatrices aũt vlcerũ, vlcera've quibus nullum aliud malũ adſit, omnes & tẽpore & arte iuuari poſſe putandũ eſt, potiſſimũ'que eæ, quę recentiſſimæ ſunt, quæ'que ĩ corporibus iuuenculorũ ſunt. Locorũ vero maxime ſpecies pupillæ've vlceratæ lęduntur, deinde ſupercilia quę'que his proxima ſunt, ſpecies acieſ've cũ glauco colore obducuntur, vel argenteo, vel veneto, nigro've, probũ nihil eſt. His autem paulò meliores ſunt, quę vel minores vidẽtur, vel latiores, vel anguloſæ, ſiue manifeſta aliqua cauſſa tales factę ſunt, ſua've ſponte tenebricoſæ'que, & nubeculis obductæ, vel ſtillis lucidis fulgere videantur: quæ oẽs tenuãtur euaneſcũt'que, ſiue vulnus aliquod vlcus've,

cicatricẽ ve pterygion ve, pĩnu-
lã ve, ſeu vngulã eo loco habuerit
Si vero quid ĩtercipiat̃ deficiat ve
nigrũ aliquatenus dealbat̃: quod
ſi diutius permaneat & duret, ex-
aſpat̃ & craſſeſcit, ſui ꝗ memoriã
ſignũ ꝗ relinquit. Decretoria ve
ro, quẽadmodum in febribus ſcri-
pſi, ſic & hoc loco habent. Quare
cum ſigna & notas pernotaſti, &
obſeruaſti, p̃dicito, differẽtias q̃dẽ
in oculoꝝ malis ſic obſeruato p̃di
cito ꝗ, cũ ſigna peſſima ſupueni-
ẽt cõparebũt ꝗ lõga fore putato,
quẽadmodũ in ſingulis p̃ſcriptũ
eſt. nõ lõga vero cũ optima ſigna
cõparuerit, tũc ꝗ ſeptimana vel
his ꝑxima fore p̃dicito, ſine ꝗ pe-
riculo, tuta que oĩno fore putato.
quibus aũt decretoriĩs diebus me-
lius non fiet, reuerſura putato &
expectato, cũ optima ſigna nõ p̃-
ceſſerit. Prę cũctis autẽ in his ocu
lorũ malis lotĩj ſtatũ ſedimentũ-
ve contẽplator: tẽporũ eñ occa-
ſiones pnices ſunt & veloces. Dif

ficultates autem īteſtinorum dy-
ſenteriæ've ſi cum febre veniant,
vel cū varijs excrementis, vel cū
iecinoris inflammatione, præcor-
diorum've, ventriſ'que cum do-
lore, vel quæ cibaria tollant & ſi-
tim præbeant, malæ ſunt omnes
hæ, quiſquis horum malorum plu
rima habuerit, citius peribit: cui
vero minima & pauca horum ad-
erūt, huic plurimæ ſunt ſpes. Pue
ri vero quinque annorum ad de-
cem vſque hoc morbo potiſſimū
pereunt, cęteræ autem ętates mi-
nus. Quæ difficultates inteſtino-
rum vtiles non, malæ've ſunt,
mala hæc non faciunt. Sanguis
autem, ramenta'que ſtrigmen-
ta've ſi demittantur ſeptimo vel
quarto & decimo, vel vigeſimo,
vel quadrageſimo die, vel intra
& ante hęc tēpora ſedant: hęc ēm
excremēta, & ante hęrentia cor-
poribus mala ſanant, tēporis qui-
dā ſpatio maiore q̄ recētia ſunt, ci
tius poſſūt q̄ vetuſta ſunt tollere.

Si quidem & prægnantes ad maturũ fœtum tendentes, & Poſt pͦtum magis ſeruantur, menſeſ'que plurimos ſanguinis, ramentoſa'qꝫ excrementa fœtũ conſeruant, niſi quis dolor prægnantibus adſit, adueniat've. Quare ſi quod eorũ ſignorum quę mala eſſe ſcripſi, in difficultate inteſtinorum superueniat compareat've, perniciem infanti, matri'qꝫ periculũ portẽdit, niſi poſt pueri fugam enixum've, & vuluæ ſolutionem & purgationem, difficultas inteſtinorum eodẽ die, vel paulò poſt ſedetur ceſſet've. Leuitates autem inteſtinorum, lienteriæ've aſſiduæ continuę've, longæ'qꝫ, tempore omni & hora, die & nocte cum crepitu & ſine, motę prorumpẽteſ've, hæ omnes malæ ſunt, ſi durant, cum oleto ſubeũte valde crudo, nigro, leui, liquido & olido: nam ſitĩ prębent faciunt've, potum'que in veſicam non mittũt, vti mingatur: ſed os vlcerant, tumidum'qꝫ rubo

rem in facie creant faciunt've, lẽ-
tigines, vitiligineſ'que, coloreſ-
'q; varios, ſimul'que ventres fer-
mentatos, ſordidos, rugoſoſ'que
faciunt, propterea homines veſci
deambulare'que non poſſunt, cæ-
tera'q; quæ peragenda forent, fa-
cere. Malum quidem hoc ſenibus
grauiſſimum periculoſiſſimum'q;
eſt, viros etiam valde moleſtat,
cęteras ętates minus multo. Quiſ
quis ergo hac ętate non eſt, quam
dico male hoc morbo corripi, mi-
nuſ'q; ſignorum quę mala eſſe ſcri
pſi, habet, tutiſſime hic deget diſ-
ponetur'que. Tantiſper autẽ mor
bus hic curationis eget, donec ra-
ta potus ratione portione'que mĩ-
gat, corpuſ'q; cibis intrãtibus au-
geatur coaleſcat've, maliſ'que co
loribus liberetur. Cęteræ vero flu
ctiones quę ſine febre ſunt & non
lõgę, leues vileſ've ſunt: nã ſĩedia
remoratæ ſedanť, vel ſua ſponte
ceſſant: quare cũ ventrẽ tetigeris
nullus motus inerit, crepituſ'q; &

flatus in excremẽti fine ꝓdierit, fluxum hũc, exitũ'ꝙ ceſſaturũ p̃dicito. Sedes aũt ꝓcidit cõuertit'-ve, viris quidẽ quos fiſcoſos ventris fluctio corripuit: pueris vero calculoſis, lõgis'ꝙ inteſtinorũ difficultatibus, & non puris vexatis: ſenibus vero, quibus in podice mucus compactus inſit. Mulieres autem quę magis vel minus fœcundę ſunt, ſic dignoſces. Primũ quidem ſpecies, formas, ſtaturaſ'que conſiderato. Paruæ nanꝙ melius concipiunt quam magnæ, macilẽtæ quàm craſſæ, cãdidæ quàm rubræ, nigræ quàm liuidæ, quę venas patẽtes habent quàm quæ nõ. Carnem vero ſupnutritã & multam habere natu grandiori, malũ eſt, manus turgidas & magnas, optimũ. Hæc quidem in conſpectu ſunt. Præterea petito ſingulis'ne menſibus menſtrua copioſe compareant, coloris'ꝙ boni ſint, paria've ſingulis tẽporibus, ſtatis'ꝙ menſium diebus defluant: quod

ſi fiat, optimum eſt. Locum autem in quo conceptio fit & eſt, quem vuluam metren've nominamus, ſanum, ſiccum, mollem, tenerũ'-ve eſſe oportet, non reuulſum re-tractum've, non procliuem, oſ'q; eius non cõuerſum, non clauſum, non retuſum, non auerſum eſto: nam horum quoduis conceptum impediret. Quę vero fœminæ cõcipere non poſſunt, luteæ'que ſint & pallidæ, febre & inteſtinis cauſſa ſontica non exiſtentibus quid patiantur petito: nam dicent vel caput dolere, vel menſtrua mala non pura, pauca'que deſcendere, vel diu nõ exiſſe: quæ cum ſic habent conceptus diſꝑgitur, quare vuluę earum purgationis egẽt. Quę vero boni coloris pĩgueſ'q;, & multę carnis ſũt, venulaſ'q; latẽtes habẽt, nihil'q; dolent, mẽſes his vel nõ cõparent, vel pauci nõ puri defluũt, ſic'q; difficillime cõcipiunt: ſi vero cum abunde menſes deſcendant, corpore'q; mulier

bene habeat, nec concipiat, locus vbi vulua metre've manet, cauſſa eſt ne fœcũda ſit & cõcipiat: nam vel cõuulſus, vel repercuſſus, vel retuſus eſt. Cætera vero quæ hoc loco fiunt & eueniũt mala, cũ dolore, malo colore, tabe, colliquatione've fiunt. Quibus autem vlcus in vuluis gignitur ſiue partu, ſiue vomica, phymate've, ſiue quauis alia cauſſa, cum febre dolore'que neceſſe eſt inguina tumeant: ſin autẽ & puerperia puerperij've purgamenta deficiant, & intercipiãtur, remorẽtur've cum hęc mala ſunt penitus indiſcreta, minuſ'que pura, lõgiora'que erunt, ſup'que his pcordia, ilia, caput'que dolitabũt. Quòd ſi vlcus ſaneſcat, locus hic lęuigatior durior'que neceſſario redditur, ppterea'que minus cõcipiet: ſi vero ſolum in ſiniſtra parte vlcus ſit, mulier'que concipiat, ſiue vlcus adhuc habeat, eo've ſanata ſit, marẽ potius pariet. Sin autẽ ĩ dextera parte ſit vlcus,

mulier'que cõcipiat, partũ fœmi-
neũ potius fore putato. Si vero fe-
bricitet, ꝓpterea'ꝗ; nõ cõcipiat,
tenuiſ'que tuſſicula eam vexet, pe
tito num ne vuluæ ſint vlceratæ,
malũ've aliquod inſit, ex his quæ
ſcripſi. Sin autem hoc in loco ma
lum nullum ſubeſſe videatur, qđ
maciletiæ, quod'que ne concipiat
cauſſa ſit, ſanguinem vomituram
hanc putato, menſeſ'ꝗ; non com-
parere neceſſe eſt. Si vero febris
ſãguinis eruptiõe tollatur, mẽſeſ'
que cõpareant, concipiet: Sin au-
tem quæ ventris ſunt, priuſquam
ſanguis erumpat, huda liquida've
peſſimum in modum fiant, pericu
lum eſt ne fœmina priuſꝗ̃ ſangui-
nem vomat, moriatur. Quæ cõ-
cepiſſe videntur, nec conceperĩt,
multos menſes falluntur, cũ men
ſes non compareant, venter cre-
ſcat & agitet̃, caput'que, ceruix,
pręcordia dolitent, mammæ'que
lactis puſillũ aquoſum'ꝗ; habeãt.
Cum vero tumor ventris remol-

leſcet, concipient, niſi quid aliud impediat, ſiquidem optimum eſt, cum ſic afficiũtur, mutationẽ aliquam facere & ventris & vuluæ, poſtea vti concipiat. Iis vero quę conceperunt, dolores hi non fiũt, niſi conſueuerint, caput tamẽ dolitat cum lac in mammis gignit. Quæ longa fluctione vexabuntur, petito num caput dolitet, lumbos, ventris infima, tumeant'ne gingiuæ, cęcutitent, aures tinnitent. Quæ vero cum ieiunę ſunt, multos dies biliosa vomunt, cum non conceperint, nec febricitent, petito num'ne lumbricos rotundo vna vomant: quod ſi negabũt, fore prædicito. Quod malum potiſſimum fœminis & virginibus fit, cęteris vero hominibus minus. Quæ vero ſine febre dolitant, nõ moriuntur quidem, plærunque tamen hi dolores longi ſunt, mutationeſ'que crebras, & ad ſellam ſurgere faciunt, ſępe'q; & abeunt & redeunt. Cõſuetudines aũt mo-

di've horum dolorum hi ſunt: Primum quidem caput leuius modo, vehementius modo petunt; quos ſic obſeruato. Qui cæcutabunt, aliquatenuſ'que oculis rubebunt, ſcapulas, frontē pruriēt, quos ſanguis ſua ſpōte fluēs iuuat: qui modus neceſſario ſimplex eſt. Quibus autē caput, frōs ſcapulæ, ventis magnis frigoribuſ'q; cū caleſcunt, vehemēter dolitat, deſtillationes crebro ſpuere hoſpenitus liberat. Proſunt & ſternutamēta, pituitæ'q; de naribus fluentes, magis quidem quæ ſua ſpōte deſcendunt, ſi minus vi educantur. Deſtillatiões vero grauedineſ've pſectæ & veræ ſi ſint, tuſſim mouent & ſternutamenta. Quæ ſuperueniūt niſi dolores tollant, tubercula maluſ'q; color his neceſſario ſuſcitatur. Quibus autem dolores ſine patēti cauſſa lōgi'q; fiūt capite'q; toto ſi lāguentes, macilēti, viſu'que non validi ſint, multò hic quàm ſupior his periculoſior

eſt . Sin autẽ & in ceruicem & in tergũ dolor caput relinquens deſcendat, rurſuſ'que in caput recurrat, periculoſior adhuc eſt: ſed tamen horum omnium grauiſſimus eſt, ſi de capite in ceruicẽ tergũ'que contẽdat: quos abſceſſus iuuabunt vel pus extuſſire, vel mariſcas tumeſcere, vel puſtulas toto corpore pullulare, perutile etiam erit, ſi caput ſquamulas furfuraceas demittat. Torpores vero torpedineſ've, ſiue narcæ prurituſ'que quibus per caput modo totũ, modo partem aliquam diſcurrũt: ſæpe vero & quid frigidũ videtur ipſis diſcurrere, ſi per caput diſcurrat, petito num'ne & in extremam linguæ partem pruritus hic perueniat: quod ſi fiat, malũ perfectum verũ'que eſt, quod'que vix abigit: ſi vero ſine hoc eſt, facile curatur. Quæ vero hos iuuẽt, abſceſſus ſunt, quos pſcripſimus, minus tamen in his fiunt q̃ in illis. Quos vero cum doloribus caliga-

tionesvertiginesq́ue capiũt, diffi-
culter hoc abigit̃, furioſũq́ꝫ quid
& inſaniã præ ſe fert, quod potiſſi
mum ſenibus euenit. Cæteri vero
morbi qui circa caput viris & fœ-
minis fiunt, ſi validi ſunt & lon-
gi, tutiores ſunt: qui & iuuenculis
& virginibus fiunt, & his potiſſi
mum primo menſium exitu. Fœ-
minis autem in capitis doloribus
cętera omnia fiunt quæ & viris,
ſed pruritus & atrę bilis vitia, me-
lancholicaq́ue minus quàm viris,
niſi penitus menſes euaneſcant,
non compareantq́ue. Qui cum iu
uẽculi ſunt, diu mali coloris ſunt.
non tamen cõtinua ſerie regium
arcuatumq́ue in modum, hi & vi-
ri & fœminæ caput dolent, vel la
pillos & terram edunt, vel fiſcoſi
ſũt. Qui diu luteo colore ſunt, ſed
nõ valde arcuato, cętera eadẽ pa-
tiũtur, quę priores: lapillos tamen
& terrã nõ deuorãt; ſed p̃cordia
magis eos afficiunt quàm alteros.
Qui vero diu palleſcũt, vultũq́ꝫ

turgidũ hn̄t, vel hos caput dolere ſcito, vel ĩteſtina, vel in ſede, vel in ſeſe alicubi mali q̄d habere: plu rimis aũt cũ hęc cōpareant & inſint, non vnum quidem horũ ineſſe videtur, ſed eſt, cum multa'vel omnia. Qui vero nocte, veſpertino've tempore nō vident, quos nyctalopas vocamus, qui cũ pueri vel iuuẽculi, vel adoleſcentes hoc morbo corripiũtur, per ſeſe ſua've ſponte liberantur. Quidā diebus quadragīta, quidam ſex mēſibus, quibuſdam & totũ annum permanet, durat've. Tempus vero morbi vim, languentiſ'que ętatem proſpectando demonſtrato, quos abſceſſus iuuant, ſi superueniant, qui ad inferiora defluant, qui tamen per iuuentam non valde ſuperueniunt. Fœminæ vero hoc morbo non corripiuntur, nec virgines, quibus menſes compareant. Qui vero longo lachrymarũ defluxu luſcioſi nyctalopeſ've fiunt, de his petito, nũquid ca-

put prędoluerit priuſquam hęc cõ
parerẽt, pręnunciarẽtur´ve. Qui
vero nec febricitantes, nec mali
coloris exiſtentes, ſæpe verticem
& tempora dolitant, ſi nullũ ali=
um apparentem dolorem & ma=
lum habeant, nec in vultu abſceſ=
ſum vomicam´ve, vel graue rau=
ce´ve loquantur, vel dentes do=
leant, ſanguinem his p̱ nares eru
pturũ eſſe putato. Quibus de na=
ribus ſanguis fluit, ſi cætera ſana
ſint, tamen eos vel lienem turgi=
dum habere deprędendes, vel ca=
put dolere, vel quid lucidum ſplẽ=
denſ´ve his præ oculis diſcurrit:
plurimis vero horum, & quæ de
capite, & quæ de liene ſic habent.
Malas aũt gigiuas, & ora fœtida
ĥ hñt, qui lienes magnos habent:
quibus vero lienes magnos habẽ=
tibus neq; ſanguis eruptiões fiũt,
nec os fœtet, tibię horũ vlcera ma
la hñt, cicatriceſ´q; nigras, vel pa
tentẽ abſceſſum aliũ in vultu, vel
graue rauce´ve loquũt, vel dẽtes

dolitāt, ſanguinis per nares his e-
ruptiōis expectato. Quibus autē
ea, q̄ ſub oculis ſunt, valde tumēt,
lienes magnos hos habere dep̄hē-
des: ſi vere & pedes tumeſcāt, &
aquā habere videbūtur: quare &
ventrē & lūbos ſpectato. Quę au
tem multū petunt, ſi cū nulla alia
corporis parte communicant, vel
ſua ſponte celeriter ſedantur, vel
vi tolluntur. Cęteri vero ſideran-
tur, ſeu apoplecti fiūt. Quibus au
tem cum ſeſe mouere nō poſſunt,
corporis aliqua parte effecta graci
leſcit extenuat've, hi nō poſſunt
in eam cōſiſtere: qui non ſuperta-
beſcent, hi ſaneſcent. De tempore
vero quātum durabit, morbi vī,
tempus, hominis ętatem, & anni
tempora ſpectando p̄dicito. Præ-
terea ſcito mala vetuſtiſſima peſſi
ma & recurſantia difficillime ſub-
auſcultare, quę'ꝗ in corporū vetu
ſtiſſimis ſunt, deinde aūt autūnus
& hyems quàm ver & æſtas mi-
nus commodus eſt ad hos morbos

dimittẽdos. Dolores vero hume-
rorũ ſi manus petunt, torpedine-
que, dolore'que afficiunt, quibus nõ
abſcedit quidem, ſed bilem atram
vomendo ſaneſcunt. Qui vero in
humeris permanent, vel in tergũ
perueniunt, pus vomentes vel bi-
lem atram hos fugiũt: quos ſic ob-
ſeruato. Si quidem facile ſpirent,
graciles'que ſint, bilem atram po
tius hos vomituros putato: ſi ve-
ro cõtrà difficile ſpirẽt, p'que vul
tum color ſubrufus niger've, qui
prius nõ fuerit, diſcurrat, pus hos
potius extuſſituros ſperato. Sup
his vero ſpectato pedes tumeſcãt'
ne: ſignum enim hoc his cõſueuit
fieri. Malũ quidem hoc vehemen
tiſſimum hominibus fit de quadra
geſimo ad ſexageſimum annum:
hanc enim ętatem coxendices ma
xime vexant violant've: quos ſic
obſeruato. Qui ſenes valde torpe-
ſcunt, quibus'que lumbi & crura
frigent, qui've pudenda tollere
non poſſunt, venter'que niſi coa-

ctus demittit, mucuſ'que oletarius multus exit, morbus hic longiſſimus his erit, non minus'que hunc morbum ex quo cœpit, annum duraturum prędicito, per ver'que & æſtatem vtilitates expectato. Coxendices autē & iuueculis non minore dolore veniunt, tamen breuiores ſunt: quadrageſimo enī die pelluntur. quin & torpedines narcæ've his vehementes non fiunt, nec crurum lumborum'q; refrigeratiões. Quibus vero morbus hic in lumbis cruribus'q; eſt, nõ adeo eos vexat, vti cubare cogat, conuerſiones quidem has vexantes ſyſtremata've ſic obſeruato. Si quidem in coxendicem cubent, petito num'ne & inguina doleant: nã ſi hæc vtra'que habeat, morbus hic longus erit: petito'que numne coxæ poplites'que torpeant: quod ſi non negabit, rurſus petito, num ne per tibiam in pedis talũ deſcendat. qui horum plurima ſi fateãt, tũc dicito, crus eorũ modo caleſce

re modo frigeſcere. Morbus autē hic quibus lumbos relinquens ad inferna vertetur, bono animo eos eſſe iubeto. Quibus vero coxendices, lumbos'que non deſerens ad ſuperna vertetur, periculoſum eſſe prædicito grauem've. Quibus autem circa articulos, dolores, tumores'que modo fiunt, modo ſedantur, non articulari podigraco've modo magna viſcera & inteſtina eſſe deprehendes, ſedimentum'que album in lotio. Quod ſi & tempora tollentur tumeſcent've, dicet'que ſæpe ſe dolere, noćte'que ſe ſudare: ſi vero nec ſedimētum hoc in lotio ſubſiſtet, nec ſudabit, periculoſum eſt vel articulos læſos iri vel fauum, quod vocant, melicidera've ſub his fieri. Qui morbus ĳs fit, quibus in pueritia vel iuuenta ſanguis de naribus fluere cōſueuit, ſi ſiſtatur. quare de ſanguinis fluctione petito, ſi vnquam in iuuentute defluxerit, & an pectus, ſcapulæ frons'que

pruriae non venter doleres vehe
mentes ſine perturbatione pæbe=
at,num'ne ſi coſi ſint:nam horum
morborum principium hoc eſt. Si
vero homines hi mali coloris ſint.
doleāt'ne caput petito : non enim
negabunt. Qui vētris dextra par
te dolitant, maxime dolent , cum
ad præcordiorum partem quę ſe=
cundum iecur eſt, dolor vertetur
remanebit'que,quos dolores leuat
ſi ſubito ventus cum crepitu ſoni=
tu've fiat in ventre:quid dolor cū
ceſſat , craſſum luteum'que min=
git. qui morbus modus'ue lethalis
non eſt,ſed valde longus:quod ma
lum cum inueterauit,cæcutientes
reddit homines. Quare de ſāguīe
petito,ſi cum iuuenis eſſet, deflue
bat. de cæcutione'qꝫ, lotīj vacua=
tione,luteo colore,crepitu,fiat'ne
intus , proſit'que cum factus eſt.
nam hęc omnia dicent, non nega
bunt've. Si vero rubrum vel ni=
grum pus his defluet,magis quàm
ſi ſpuant ſperato, pedes'que tume

ant'ne his ſpectato: ſignum enim hoc his facere conſueuit. Morbus vero ſacer & vlcus lichenes've, cutis exaſpiratio, lepræ've, vitiligines albæ leucæ've: ſi pueris iuuenculis've quid horum fiat, ſenſim've ſeſe oſtentet compareat've, tempore longo multo've creſcit & augetur: quibus ſi puſtula exanthemo've ſuſcitetur, non oportet abſceſſum apoſtaſim've putare, ſed morbum: quibus autem horum quid multum & ſubito fiat, abſceſſus apoſtaſis've eſt. Cādidæ autem vitiligines leucæ've fiunt de morbis lethaliſſimis: quemadmodum eſt morbus qui tabes phthinetinice've dicitur: cutis autem exaſpiratio ſquamoſa lepræ've, ſacer'que morbus, & vlcus lichenes've de morbis atræ bilis melancholicis've gignuntur, quorum ea facilius medicina tolluntur, quæ admodum iuuenculis fiunt, quæ'que recentiſſima ſunt, molliſſimis'que teneriſſimis've,

carnoſiſſimis´que in corporis partibus gignuntur.

HIPPOCRATIS DE COACIS PRAENOTIONIBVS LIBER.

QVi poſt horrorem rigorem´ve cum capitis ceruicis´que dolore frigeſcunt, ſi muteſcant nõ loquãtur´ve deinde ſoporſuperſudent, horror´ꝗ rigor´ve redeat, pereũt. Morbi ferendi difficultates cum perfrictione peſſimæ ſunt. Perfrictio cum aſperitate duritia´ve pernicioſum eſt. Poſt perfrictionem pauor triſtitia´que, ſeu athymia ſine ratione cauſſa´ve, conuulſione ſpaſmo´ve finit. Lotĳ defectiones continentiæ´ve, ſeu non mingere poſt perfrictionem, peſſimum eſt. Somnolenti horrores rigores´ve pernicioſum eſt, quid´que in vultu flammeum cum ſudore ſi compareat, in his tetrũ cacœthes

've eſt. Super his perfrictio poſte-
riorum cõuulſionem ſpaſmon'ue
prouocat, & omnino poſteriorũ
perfrictio conuulſoriũ ſpaſmodes'
ve quid eſt. Crebri horrores de ter
go quomodocun'que veniant, dif-
ficiles latu ſunt: lotĳ nanque defe
ctionẽ retẽtionem've ſignificãt,
ſuperſudare vero his peſſimũ eſt.
Perfrictio cum aſperitate duritia-
've, pernicioſũ eſt. Cotinẽter hor
rere rigere've cor pore iam debili
tato, mortiferum eſt. Crebro ſup-
ſudare ſuperrigere'que & horre-
re pernicioſum eſt: nam in fine hi
ſupuramẽtum ẽpyema've, pertur
batoſ'que lubricos've ventres ha-
bere depræhenduntur. Qui hor-
rores rigores've de tergo profiſci
ſcũt, vehemẽtiores, latu'q; diffici-
liores ſũt. Cũ horrore rigore've i-
gnoratio ſiue nõ cognoſcere, ma-
lũ eſt. malũ etiã eſt obliuio. Qui fe
ptẽ & decẽ dies obriguit, ſi quarto
& vigeſimo ſup rigeat, moroſum
difficile, malum'que eſt. Qui hor-

ent cum capitis dolore ſi ſuperſu-
dent, tetrũ cacœthes´ve eſt. Qui
horrent, ſi multum ſuperſudent,
moroſum pernicioſum´ve eſt.
Multum languide´q; rigere tetrũ
eſt. Qui ſexto die rigẽt, ĩjs nõ faci
le decernit. Qui ſani cerebro hor
rent, ĩj poſt ſanguinis fluctionem
ſuppurantur. Horrere difficile´q;
ſpirare in laboribus malisve, ſiue
doloribus tabifica phthinodea´ve
ſigna ſũt. Poſt pulmonis ſuppura-
tionem quandoque ventrem, cla-
uem´que iugulum´ve dolore, mo-
leſte ęſtuoſe´ve ſuperſtertere, ſpu
ti copiam in pulmone eſſe ſignifi-
cat. Horridi, moleſti, æſtuoſi´ve,
laborioſi, ſuperciliorum dolore re
num´ve affecti, ventres hudos lu-
bricos´ve habẽt. Qui ſuperrigẽt,
noctem verſus ſi aggrauãtur, nõ
dormiunt, flamma ſecãtur, miſſi-
one´ve ſanguinis vena ĩciſa egẽt:
ſi per ſomnum quãdoq; mingũt,
ad conuulſionem ſpaſmõ´veres tẽ
dit finit´ve. Cõtinui rigores ĩ gra

uibus acutiſ´ve morbis, malũ eſt. Cum capitis dolore ſolutiões, perniciosum eſt, lotia cruenta in his malum eſt. Cum neruorũ in poſteriora diſtentione rigor opiſthotonodes necat. Horrentes decretoriæ´que ſudantes poſtridie ſi prę ter rationem horreāt, dormiant, nec concoquant, ſanguinem erupturum puto. Lotia poſt rigorem retenta malum couulſorium´que eſt, ſi præſertī prę ſoporetur. Spes autem his eſt, ſi tertio die ſecundum aures extuberet rigeat´que: ſin autem ī medio, vel interea febre erratica & inordinata præmantur, valde tetrum eſt, ſiue panicacœthea. Contra vero ſi poſt rigorem febre rigore´que vexantur, grauentur´que, perniciosum eſt. Poſt rigorem ſi non loquatur, tremor diſſoluit, ſuperrigentes´que tremor iudicat ſedat´ve. Qui poſt rigorē certo liberantur ſoluũtur´ve falax eſt. Lotium cruentum ĩjs malum eſt. Qui riget, lotiũ ĩjs ſup-

ſtat ſuperuenit´ve. Conuulſio ſpa-
ſmus´ve cum febre, manuũ´q́ &
pedũ labores, tetrum eſt cacœthes
´ve. Coxę´q́ doloris motus impe-
tus´ve, tetrũ eſt & cacœthes. Sed
nec genuum labor, bonũ eſt. Qui
& ſurarum labores tetrum eſt.
Deſipientia´q́ deliratio´ve, præ-
ſertim ſi lotium fluitet ſine ſedimẽ
to´ve ſit. Febres præcordiorum do
lore tetrę ſunt cacœthes´ve, ſopor
ĩ his carodes´ve peſſimũ eſt. Qui
cum præcordiorum diſtentiõe ſi-
ne fine ſuperſudant, plerunq́ te-
trum eſt cacœthes, ve. Si dolores
in ſummis humeris, claue'que iu-
gulo've cohęrent, in ĩjs peſſimum
eſt. Febres tertio die pullulantes
& æſtuoſæ, tetrum eſt. Cum febre
non loqui, malum eſt. Laborio-
ſi, caligantes, vigilantes, ſomno-
lenti, ſuperſudantes, recalfacti cũ
ſunt, malum eſt. Laborioſi, cum
horrore ſuperſudantes decretorie
cum graui vel in graui morbo re
calfacti, malum eſt, præſertim ſi

hæc ſuperſtillent hęreāt've, prę-
ter circa've hęc. Qui multum ar-
cuati ſunt iecterodes've catacore-
es pereunt, his album oletum ꝓ-
dit. Tertio die febres pullulantes,
ęrraticę'que ſi commutētur in pa-
res dies, moroſæ difficileſ'que ſūt.
Qui per decretoria reſudant, non
ſudant've & æſtuant, circumre-
frigerentur perfrigeant've. Cun-
cti'que qui ſine ſudore circumre-
frigerantur perfrigeſcunt've, nō
decretorie acritos've, malum eſt:
ſuperrigentes'que ex his ſiue poſt
rigorem ſi non prodit, ſeu ex rigo
re, præ rigore've non loqui malū
eſt. Vox'que poſt rigorem ſi non
prodit, ſeu ex rigore præ rigore-
ve nō loqui, malum eſt. Qui poſt
rigorem ſudores'ꝙ longos & ma-
gnos perfrigeſcunt, malū eſt. Su-
perſudare, puigilare, recaleſcere,
malum eſt. Cum febre'ꝙ ſeu in ea
ſuper ſudare, tetrum eſt cacœthes
've. Quibus cū billioſa dimiſerint
circa pectus, ſeu in pectore proru-

ptio, amariciesque ineſt, malum eſt. Cum febre ſeu in ea venter ſi ventum concipiat, nec erumpat vẽtus, malum eſt. Laborioſi delaſſatiue, ſiue copiodees cũ ſunt languẽtes, ſingultoſi lyngodeesve, demiſſi catochive, malum eſt. Quid facere præter conſuetudinem, quemadmodum eſt quid cupere, cogitare, vel expectare, capereve, malum eſt: vel contrà non conſuetum, delirationique proximum eſt. Quæ cum vel in malis ſignis leuantur, quæque cum bonis non cedunt leuanturve, moroſa ſunt. Superſudantes caput prẹſertim in grauibus, ſubdifficulterque ferentes, præſertim cum nigra ſint lotia, malum eſt: ſpiritusque turbulentus in his malum. Summæ poſtremæve partes celeriter ſi ſeſe in vtraque mutant, ſitiſque talis eſt, bonum non eſt. Probi non proba & audax reſponſio, vox acuta celerve, malũ eſt. Præcordia his intro cõtra-

huntur, ſubitò recalefacti poſt ſu-
doriferum algorem, malum eſt.
Supſudantes ſubdifficulter'que ferē
tes in grauibus, malum eſt. Qui
præter rationem & modum im-
becilli ſunt, cum euacuatio nulla
præceſſerit, malum eſt. Cum fe-
bre, ſeu ī ea tractus ſingultuſ've,
ſeu helxis tanquam de vomitu in
nauſeam execrationem've deſi-
nēs, malū eſt. Torpedo narce've
celeriter ad vtra'que commutata
malum eſt. Stillationes ſtaxieſ've
puſillæ malæ ſunt. Sitis autem in
graui morbo penitus malum eſt,
pręter'que rationē ſoluta, ſiue nō ſit
in morbo graui malū eſt. Qui ma
nus tactum fugiūt reſiliūt've, ma
lum eſt. Quibus cū ardenti febre
tumores ſomnolenti tardi'que fi-
unt, dolor'que in latus coſtaſ've
ſuperueniat, ſtupide paraplecticoſ'-
ve necat. Macillentis febris grauis
ſupueniens perniciofum eſt. Per-
nicioſe iam habentibus tremores
parui, vomituſ'que viruleetus qualis

potus, ſubſtrepenteſ'que, ſiccę'ꝗ ſubmurmurantes, ſpiritu'que tuſſibundo, difficulter'que deuorātes in grauibus refrigeratis, perniciosum eſt. Manus pedeſ'que ſi cum rubore tumeant, perniciſum eſt. Qui cum dormiunt, perflant, deſlaſſati perfracti'que cubant, ſubapertiſ'que oculis ſpectant, malum eſt. Qui valde arcuati ſunt, icterodeeſ've katacorees, cū oletum album demittunt, pereunt. Tacitæ mentis exceſſiones cum febribus in non muto, pernicioſæ ſunt. Liuentia liuoreſ've cum febre mortem præſentem portendunt. Quibus cum febre, ſeu laterum dolor fit, multa bilioſa aquoſa'que venter ſi demittat, leuat. Quibus inediæ ſudoreſ'que cum vultus bono colore, ventre hudo, cordis aliquo dolore ſuperueniunt, hi longius ęgrotant, pulmonice'que peripneumonicoſ've finiunt. Si per exordia ſupra, vel infra febricitanti bilis atra p=

deat, mortiferum eſt. Cum perfri ctionibus non ſine febre ſi quis in graui ſuperſudet, difficulter fert, delirat, pernicioſe'que habet. Dolores graues paruo tempore clauē pectoris forcillam've, ſeu iugulū, superna'q; ſi vexent, pernicioſum eſt. Sedis dolor in longis pernicioſis'que, ſeu periculoſis, mortiferum eſt. Diſpoſitis iam imbecilliter, ſiue debilitatis non videre, non audire, labrum, oculum, naſum've diſtorqueri, mortiferum eſt. Dolor inguinis cum in've febribus longum morbum portendit. Malæ temperaturæ, ſeu acreſiæ, ſiue, malæ iudicatiōes acriſiæ've, cū febribus tempora quidē ingenerāt, portendūt've, ſed tamē pernicioſæ non ſunt. Morbi longi de vehementibus doloribus cō tracti, tactus tractuſ've tremuli, deliri exceſſus, ſuræ labores doloreſ've, mentis exceſſus in ĳs eſt. Qui cū febre continua aſſidua've cubant, muti'q;, ſiue nō loquentes

oculis innuunt, nictant'qꝫ, ſi cum ſanguen naribus defluxit, vomēt, loquentur, reſipiſcant'qꝫ, ſeruabū tur. Sin autem hæc non fiant, breui pereunt. Difficulter ſpirantes, capientes. poſtridie ſi grauantur, malum eſt. Qui tertio die abſtinent, ſi quarto grauantur, malum eſt. Profecto hæ acceſſiones delirę ſūt, ſiue hi paroxyſmi phrenitici ſunt, quibus febres per decretoria nō ceſſant, deficiunt've, reueniunt. Quippe per exordia ſtatim emaciātur, cum capitis pulſu, lotio'qꝫ tenui decretorium verſus grauantur, nulla'qꝫ ſit admiratio, ſin puigilio deliratio fiat. Motus agitatio've in grauibus, iactatio'qꝫ, ſomnus tumultuoſus & pturbatus cōuulſionē ſpaſmon've portēdit in aliquibus. Turbulētæ, tumultuoſæ've per ſomnū cū audacia ſuſcitationes, cōuulſoriæ'qꝫ ſpaſmodeeſ've, cū ſudore pſerti, malū eſt. Cōuulſoriæ vero ceruicis ſcapularum'qꝫ algores videns

tur,quin & corporis totius cũ mẽ
branulis hymenodeeſ've,mĩctio-
nes in his eſſe vidẽtur. Delira tio-
nes paracruſieſ've cum ſopore co
mate've cõuulſoriæ ſpaſmodeeſ'
ve ſunt,deliratiões audaces para-
cruſieſ've thraſię parui temporis
ferinæ theriodeeſ've ſunt,ſiue ve
hemẽtes, cõuulſioneſ'q; ſpaſmoſ'
ve præſignant.Pręter modum &
rationem in longis venter ſi tu-
meat , conuulſorium eſt . Subito
turbulenter tumultuoſe've per-
uigilãtes, de naribus die ſexto ſan
guis ſi ſtillet, nocte leuentur , po-
ſtridie vero grauentur laborent'-
ve,ſi superſudent,delirẽt, reſipi-
ſcant:ſanguis abunde ſi defluat,af
fectus paſſioneſ've diſcutit,ſoluit'
ve. Lotiũ aquoſum cum atra bile
melãcholicoſ've hæc portẽdit, ſi
cum ĳs quæ dicta ſunt,fiat:tremu
li ſi fiant,tetrum cacœtheſ've eſt.
Deſipiẽtia cum ſpiritu ſudore've
mortiferũ eſt. Mortiferũ autẽ eſt
& cum ſpiritu ſingultu'q;. Sõnia

clara per exordia cū delirio phre-
nitide've optimum eſt. Cum deli-
ratione phrenitide've deiectiões
albę, malū eſt, debilitaſ'ꝗ deſidia'
ve ſiue nothrotes, his rigor peſſi-
mū eſt. Cum deliri phrenitici've
per exordia probe habēt, crebro'-
que mutātur, malum eſt, qui bile
atra melancholicoſ've percellun
tur, deīde tremunt ſpuūt'que, ꝑ-
fecto cū deliri phrenitici've ſint.
Qui celeriter ꝑcellunt̄ ſuꝑfebri-
unt'ꝗ, deliri phrenitici've fiunt.
Deliri phrenitici've ſtrepitu pu-
ſillo perculſi, tremuli cõuulſorū'-
ve fiunt: qui cum delirant, vehe-
menter tremunt, moriunt̄. Deſipi
entiæ paraphroſynę've circa ne-
ceſſaria, mortiferū peſſimū've eſt
qui poſt has ex hiſ've graueſcūt,
pernicioſum eſt. Delirationes pa-
racuſieſ've voce clanguloſæ, lin-
gua conuulſoriæ, qui hęc patiunt̄,
ſi tremūt, ꝑcellūtur deſiſtūt've,
duricia ī his pernicioſum eſt. De-
ſipientiæ paraphroſynæ've deſi-

cientium debilitatorum've, peſſimum eſt. Cõuulſoria ſpaſmodea've, crebro decidentia, ſeſe've mutãtia in deliris phreniticiſ've peſſima ſunt. Qui conuulſoriũ in modum in deliris phreniticiſ've crebro decidunt mutantur've, peſſimum eſt. Qui cum algore crebro ſpuunt, in deliris vomitum nigrũ portendit. Qui varie languent, afficiuntur've, ſæpe'que delirant, ſoporantur'que, his vti nigrum vomitum expectent, prædicito: qui conuulſorium in modum grauescunt, demittuntur. Secundũ aures in longis extuberantia, ſi parua ſunt, non leuant. Sanguinolenta hemorrhoideáve, tenebricoſa ſcotodeáve ſuperapparentia, pernicioſa ſunt. Singultoſæ febres, cum'qꝫ cõuoluolis hileiſ've, & ſine, ꝑnicioſæ ſunt: ſuſpirioſis ventoſiſ've febris grauis, ſi poſtmodũ cum ꝑcordiorũ diſtentione fiat tuberculum magnum refrigeratis ſecundum aures ſuſcita-

tur quibus cum febre circa lumbos dolet, loca'que ſubter pcordia pertingantur: quæ ſi dolor ſtatim dimittit, perniciosum eſt: præſertim ſi quod aliud malum ſignum com pareat: ſi minus, purulētum hūc fo re ſpes eſt. Pueris acuta febris, vē tris ſubſtantia cum ſomni difficultate, ſubluere'que exalbeſcere've, colorem mutare, ruborem'que cōtinere, conuulſorium ſpaſmodeſ've eſt. Perturbati ſubito moti've qui peruigilēt, nigra colligata demittunt, quidā ſanguinem cū his. Cum æſtu ſtatī peruigilāt, ſanguinem emittunt, præſertim ſi quid præfluxerit, quippe & horrent, parum'que frigeſcunt. Qui per acceſſiones clamant, paulum'que ſuperſudāt, tetrum cacœthes 've eſt: qui latus dolitant, inſuper 'que præfocantur, hi ſuppurantur. Quibus ī aſſiduis continuiſ've fe bribus puſtulæ toto corpore pullu lant, mortiferū eſt. Purulento abſceſſu non comparente, quibus

ſecundum aures potiſſimum conſueuit extuberare, cum in've morbo graui & acuto foris algere, ĩtus vero calere, ſitire'q́, malum eſt. Continuæ febres aſſiduę've, tertio quoq́ die decreſcentes, periculoſę ſupra modum ſunt. Quibus vero febris quandoq́ remittit, periculoſum non eſt. cum in've febribus lõgis tubercula ſecundum aures, vel dolores in articulis fiunt, qui ſi fiant, non ſunt inutiles. Capitis dolor in graui acuto've morbo, pręcordiorum conuulſio, ſanguis de naribus non defluit, res in delirium phreniticon've ſiſtitur: moleſtantia, niſi bilis prodeat, nõ diſcutiũtur. Morbus arcuatus regiuſ've, ſeu icteros, ante ſeptimã diem ſuperueniens, malum eſt. Septimo vero, nono'q́, quarto'q́ & decimo decretoriũ criſmon've eſt, dum ne præcordia exaſperet, induret've: quod ſi faciat, anceps eſt. crebræ per eadẽ cruetæ reuerſiones vomitũ nigrũ faciunt, fiũt

autem & tremulæ:dolores in febribus tertianis tertio quoque die grauantes tertiani generis fiunt, ſanguen'ꝗ tum fruſtillatim egerũt. Si cũ in've febribus ceruicis vena pulſat dolet'ꝗ,res in difficultatẽ inteſtinorũ dyſenteriam've decumbit finit've: colorem calorẽ'ꝗ ſæpe mutare vtile eſt chreſimon've. Si bilioſi magnopere ſpirent,anhelẽt've,febre'ꝗ graui cũ pręcordiorũ diſtentione laborent,ſecundum aures ſiſtitur. Qui de longis ſurgũt,ſi bene nutricati nihil proficiunt, tetre cacœthes've relabũtur. Quibus venæ tẽporũ cũ in've febre pulſãt, vultus'ꝗ rubet validus'ꝗ eſt, p̃cordia'ꝗ diu mollia non fuerunt, ſine multa de naribus ſanguinis fluctione, vel ſingultu, vel conuulſione ſpaſmo've, vel coxendicũ iſchion've dolore non ſedãtur ceſſant've. Cũ febre ardenti cauſone've,ſi venter prorumpat profluat've,mortiferũ eſt. Poſt vẽ-

tris laboriosum & magnũ dolo=
rem, si febris ardens causodes've
capiat, perniciosũ est. Cũ in've fe
bre ardenti si aures tinitent, oculi
caligent, nares de capite grauen=
tur, sanguen nisi prorumpat, fu=
renter biliose've, siue melancho=
licos percellũtur: tremores febriũ
ardentium deliratio paracope've
discutit. Si quarto die sãguen de
naribus in febre ardenti fluat, ma
lũ est, nisi quid aliud bonũ conci=
dat. Quito vero minus piculosũ
est: q cũ in've febre ardẽti pfrige
scũt, crebro'q; biliosa & aq̃sa de=
mittũt, malũ oculis est, præsertĩ
si deponãtur, catochi've sit fiant
've. Febris ardẽs causos've rigore
superueniente discutĩt soluit've,
febres ardẽtes causi've redire cõ=
sueuerunt, quatuor'q; dies mole=
stãt supersignificãt've: si minus,
septẽ deĩde sudãt. Febres aũt ar=
dẽtes causodeas've, quartus & de
cimus dies leuãdo tollẽdo've de=
cernit. Post febrẽ ardẽtẽ causon'=

ve, ſi poſt aures puruléta ſuppuratio ſecundũ aures nõ fiat, nõ fere ſeruant. Soporoſi lethargici ́ve tremuli manibus fiũt, ſomnoléti, diſcolores, turgidi, pulſibus tardis lentis ́ve & debilibus, oculorũ inferiora turgent, ſudores ſupueniunt, ventres non validos bilioſos, ſiccoſ ́q; habẽt, lotia & oleta clam, non ſentiẽteſ ́ve piectant & demittunt, lotiũ iumenti ſimile mingunt: potũ vero non petunt, nec aliud quicq̃. Cum autẽ reſipiſcũt, ceruicem dolere dicũt, per aureſ ́q; tĩnitum ſonitum ́ve curſitare. Qui vero lethargicorũ ſeruãtur, puruléti plurimi fiunt. Quibus in febre ſine decretorio, acritoſ ́ve tremulẽtia ceſſat, purulẽtus abſceſſus dolorificuſ ́q; his in articulis, & diuturnus gignitur, veſica ́q; dolitat. Quibus febrientiũ vultus rubet, caput magnope dolet, venæ ſaliũt pulſãt ́ve, ſanguinis fluctio plerũ ́q; his fit. Qu æſtuant, cor dolitãt ſpuũt, vomũt: qui nau

ſeant, eructãt, vẽter his vẽto, vẽ-
toſitatéve ꝓflãt, crepitat, tumet,
mouẽt turbat've, ſeu citãt. Qui
diutius tuto ſine labore doloréve,
vel inflãmatiõe, vel alia cauſſa fe
bre cõtinua, aſſiduáve laborarũt,
potius abſceſſum his q̃ laborẽ do-
lorẽ've, & tumorẽ, magiſ'q; ad in-
feriora loca & partes expectato,
potiuſ'q; ĩj qui ſupra triginta an-
nos nati ſunt, abſceſſum expectẽt,
ſi febris viginti dies tranſierit.
Maioribus vero natu his minus
abſcedit, etiã ſi febris diutius dura
uerit. Cũ vero febres errabundæ,
nõ ſtato've tẽpore, & ordine mo
do deſerũt, modo reſumunt redes-
unt've, ꝑ autũnum ad lenẽ quar-
tanã redigũtur, magiſq; ſupra tri
ginta annos natis: per hyemẽ ve-
ro potius abſceſſus & fiunt & tar-
dius ſedantur, minuſ'que recur-
ſant. Quibus autem crebro reue-
niunt, ſex menſes ſi tranſeant, co
xẽdica tabes iſchiadicéve phthiſis
leniter mitiſ've fit. Quę cõtra fe-

brem dantur, ſiue quæ febri reſi-
ſtunt, ſi abſceſſus ſigna non cō-
pareant, tetra ſūt & mala, ſiue ca
cœthea. Quæ febriū nec per dies
decretorios, nec poſt ſolutoria ſi-
gna deſerunt, reueniunt. Morbi
verò graues acuti'ue, quarto &
decimo die decernunt. Tertiana
verax acribeſ've, quinto vel ſe-
ptimo, vel ad ſummū nono circui
tu decernit. Quibus cū incipiunt
febrire, ſanguen naribus ſtillat, ſi
ſternutent, ſoluitur: ſi quarto die
lotiū tenue ſedimētum habet, ſe-
ptimo ſolutionē portendit. Mala
vero grauia acuta've cum decer-
nunt, die decretorio ſā guis de na-
ribus fluit, ſudor multus accedit,
lotiū purulentū vitreum've eſt,
ſedimentū optimū vna'q; coactū
habet momenti alicuius abſceſſus
fit, mucoſa cruēta'q; aluus eſt, ſta
tim'q; decurrit, vomitus non ma
lus ſuperuenit: per decretoriū, &
in ipſo decretorio profunde alte
've, non turbulēte dormiūt, non

perturbate've. Cũ vero corporis aliquo dolore hæc ſi fiant, ſtatarie nõ decreuit, ſed ſeptimo, vel nono, vel quarto & decimo decernet. Plerunq; nariũ fluctiones febrẽ tollũt: ſimiliter & ventris fluctio biliosa, difficultas'q; inteſtinorum, dyſenteriodes've labores dolores've genuũ, vel coxendicum iſchion've, lotiũ digeſtũ maturũ 've per decretoriũ, menſium fluctio & in fœmina. Qui cũ in've febribus ſanguen vndeuis abunde mittunt, cũ morbo recreant̃, vẽtres lubricos hudos've habent: q cũ in've febribus ſuperſudãt, cũ capitis dolore cõpacto vẽtre cõuulſorũ ſpaſmodeeſ've ſunt, deliratiões peracruſies've pparũ audentiores, ferinum, theriodea've, abſceſſũ, cõuulſionẽ'q;, ſpaſmons've portendũt. Cõuulſio ſpaſmoſ've cũ in've febre ſi fiat, prĩo vel ſecũdo, vel tertio die febrẽ ſedat. Cõuulſio ſpaſmoſ've cũ ĩ've febre ſi fiat, primo'q; die febrem ſedet,

optimum eſt: ſi vero tẽpus & hora qua cœpit, excedat, nec ſedet, malũ eſt. Dimittẽtes non æqualiter calefacientesq́ febres cum vẽtre pflato, paucáq; demittẽte, cũ ſupciliorũ, lũborũ've dolore poſt decretoriũ his ventres prorũpẽt. Perurentes ad manum, manuſ've tactu delaſſati debilitati've, ſiticuloſi, æſtuoſi, ventre remorato, grauiter diſſoluũtur, quandoq; & pedum rubor hęc incendia præmõſtrat. Febres hybernæ ſenſim in graues morbos trãſeunt migrãt've. Capitis dolor labor've continuus, & aſſiduus cum graui febre, cæteriſq́ malis ſignũ mortiferũ eſt. Sine his vero dies viginti excedẽs, ſanguinis puriſ've fluctionem de naribus, vel ad inferiora loca ſuppurationes, abſceſſuſ've portendit, fluctiones quidem quinque & triginta annis minoribus: ſenioribus vero ſuppuratiões, abſceſſuſ've, cũ frons temporaq́ cõtinẽter aſſidue've dolitãt, fluctio-

aes. Qui caput dolitāt, q̄bus aures tinnitant, oculi caligant, qui tarde lente'ue loquntur, quibus manus torpent, hos vel ſideratos apo plectos'ue, vel comitiales epilepticos'ue, vel obliuioſos epileſmonas 've fore putato, ſeu expectato. qui capitis dolore depoſite cathochos 've conflictantur, delirant, vēter remoratur, oculis contente, audacter, valde'que ſpectant, hi neruis in poſteriora contractis, opiſthotonodees've fient. Subquatientia capitis lumina perrubra, mentē excutientia liquido clare've ſunt pniciosa: hoc non necat, ſed tumorem ſecundum aures ſuſcitat. Capitis dolor cū ſedis dolore, pudendorum'q; debilitate malo decretorio acriſia've diffundit, vocem'q; diſſoluit: hæc perniciosa periculoſa'q; nō ſūt, ſed ſomnolēti ſingultuoſi'q; hi fiūt. Menſe vero nono poſt hęc voce ſoluta eodē ſtatuūt: q in capitis dolentia, tineis lumbricis've obnoxĳ reddūt, ſeu aſcaro

deesfacti ſunt, ſurditas ſopor'qꝫ ſi ſequãtur, tubercula ſecundũ aures leuãt. Qui capitis dolore depoſite, cathocoi've, continenteſ'que conflictant, penitus & vbiqꝫ valde dolitãt, lumina'qꝫ perrubẽt, ſãguẽ his prorũpet. Caput quatiẽentia tinniẽtia'qꝫ ſanguẽ eliciũt, vel fœminæ menſes deſcendunt, pręſertĩ ſi ſpina æſtuat, forſitã & inteſtinorũ difficultatẽ dyſẽterica've adducit. Capite grauati, vertice, fronte've dolitati, peruigiles agripni've ſanguẽ emittunt, pręſerti ſi quid in ceruicẽ collum've contẽdat. Vomitus virulẽti violacei've, ſeu emeſmata iodea per capitis dolẽtias cũ ſurditate, peruigiles celeriter furere facit. Quibus capitis ceruiciſ'que dolor, totiuſ'qꝫ tremula quædam debilitas eſt, ſanguinis eruptio hæc diſcutit: quĩ & tẽpore ſic diſcutiũtur, ſed in hoc veſicę cõtrahuntur & intercipiuntur. Cum in've capitis grauibus acutiſ've doloribus, tẽ

porum'q; cũ grauedine cõuulſio ſpaſmodea've prouocari conſue-uit. Capitis dolentiam pus per na res ꝓfluens, vel ſputa craſſa aſpe ra've ſine odore diſcutiũt, pullu-latio'q; vlcerũ puſtularũ've: diſ-ſoluit quandoq; & ſomni vẽtris 'que defluctio capitis modicũ do-lorẽ. Cũ ſiti non peculiari, vel cũ ſudore febrẽ non diſcutiente, vẽ-tre'q; non lubrico ſuppuratio gĩ-giuarũ & auriũ portenditur. Ca-pitis dolentia ſomnolenta, cũ gra uedine conuulſoriũ quid ſpaſmo-deſ've facit. Caput dolitãtes, ſub-ſurdaſtri, manus tremuli, ceruĩ-cem dolentes, nigra mingentes, condenſa'que nigra'que vomen-tes, pernicioſi ſunt, ſeu in perni-cie periculo'que verſantur. qui caput dolitant, ſitiunt, peruigi-lant, non clare loquuntur, debi-litantur, ventre lubrico delaſſan-tur, vtpote cum ſæpius exciten-tur & ſurgant. Capitis dolore vexati ſuperſudantes, ventre

remorato conuulſorũ ſpaſmodees-
ve fiunt. Capitis ſoporifera graue-
do carodes' ve, malum vbiq; eſt. So
porcomatodes've, ſi per exordia fi
nat, ſiue ſi per initia ſoporẽtur, co
matodees've fiant, cũ capitis, cer
uicis, lumborum, præcordiorũ do
lore peruigilãt: quippe deliri phre
nitici've ſunt. Naſus'que ſtillans
intus, malum eſt, pręſertim quar-
tanis vel incipientibus, ſiue primo
vel quarto die ſi ſtillet. Malum e-
tiam eſt vẽtris egeſtio lauatio' ve
perrubra. ſoporati comatodees' ve
ſtatim ab exordio ſuperſudantes
lotijs maturis digeſtis've perurã
tes, ſine'que decretorio acritos've
refrigerati, confeſtim recalfacti lã
guidi nothri've cubant. Sopora-
ti comatodees've conuulſorũ ſpaſ
modees've, perniciosum eſt. Som
ni ſoporiferi comatodees've hyp-
ni perfrictiones'q;, perniciosũ eſt.
Soporatos comothodeás ve, ſurda
tos'q; cœcophomennos ve vẽtre
lubrico, ſi circa decretoriũ rubra

ꝓdeāt, ꝓſūt. Soporati comatode
ésve,ęſtuoſi aſodees've prę̨cordia
dolitati, puſilla vomibūda, eme-
todees've,tubercula poſt aures ha
bent:prius vero circa vultū, vel ī
eo tubercula tumores've cum ſo-
pore,metu comatos've habuerāt:
quę ſubito mentem percellunt,pa
racruſtica've ſunt,cum æſtu mo-
leſtia've ſanguinem ad inferiora
cogunt:ſeu hemorroica ſunt,ſan-
guinem've prorumpere faciunt,
hæmorrhagica've ſunt,Soporati
cum æſtu præcordia dolentes,cre
bro parum'que ſpuunt.Secundum
aures tubercula tumores've qui
habent,ſoporantur,camatodees'-
ve ſunt : quippe quæ conuulſo-
rium ſpamodes've quid . habent.
Soporati fatue comatodas've me-
moromena,depoſite cathoca've,
varie'ꝙ cubātes,præcordia, ven
trē'ꝙ turgidū cōtractūꝙ ſi habe
ant,cibū auerſati ſupſudāt,certe
his ſpiritus turbidus, ſeminiꝙ ge
nitali ſimilis q ꝓgredit,ſingultū

portẽdit: quippe biliosa aluus exit: ii clarum, lucidum've mingant, venter'q; citetur, hos iuuat. Cerebro læſo quidã tribus diebus, quidam ſeptem finiũt, ſi hos euadãt, viuunt. Quibus autem horũ reſectis os diſtans inuenitur, ĩj moriuntur. Caput dolentibus, cephalalgiſ've, poſterioribus oſſibus fractis, fluctio de nare craſſa abunde ſi fiat, malũ eſt. Oculum prædolẽtes hi rigent, quippe fracturæ oſſium in temporibus conuulſoriæ ſpaſmodeeſ've ſunt. Dolor auris cõtinuus cũ graui febre cęteri'ſq; malis ſignis periculoſũ morboſum've eſt: nam adoleſcentes, iuueneſ've deſipiẽtes, delirãtes've, de nare niſi multũ ſanguinis, de aure vero puris multum fluat, ſignum'q; bonum aliud cõpareat, ſeptimanos & citius perimit: natu vero grandiores tardius minuſ'q; tollit. Nam aures ĩ his quãprimũ pus cõcipiunt, emittũt'q;, minuſ'q; hi deſipiũt: ſed horũ plu

rimis reueniunt,ſic'que moriūtur. Surditas autem in grauibus, turbulétis'que,ſi ſequatur,malum eſt: malum etiā eſt & in lōgis:nā his & in coxendices dolores cōducit. Surditas cū in've febribus ventrē ſiſtit,ſi aures perfrigeant,perluceant,conſiſtant, cōpingantur've,perniciofum eſt. Sonus bombus've in grauibus acutiſ've tinnituſ'que hechoſ've ī auribus mortiferū eſt. Tinnitus hechi've cum oculorū hebetatione, grauedo'que in naribus,mentis excuſſoriū eſt, paracruſticō've,ſanguen'que elicit,ſiue prorūpere facit. Quibus ſurditas cū capitis grauedine,prę cordiorū'que diſtentio quę vexet, eſt,ſanguē prorumpere facit. Cū ī febre graui aures ſurdeſcūt, furioſū quid & īſanū eſt. Surdi admodū dyſcophi've in accipiendo tremuli ſunt, ſiue cum quid capiunt,tremunt. Līguam reſoluti debilitati,malum eſt. Cū ægritudo accedit īcipit've,ſi ſurditas ad

uentat, lotiũ'que rubrum nõ conſiſtens ſit, ſuperfluitanſ'que quid in eo ſit, mentis excuſſoriũ paracruſticon've eſt. Morbo regio corrũpi arcuari've, ſeu icterusthæ, cum inuehis, malum eſt, Malum etiam eſt cum in've morbo regio arcuato've, ſeu ictero fatuitas moroſiſ've, mutos hos aphonoſ've contingit præfocari ſtrãgulari've, ſubito'que venter forſan male habet. Tubercula ſecundum aures, ſi cũ dolore veniunt, pernicioſa ſunt. Secundum aures tubercula, ſi de precedente rubore, cum in've febribus ſuſcitentur, ſignum quidẽ eſt puſtulæ rubrę eryſipelatoſ've in vultu futuræ, quin & conuulſiones ſpaſmi've cum in loquentia aphonia've, ſolutione'que fiunt. Secundũ aures tubercula cum in've febre graui cũ plurimo malo odore, præcordiorum'que dolorifica contentione, ſi tardius ſuſcitẽtur, necant. Secundum aures tubercula in ſtupidis ſideratiſ've, ſeu pa-

raplecticis ſi fiant, mala ſunt. Se-
cundum aures tubercula in lõgis,
ſi non expurulent, mortiferũ eſt.
Ventres enim his infra feruntur,
quippe & ĩjs qui prius caput dole-
bant, quiq́ aliquatenus ſuperiora
ſudant, quiq́ aliquatenus rigẽt,
quibuſque ventres prorumpunt,
quiq́ue ſoporantur, comatodeéſ-
ve ſunt, quin & qui lotium aquo-
ſum albis ſup fluitatum, oletulaq́
varia, exalbida, olida demittũt. Se
cundum aures in lõgis tubercula,
quę nõ ex albo admodum, & in o-
dore pure purgantur expurulan-
turve, perimunt, & potiſſimũ fœ
minas. Secundum aures tubercula
tuſſiculas cũ ſputis venientes mol
liunt. Lotia ĩjs qui ſecundum au-
res tubercula habẽt, ſi ſubito, par-
uoq́ue tempore matureſcant, ma
la ſunt, ſicq́ue perfrigeſcere peſſi
mum eſt. Secundum aures tuber-
cula de grauibus veniunt, maxi-
meq́ in febribus ardentibus cauſ
ſiſve ſiunt, ſi non decernant ma-

turefcãt'que,ſanguen'que de na-
ribus nõ fluat,lotia'que ſedimẽtũ
craſſũ faciãt capiant've,perimũt.
Plurimi tamen horũ tumorũ pri-
us ſiſtuntur. Supercontemplator
autem prius,& obſeruato febres,
quæ remittant,vel intendantur,
vti ſcias quæ peremptur æ ſint,
& quæ non,ſic'que prędicito.Poſt
ſurditatem debilitatem'que,ſi de
naribus ſtillet quid,difficile moro-
ſum've habet: vomitus his con-
uenit,lubrica'que aluus.Per ſurdi
tatem ex ea've,lenia,mitia've ſe-
cudum aures tubercula fiunt,prę-
ſertim ſi quid ęſtuoſum afodes've
fiat fuit've,qui & ſoporatis como
todeſi've peius,vehementius've
ſecundum aures extuberat. Sur-
ditatem ex febribus vel narium
fluctio,vel commotio perturbati-
o've,ſeu lubricitas ventris tollit
ſoluit've. Si vultus conturgeret,
demittatur,vox'q; & ſpiritus ex-
halatio,ſiue lenior demiſſior've fi-
at,remiſſionem venientẽ porten-

dit. Si vultus ſubitò tabeſcat, mor
tiferũ eſt: minus vero, ſi ob vigili-
am, vel famẽ, vel ventris commo
tionẽ fiat: nam quod propter hæc
contabuit, vno die vel nocte repa
ratur reſtituitur´ve: propterea e-
tiã oculi cauari, naſus acui, tẽpora
ſtrĩgi, aures frigeſcere flacceſcere
´ve, pellis, cutis´ve dureſcere & ex
aſperari poteſt, luteus, niger´q; co
lor obduci: ſed ſi in his palpebra
blepharon´ve, labium´ve ſeu chi-
los, vel naſus rhiſ´ve liueſcit, con-
feſtim mortiferum eſt. Contractio
frõtis in his deliratorium eſt phre
niticon´ve. Circa vultum color bo
nus, ſudores´que febre carentibus
apyris´ve, malũ eſt. Oletula vetu
ſta dura´ve demitere, victus ma-
lum ordinẽ diætes´ve ataxiã præ
ſe fert, ſignificat´ve. Cum naſus
rubet, liquidi vel lubrici ventris
ſigna ſunt. Qui pręcordia pulmo
nẽ´ve dolitant, ſi purulenti fiãt,
malũ eſt. Puritas claritas´ve, ſeu
catharothes oculorũ, & eorꝫ albũ

denigro liuido´ve purum clarum´ve ſubitò ſi fiat, vtile eſt, celerem´ꝗ iudicationẽ criſin´ve portẽdit: tarde vero ſi fiat, tardiorẽ. Nubilũ autẽ achlyodes´ve ſi fiat in oculis vel albũ rubeſcat luceſcat´ꝗ, vrbanũ bonũ´ve non eſt. Malũ etiã eſt & lucẽ ſplẽdorem´ve fugere, vel lachrymare, vel torquere, minorẽꝗ alterũ oculum fieri. Peſſimum etiã eſt & ſpecies acies´ve, ſiue pupilas pupillas´ve, ſeu opſias oculorũ, oculum´ꝗ crebrius agitare, vel paruas ſordiculas, vel guttam albam paruã circa eas haberi, vel maius album fieri, nigrum vero minus, vel ſuperiore palpebra nigrum tegi. Malum etiam eſt oculorum cauitas, vehemẽs´ꝗ contricio, lucis´ꝗ ſplendoris´ve contritio, ſeu contritione ſplẽdores cedere ne poſſit aciẽ extẽdere, ſupciliorum´ꝗ, ſiue blepharidon obliquitas cauitas´ve, ſiue campilotes colliquatio´que texis´ve oculorũ, crebro´ꝗ nictare, cõniuere, mica-

re'ue, ſine myin continenter,ſ
coloremque dormiendo mutare.
Malum etiam eſt,& oculus inuer
ſus,ſi per febrem oculi rubeſcant,
ventris longam malignitatem
præ ſe fert. Secundum oculos ſup
purationes in morborum,refecti=
onibus,ſi protuberent, ventrẽ mo
nent ſeu prorumpere faciũt. Si in
oculorũ diſtorſione verſatione've
ſeu diaſtrophe laborioſa dolorifica
've, & febriculoſa rigor accedat,
pernicioſum eſt:ſi in his ſoporent
comatodes've fiant,malum eſt. Si
vero de oculis laboranti febris ſu=
perueniat,ſolutio eſt:ſi nõ pericu
lũ eſt,ne cæcet,cęcus've remane
at. Si de oculis laboranti vẽter ſua
ſponte defluat,vtile eſt. Si oculi cę
cutiant obſcurentur've cum ani=
mi defectu apſychia've,conuulſio
ſpaſmus've aduẽtat. Si quis in gra
ui morbo oculos erigat, pernicie=
terque moueat, ſomnum turbulẽ
tum tumultuoſum've capiat,ma=
lum eſt:modo vigilia,modo de na

ribus ſanguinis deſtillatio, bonum non eſt. Qui tactũ non perurũt, delirant, phrenitici´ve fiunt, magis´q́ ſi ſanguis defluat, ſi lingua per exordia ꝑhorreſcat, color´que ſuus permaneat: ſed ſi procedente tempore exaſperetur, liueſcat, dehiſcat findatur´ve, mortiferũ eſt: ſi valde nigreſcat, die quarto decimo´q́ decretoriũ fore portẽdit. Difficillima vero periculoſiſſima´ve eſt, nigra lutea´q́. Si vero quid ſputo albo ſimile in linguę bifurculo, ſummo´ve canali emanſerit, ſignum febris ſeſe remittentis eſt: ſin autem craſſum ſit quod remanet, eodem die: ſi tenue, poſtridie: ſi tenuius, magis adhuc tertio remittet: ſi remaneant in ſumma lingua, hæc eadem portendunt, ſed minus. Ligua vero tremula cũ nariũ rubore, vẽtre´q́ lubrico mala eſt. Cętera vero quę nullo ſiguo relicto pulmonẽ petũt, peſſima ſũt, celeres´que & perniciosas purgationes portendunt. Lingua vero

præter rationem debilitata reſo-
luta, & æſtuoſa cũ frigido ſudore,
ventre'que lubrico, vomitionis ni
græ ſignum eſt, laborioſum quid
in his copiodes've, malum eſt.
Linguæ tremebundæ quibuſdam
& ventrem lubricum reddunt;
faciunt've quandoque, denigra-
tæ autem in his mortem celerem
portendunt. Quippe lingua tre-
mula mentem non conſiſtere por
tendit: denſæ vero craſſæ've, pe
taridę'que deliræ phrenitici've
ſunt. Dentes vero committere,
frendere, collidere, ſecare, quod
à pueris conſuetum non ſit, fu-
riale manicon've, mortiferum'-
qu' eſt: que: quin & deſipiens hoc
faciat, pernicioſum eſt omnino:
pernicioſum etiam eſt, & ſi dentes
areſcant. Dentium ſtupor ſidera-
tio've, ſiue ſphaceliſmos ſuppura-
tionem gigiuarum tollit, poſt quẽ
ſi febris vehemens ſuperueniat, de
liratio'que, mortiferum eſt: ſin au
tem ſeruentur, vlcera'que ſuppu-

rent, oſſa decident abſcedent'ue. Quibus ĩ palato, vel circà humor coit, plerunq; ſuppurat. Si mentũ vel circà vehementer doleat, periculũ eſt ne in os recurrat, labiũ'q; conuulſum putrefactũ'q; ſignificat. Venter ſi biliosa demittat, ſãguen'que gingiuis cum ventre lubrico defluat, perniciosum eſt. Sputum in febre cum ea've liuidum, nigrum, biliosum, ſi bene non excreetur, malum eſt: ſi bene, vtile. Qui ſalſa ſpuunt cum tuſſi, vel cũ ea ſubſiſtitur, corpus his tanquam puſtulis rubeſcit, ſed ante finẽ exaſperatur. Crebra ſputi excreatio, ſi quidem aliquod aliud ſignũ adſit, delirium phreniticon've portendit. Cum reſolutione nõ loqui, peſſimum eſt. Mentis excuſſiones paracruſſies've, audaces alacres've ſiue thraſees in exiguum tempus, malum eſt, ferinum'que theriodes've. Quibus vox cum febre deficit, cum'que malo decretorio acriſia've, ſiue cum malo tẽpera-

mẽto acriſia've,tremulenti pereſunt.Cũ febre non loqui,conuulſoriũq; in modum mẽte excidere delirare've cum ſilẽtio,perniciosum eſt. Poſt dolorem laborem've:ſiue cum eo nõ loqui, mortẽ difficilem portẽdit,dyſthanati've fiũt.Cum reſolutione non loqui,depoſite'q; lãguide've, ſiue catochos cubare, perniciosum eſt. Perfractæ voces poſt medelã quippe malũ eſt:nam horum plurimi ſuperſudant, ventres'q; lubricos habent. Cum quis non loquitur,ſpirat'q;, ſicuti qui præfocantur,præſens malumeſt, quin & mẽtis excuſſorium paracruſticon've eſt. capitis dolore non loq,ſudare,febrire,ſeſe demittere,lõgius tardius've remittere, ſuperrigere,malum his nõ eſt,cõſiſtere,nec loqui, perniciosum eſt Superrigentibus non loqui, mortiferum eſt:nam hi capitis dolore leniter conflictantur. Cum reſolutione non loqui in febre ſudorifera,mortiferum quidem eſt,minus

tamen ijs qui ſuperſudant: tempus enim ſignificat, forſitan & qui de reuerſione tale quid patiuntur, tutiſſimi ſunt. Maxima autem i pernicie periculo've ñ ſunt, quibus de naribus fluit, quibus'que ventres lubrici ſunt. Vox acuta, planguloſa, oculorum obſcuratio, conuulſorium ſpaſmodees've eſt. dolores labores've qui deſcendunt, facile his feruntur. Cum voce tremula venter prӕter ratione ſi ſoluatur, diutius'que duret, pernicioſum eſt. Cum quis crebro, ſubgrauate, conſiſtẽter'ꝗ loqui vult, nec poteſt, tabificum quid phthinodes've portendit. Spiritus crebri, crebro've ſpirare & anhelare, inflammationem, laborem'que in locis periculoſis pręcipuis've ſignat magnus vero, lõgus'ꝗ deſipiẽtiã conuulſionem've, ſiue ſpaſmũ. Frigidus autem lethalis eſt, lethalis eſt & febriculoſus, ſingultuoſus, caliginoſus'que, minus tamen quàm frigidus, magnus'ꝗ foras emiſſus,

paruus intro, paruus'que foras, magnus intro. Peſſimus autem eſt, morti'que proximus, continuus, celerans, cogens, nigricans, duplo'que maior ſi includatur quã expiretur. Spiratio vero facilis bona've in omni febre graui, quadrageſimo die ſi decernat, magnam vi ad ſalutem, ſanitatẽ've habet. Ceruix collum've durum, dolitans'q; menti'que maxillarum've connexio colligatio've, venarum'que iugularium pulſus vehemẽs, tenentiũ'que neruorũ magnorũ've diſtentio, pernicioſum eſt. Dolores in anguſtĳs faucium ſtrangulantes, qui'q; de capitis dolore proficiſcuntur, conuulſoria ſpaſmodea've ſunt. Ceruicis colli've, ſcapularum'que perfrictiones, totiuſ'que corporis, ſi compareant, conuulſoriæ ſpaſmodees've ſunt. Minctiones in his farinaceæ ſimilageneę've ſunt. Quibus lenia, rubra'q; in faucibus irritamenta ſũt, ſecũdum aures his tubercula fuſci

tantur. Quibus fauces valde, cum ferendi difficultate dyſphoria´ve, pernicies his prȩſẽs pernix´ve adueniat. Quibus ſpiritus retrahit, vox´que ſtragulabũda prodit, vertebra´que deſidet, in fine, tanquã re aliqua ſeſe conuellente ſpiritus exit. Si fauces parum exaſperantur, ſi variis ad ſellam ſurrectionibus venter moleſtet cum frontis dolore, ſi hæc omnia creſcant, & augeantur, difficilia periculoſa´q; redduntur. Dolores faucium vehementes, ſecundum aures tubercula conuulſiones´que ſpamos´ve faciunt. Ceruicis, tergi´q; dolores cum febre graui, conuulſione´que ſpaſmo´ve pernicioſi ſunt. Ceruicis, cubitorum´q; dolores conuulſorũ, pernicioſi´q; ſũt. Si vero hȩc de vultu proficiſcantur, fauces´q; petant, turbant, moleſtãt´que, pallidi, macilenti, ſpuentes, in his per ſomnum ſudare, malum non eſt: quippe ſudore plurimi leuant̃, palliduli, macilẽti, ſi multum ſputãt,

malum eſt:dolores labores'ue qui deſcendũt,facile his feruntur.Pectoris tergi'que dolore mictio cruenta superſiſtens, laborioſa pernicioſa'q; eſt.Ceruicis,colli'ue dolor labor'ue malum quidem eſt in omni febre, potiſſimũ autem in ĳs, quibus ne aliquatenus furiant & inſaniant, timetur. Poſt pectoris dolorem febriculoſum,ſiue cum eo ventris'que torporem,cum eo'ue nigri oletuli, mala ſigna ſunt. Cũ in grauibus fauces non valde dolitant,cum'que crebro hiant, fauces non facile claudunt contrahũt'ue,mentis excuſſoria paracruſtica'ue ſunt. Si vero poſt hęc & cũ his,deliri phrenitici'ue fiãt, pernicioſum eſt. Si fauces in febre cũ alĳs malis ſignis vlcerantur,periculoſum eſt. Subito per febres præfocari ſine tumore,nec poſſe deuorare, collum'que non poſſe vertere, nec deuorare, plerunque mortiferum eſt. Pręcordia vero mollia,plana,ęqualia'ue nõ do

tantia'que ſint oportet. Si vero nō plana, inæqualia've ſint, dolitantia & inflammata, ſignum ægritudinis non contemnendæ nec vilis eſt. Præcordiorum vero tumor aliquatenus durus, dolitans'que peſſimum quidem eſt omnino, ſed ſi tantum in altera parte ſit, potiſſimum'que in ſiniſtra, periculoſum minus eſt. Significant tamen hæc per exordia mortem præſentem. Sin autem viginti dies excedant, febris'que permaneat, ſuppurationem empyiſin've, quod primo circuitu periodo've fit.

HIPPOCRATIS DE LANGVETIVM SOMNIIS IN SOMNIIS'VE LIBER.

QViſquis rite ſigna notas've ſomniorũ cognoſcet, rimabit've, maximam vim ea ad oĩa habere depręhendet. Nam cum corpus non vigilat, vigilat've animus anima've, ſiue pſyche multifariam diuiſus illi ſubſeruit & vigilat. tunc enim animus ſui iuris non eſt, nec totus in ſeſe, ſed ſui partem aliquam ſingulis corporis partibus dedit, ſingulis'q; ſenſibus, auditui, viſui, tactui, deãbulatiõi, corporis'q; cuiuis actioni cogitationi'q;, quę ſui iuris non eſt. Cũ vero corpus quieſcit animus mouetur, per õnes'q; corporis partes ſerpit & obrepit ſuam'que habitationem domũ've pręptat, moderatur regit've, corporis'q; oẽs actiones peragit. Corpus nanque dormiens non ſentit. Hic autẽ vigilans dignoſcit, vidẽ

da'que videt, audienda audit, va-
dit, tangit, lætatur, triſtatur, me-
dico'que & loco & tempore cogi-
tat conſiderat've, quę corporis a-
nimi've ſubminiſtrationes & acti
ones ſũt, animus omnes in ſomno
peragit. Quiſquis ergo rite hæc
dignoſcere ſciuerit, maximam ſa
pientiæ partem obtinuit. Quęcũ
que igitur ſõnia diuina ſũt, qui de
boni mali've ciuitatibus, populo-
've alicui priuato venturum por-
tendunt: quæ ferme nunquam er-
rant. Sunt qui de hac re peculiarẽ
artem teneant. Quoſcunque ve-
ro corporis affectus, paſſiones've
ſiue pathema animus p̃ſignificat
prægnoſcit've, quæ plenitate va
cuitate've congenitorum fiunt,
vel conſuetorum permutatione,
hi quidem & hæc iudicant & in-
terpretantur, quædam'que con-
ſequuntur: ſed in multis aberrant,
neutrum que horum nouerũt cur
fiant, vel non, cur've conſequan-
tur, vel non: ſed hoc ſolum monẽt

cauendũ eſſe, ne quid detrimenti capiatur. Quid autẽ cauẽdum ſit, & quo pacto, nõ dicũt nec ſciunt, docent've: ſed dijs ſupplicandum eſſe cẽſent, qđ quidẽ decorũ optimum'q́ eſt. Nã eũ qui hæc concipit & tractat, deos aduocari decet, Quare hęc res in his ſic habet, cũ mẽs per nocturnam quietem, ſomnium'q́ diurnas hominum actiones modo cogeſtę, vel ĩ cõſultatione fuerũt, in re quidẽ iuſta reddit, homini hæc optima ſunt. ſalutem enĩ & ſanitatem portẽdũt, quoniã animus in diuruis conſultationibus permanet, nec plenitate, nec vacuitate, nec vlla alia re foris ꝑrumpẽte ſuperatur. Cũ vero ſomnia diuturnis actiõibus aduerſãt cõtraria've ſunt, pugna'q́ aliqua concertatio've in his ſit, perturbationẽ hoc ĩ corpore portẽdit. Quę ſi vehemẽs & valida fuerit, malũ etiã vehemẽs & validũ erit: ſi vero nõ valida fuerit, malum nõ validum erit. Siquidem actio amouẽ

da necne ſit, nihil decerno ſtatuó ve. Corpus vero hominis vti cure tur, cõſulo ſuadeó ve. Nã cũ ple nitas aliqua ĩtus eſt, quid excreatur, quod animũ perturbat: ſin autẽ ve hemẽs & validũ eſt quod vexat & aduerſatur, vomere confert, cibiſ q́ȝ leuibus quinque dies nutricare, matutiniſ q́ȝ deãbulationibus mul tis, acribus, celeribuſ q́ȝ & citatis, vti pro cibariorũ iniectione, dein de modicis comẽſuratiſ ve exerci tationibus cibariorum iniectionẽ reſpectando, ſuperexceri. Si vero quod vexat & aduerſatur non va lidum ſit, vomitionem tertiam q́ȝ ſibi partẽ ſubducito: quod ſenſim placidé ve facito. Deinde rurſus quinque dies ſic nutrcato, deambu latiõibuſ q́ȝ premito, vociſque la boribus & exercitationibus vtitor dijſque ſupplicato, perturbatió q́ȝ ea ſic ſiſtetur. Solem vero, lunam que, cœlum, ſtellaſque claras, pu ras, modó q́ȝ ſolito facile ſeſe agẽtes

ſi quis p̃ ſomnũ videat, ſingula hęc optima ſũt: ſanitatem em̃ corpori ab oĩbus q̃ inſũt, portẽdũt. Quare ſtatũ hũc habitũ've præſenti optimo'q; nutricatu conſeruato. Sin autẽ quid horũ cõtra fiat, morbũ aliquẽ in corpore ſignificat, de validis validiorem, de non validis leuiorem. Stellarum exterior quidẽ circuitus, ſolis vero medius, lunæ aũt ad curua caua've, ſeu cœla ſit. Quod quidẽ harum ſtellarũ extingui, vel lædi, vel tolli vel circuitus curſus've remorari videbit, parte eadẽ & morbus fiet. Sin autẽ ab aere nebula've pati q̃d hęc aſtra videant, minus iñrmius 've malũ fiet. Si vero & ab aqua vel grandine, maius validius've malum portendit. Nam redundãtiam excreationem've humidam pituitoſam'q; in corpore ineſſe, & ad iteriora decurriſſe portendit. Huic conferet, ſi multum paulatim addendo veſtitus currat, vti quam maxime ſudet, de ãbulatio

nibuſq́ꝫ multis ĩpranſus, vti cibi q́ꝫ tertiam partem demere, ſic q́ꝫ dies quinq́ꝫ victitare. Si vero maius va lẽtiuſ ve malum eſſe videatur, fo- ueto. Confert enim per corpus, ſi- ue per corporis exteriora purgare quoniã detrimentum, ſiue quod lædit, in exteriore parte eſt. Cibis vtitor ſiccis acribuſq́ꝫ vinis, aſpe ris, meracis, laboribus qui maxime ſiccẽt. Si vero quid horum luna pa tiatur, ad interiora trahere cõfert. cibiſq́ꝫ acribus, ſalſis, lenibuſq́ꝫ ſi- ue mollibus vomitionẽ facito. Cur ſibus vero deambulationibus cele- ribus, vociſque laboribus vtitor, non pranſus, cibi que ſubtractione vomitione, quinq́ꝫ dierum nutri- catu abſtinentiá ve ſimiliter. ſic e- nim intrò trahitur. Quoniam læ- ſio curua caua ve corporis petere viſa eſt. Si vero ſol quid tale patia- tur, malum hoc validius, expugna tuq́ꝫ difficilius erit. Quare vtrĩq́ꝫ deducito, curſibuſq́ꝫ & diſcurſio- nibus tortuoſis, deambulationibus

cæteriſq; laboribus cũctis vtitor, cibi ſubtractione, vomitione, dierũ quinq; nutricatu & abſtinẽtia ſimili modo. Si vero ſerenitate exiſtẽte premat̃ vexet̃ve, debilitasq; eſſe videatur, circuitusq; tẽpeſtatis ve ſiccitate ſuperari, quod periculũ eſſe ne i morbum cadat, portẽdit. Quare labores demito, ciboq; liquidiore humidiore ve, leniore molliore ve, ſiue delicatiore, balneis, quiete multa, ſomnoq; vtitor, donec ſiſtat̃. Sin autẽ burrũ & ignitũ, pyroides ve, calidũq; eſſe quod aduerſatur & moleſtat, videatur: bilis choles ve redũdantiam excreationém ve, ſeu apocriſin ſignificat. Si vero ſuperata non compareant, euaneſcant ve, periculum eſt ne languens cõ morbo pereat. Si vero nutriri videat̃, quodque adeſt in fugam verti celeriterque fugere, ſeſeq; eos perſequi, periculũ eſt ne languens inſaniat, niſi curetur. His omnibus cõfert veratro helleboro ve purga

ri, ſic'que purgatos ſuperatos've nutricari cibo liquido & aquoſo, vinum'que non potare: ſi tamẽ dare velis, album, tenue, molle, aquoſum propinato. Siccitatẽ, colorẽq; inferentibus, ſalſis, acribus abſtineto: laboribus vero naturalibus plurimis, curſibus'q; multis veſtitus vtitor: lucta vero, fricatio, vnctio alẽdeſis've abeſto: ſomnis demulceto, deſideto, cæteris laboribus pterq̃ naturalibus ſuperſedeto & abſtineto, poſt cænã deambulato, bonum etiã eſt foueri, poſt'q; hoc vomere, trigĩta vero dies ad ſaturitatem ne compleatur, quod ſi faciat, poſtquam dulcia, liquida, leuia, comederit, menſe bis vomito. Quęcũq; vero horũ nulla vi neceſſitate've pulſa modo huc modo illuc vagãt & errãt, pturbationẽ animi aliquã præ cura portẽdũt. Quieſcere huic cõferet, de'q; curis animũ ad ſpectatiões quæ riſũ moueant & ferãt, conuertere delectare'q; ſi minus, ad ea quæ ſpe-

ctando exhilarent duos tres'ue di
es & ſiſtetur finietur've:ſi minus,
periculum eſt ne in morbũ cadat.
Quæcũq; vero ſidera pura & cla
ra de ſua circulatione decidere vi
dẽtur, ortũ'q; & anteriora pete-
re, ſalutẽ ſanitatẽ've portendũt.
Quicquid enim ĩ corpore purum
eſt de veſpere occaſu've adortũ,
ſi recte & naturaliter habeat, cir-
cuitu hoc excernitur:quę nanq; in
in ventrẽ eliquãtur,quę'q; in car
nem reiectãtur, õnia hoc circuitu
excidunt. Quicquid pręterea ni-
grum,debilitatũ,fuſcum ad veſpe
ram & occaſum, vel in mare, vel
in terram, vel ſupra ferri videat,
magis hæc morbos portendunt,q̃
ſupra feruntur capitis deſtillatio-
nem rheuma've:quę in mare, vẽ-
tris mala: quæ in terrã, tubercula
phymata've ĩ carne naſcitura por
tendunt. Tertiam cibi partem his
demere cõferet,deinde cũ vomu-
erit, quinque dies ſic nutricato &
abſtineto,quiq; dein de aliĩs diebus

cibum omnem reddito, cũ vomuerit rurſus eodem modo nutricato. Quod horũ purũ & humidũ, defecatũ've cœlo hærere videat, valere ſignificat: quoniã ex æthere qđ in hominem deſcẽdit, purum eſt & defecatũ. Tale nãq; animus perſpicit, quale deſcẽdit, & ĩtrat. Quod vero nigrũ & nõ purũ ꝑſpicuũ'q; fuerit, morbũ nõ plenitate vacuitate've ſignificat, ſed externa productione. Hic autẽ conferet curſibus celeribus & citatis vti, corpus vti quàm minimum emacietur, tabeſcat cõliqueſcat've ſpiritus'q; crebriore, quod aduenerit excernatur: poſt curſus vero celeriter deãbulato, cibo'que molli leui'q; dies quatuor nutricato. Quod purum quis adeo ſe capere videat, ad ſanitatem optimum eſt nam ſignificat, quæ corpus ĩtrãt pura eſſe: ſi quid vero contra, bonum nõ eſt; morbũ enim venturũ in corpus portendit. Quare hunc ſicuti ſuperiorẽ curato. Sin autẽ in

ſerenitate molli, leni've aqua plue re videat, nec valde madefacere, nec vehemẽter, grauiter've ꝓcellosam eẽ & hyemare, optimũ eſt. Modicũ enim commenſuratum've, purum'ꝗ ſpiritum ex aere hominem ſubire & intrare. Si vero contraria horũ videat, vehementer pluere, hyemẽ tẽpeſtatem've, grandinem & procellam eſſe cum aqua nõ pura, morbum ſpiritu nõ aliũde tracto portendit. Quare & hunc & cæteros ſic affectos, ſimiliter puſillo cibo nutricato. De ſignis quidem aſtris'ꝗ cœleſtibus ſic gnarus doctus've ꝓuideto, nutricatôꝗ, dĳsꝗ ſupplicato, ſoli cœleſti, Ioui Statori Cteſio've, Mineruę'ꝗ Stratarię Cteſię've, Mercurio & Apollini. Hoc quidem in bonis optimis'ꝗ ſignis & viſis, ſed in contrarĳs dĳs amouentibus, alio've cõuertẽtibus, Terrę, Heroibus'que mala, periculoſa'que cũcta, vti amoueãt, alio'ꝗ vertant. Salutẽ ſanitatẽ've & hoc ęque por

tendit acute videre & audire, tuto ſine metu'q; vadere, currere, terram planam, læuem læuigatã've nõ ſaxoſam, cultam'q; optime videre, arbores germinantes, multis'q; fructibus onuſtas, cicurataq; domeſtica've per ſomum videre, currentia'q; flumina cõſueto modo limpida pura've aqua, ſolito'q; nec plus nec minus quanq; expediat. præterea fontes, putei, cçteraq; oĩa ſic viſa, ſalutẽ ſanitatẽ'q; homini portẽdit, corpus'que rite habere, circuitus'q; oẽs, actus've & excreatiões, cibos, deiectiões've adiectiões've ſuo tẽpore & ordine adeſſe. Si quid autẽ horũ contrariũ videatur detrimẽtũ nocumentũ've in corpore vel eſſe, vel futurũ portendit. Si quid viſus auditus've læſum videatur, capitis morbum portendit. Quare matutino tempore & poſt cœnam cum ſuperiore nutricatu plurimũ deambulato. Si vero fauces magna've & aſpera arteria guttur've læ

ſæ videantur, ſentiantur'ue car=
nem non purã eſſe ſignificat, plu=
rimum ergo poſt exercitationes
deambulato. Cruribus vero læſis,
vomitu conuellito, plurima'qꝫ lu=
cta cum priore nutricatu vtitor.
Cum autem arbores ſine fructibus
& infœcundę & non fructiferæ vi
dentur, ſeminis humani corporis
corruptionem portendit: ſin autẽ
folia decidere videantur, humidis
frigidis'qꝫ humoribus corpus lædi
tur: ſi verro germinẽt, nec fructũ
ferant, calidis ſiccis'qꝫ. Quare hęc
nutricatu ſicco ſiccefacito calefaci
to, madido vero humido've frigi
dóqꝫ illa madefacito frigefacitóqꝫ.
Si vero flumina non ſolito modo
currere fluere've videantur, ſan=
guinis circuitum ſi plus ſolito plu
ant, redundantiã exuberantiam'=
ve: ſi minus, defectum portendit.
Cibo nutricatu've parco hunc mi
nuito, largiore illum augeto. Cum
vero non pura limpida've decur=
rũt, cõmotionẽ perturbationẽ've

prę ſe fert. Quę curſitatiõibus deambulationibus'que, crebro'que ſpiritu anhelatione've agitata purgatur deñcitur've. Si vero fontes putei'que videantur, ſpiritum ventum've circa veſicã & ĩ ea ſignificat. Quare lotiũ ꝓuocãtibus eã purgato. Mare vero perturbatum videre, morbũ ventris portẽdit: quẽ leuibus, mollibus, ventrẽ mouentibus leuabis purgabis've. Terra vero domus've ſi moueri videatꝰ, ſano quidẽ viro debilitatẽ ĩbecillitatem've ſignficat, lãguẽti vero ſalutẽ ſanitatẽ've, ſtatuſ'qꝫ in quo eſt, mutationem. Quare ſano quidem nutricatum, vitæ've genus mutare cõferet, primo qdẽ ſi poſſit & admittat, vomito, deinde parcè nutricato, ſenſim'que ad priſtinum deducito: ſic enĩ corpus totum purgatur & euacuatꝰ. Languenti vero conferet nutricatu eodem vti, corpus enim ex pręſenti ſtatu mutatur. Terram aqua vel mari perfuſam inundatãmve

per ſomnū videre, morbū ſignifi-
cat plurima humiditate in corpo-
re perſiſtente. Quare vomito, ne
prandeto, laborato, ſiccisq́ꝫ cibis
vtitor, deĩde paucis nutricato. Sed
nec terram nigrā videre, nec pu-
ſtā, bonum eſſe videt̃, quod pericu
lū eſt, ne vehemens mortiferūq́ue
malū nanſcicatur, nā ſiccitatis re-
dūdantiā & exceſſum in carne ſi-
gnificat eſſe. Quare labores, cibos
ſiccos, calidos, acres acidosq́ue loti
um prouocātes demito & ſubtra-
hito, ptiſanęq́ꝫ ſucco & iure deco
cto, mollibus lenibusq́ue, ſiue deli
catis pauciſq́ꝫ nutricato, potu vi-
noq́ue plurimo, albo, diluto aquoſo
q́ue vtitor, plurimisq́ꝫ balneis cali
dis, ſed ieiunus non paſtuſq́ue ne la
uato, moliterq́ꝫ delicateq́ue quie-
ſcito deſidetoq́ue, ſolē frigusq́ꝫ ca
ueto, Terræ, Mercurio, Heroibus
ſupplicatoq́ꝫ. Si vero q̄s mari, vel
lacu, vel fluuio ſeſe natare, vel v-
rinari videat, bonum nō eſt, humi
ditatis enim redūdantiā exceſſum

've ſignificat. Huic conferet mandare ſignificare've nutricatu ſicco, laboribus'que vtẽdũ eſſe, ſed febrienti optimũ eſt: calidũ enim ab humidis reſtiguit. Quicquid p̃terea circa ſe quis videat, ſolito modo, ſuę'que naturæ congruenti neque maius, neque minus, optimũ ad ſalutem & ſanitatem eſt, ſeſe'que veſtem albam, calceamenta'que pulchra amic iſſe, optimũ eſt. Quodcunque vero membrorum maius vel minus fuerit, bonum nõ eſt. quare hoc quidem vitæ ratiõe diæta've maius reddito adaugeto've, illud vero minuito. Nigra vero, morboſa periculoſa'q; ſunt, q̃ mollefacito madefacito'que. Noua recentia've mutationẽ ſignificãt. Defunctos autẽ puros nitidos've, veſtimẽtis'q; albis indutos videre purũ'q; quid ab illis capere, optimũ eſt: ſalutẽ enĩ ſanitatẽ've portẽdit, corporũ'q; & intrantiũ. De mortuis enĩ nutrimẽta, incremẽta, ſemina fruges've p̃ficiſcũtur,

q̃ pura defecata've corpus ſubire, ſalutẽ ſanitatẽ've portẽdit. Si vero horũ cõtrariũ q̃s videat nubos vel denigratos atratos've, vel nõ puros nitidos've, vel q̃d capiẽtes, vel domo exportãtes, cõmodum nõ eſt. Morbũ nanq; ſignificat, q̃ ſi ſic corpus, ſubeant, lædunt.
Quare curſitationibus deambulationibus'q; multis eum purgato, cibo'q; molli leui'q;, & vomitione nutricato. Quæcunq; vero mutata forma deformata've corpora ꝑ ſõnum videntur, hominẽ'que terreant, ciborum non conſuetorum plenitatem redũdãtiam excreationem've, bilem'que, choleram've, periculoſum'que morbum portendunt. Quamobrem vomito, quinque'que dies cibis quàm leuiſſimis, nõ multis, nõ acribus, non ſiccis, non calidis victitato, laborũq; ijs qui ad naturã faciũt vtitor, prçterquã poſt cœnam deãbulationibus, ſiue quin etiam poſt cœnã deãbulato, calidis've balneis lauatio

nibusſ'q; deſidia & quiete vtitor, ſolem vero frigusſ'q; caueto. Si qs p ſomnũ ſibi ſolitos cibos comedere videat̃, vel ſolita potare, cibi nutrimẽti've carẽtiã, animi'q; triſtitiam ſignificat. Carnes autem valentiſſimas ſi quis comedere videatur, magnam abundamtiam ſignãt: non validas vero, paruam minorem've, quẽadmodũ enĩ cũ comeduntur, bonæ ſunt, ſic & cũ vident̃. Quare ciborũ quid ſubducito, nam hoc nutrimẽtorũ exceſſum ſignificat. Sed & panes caſeo melle'que confecti, ſi per ſomnum comedantur, ſimiliter portendit. Pura limpida've aqua ſi per ſomnũ potetur, optimum eſt ſignum non lædit've: cetæra õnia lędunt. Quæcunque conſueta ſibi videt̃ quis videre cupiditatem animi ſignificat. Quęcunque terrefactus quis fugit: ſanguinis tumultuationem infeſtationẽ've præ ſiccitate portẽdit: corpus refrigerare madefacere'q; cõfert. Quiſquis ꝑterea

vel ſupatur expugnatur've, vel aliquo vulneratur pungitur've, vel colligatur, ſubcõtrariã ãbitus circuitus've corporei factam exſcreationẽ inſultationẽ've portendit. Cõferet ergo extenuare, deãbulare, cibis leuioribus vti, poſt'q vomitionẽ quinq dies ſic neutricare & abſtinere. Sed & errores graſſationes'q ſi per ſomnos phãtaſmata've cernantur, bonũ non eſt. Tranſitus fluuiorũ, hoſtes armati, mõſtra deformia ſi per ſomnum cernãtur, morbum vel furorẽ, inſaniam've portẽdit. Quare ĳs qui ſic cõflictantur & deprehẽdũtur cõferet, pauculis cibis leuibus, mollibus'q vti, poſt'q vomitionẽ, ſenſim placide'q dies qnq ſic nutricare, laboribus'q naturalibus plurimis pterq̃ à cœna vtitor, calida lauato, deſideto, ſolẽ frigus'q caueto. Si qs autẽ his, quẽadmodum ſcripta ſunt, vtatur, ſanam vitã ducet. Hæc quidẽ vitę ratio diæta've, queadmodũ mor-

talis cũ ſim & homo poteſt, per me & inuenta eſt, & excogitata cum deorum auxilio.

HIPPOCRATIS DE HVMORIBVS, PERI CHYMON'VE, LIBER, QVEM ESSE HIPPOCRATIS NON NEGAT GALENVS, QVAMVIS QVAEDAM NIMIS BREVITER, QVAEDAM NIMIS LONGE DIXERIT.

COlor autem humorũ chroma've chymon, vbi non nimia copia redundantia've, caritas'q; humoris & chymi ſit: q quã cõfert deducẽdi ſũt, & quã vergũt, niſi lõginqua maturitas pręceſſerit, quę foras vel ĩtro, vel aliò quã expediat, tẽdat. Quod reſpectu aliquo & verecũdia facito, ne ĩperitia, mala've peritia porrigito, defluxio've, ſiccitas vacuitas've ĩteſtinorũ accedat, q̃ ſupiora nutriãt, ĩferiora cõpleãt, q̃ ſua ſpõte & aſcẽdãt

& deſcēdāt, quę & proſunt & noceāt. Quare cognatas ſpecies reſpectato, regiones, loca, cōſuetudines, ætates, āni tēpora, tēpeſtates, morborū intentiones & exceſſus, defectus remiſſiōes've, q̊s deſerāt vel nō, & quātū medicamēta, remed'ave, lauationes pfuſiones, cubatiões, in caput ne, an obliq̃ue, & in latera cubēt, qua'q; maxime vergēt, deductiones'q;, ſiue reuulſiones ad ſuperiora ne, vel cōtrà ad īferna: q̄bus'q; ſupna vel īferna ſicceſcāt madeſcāt've, q̄bus'q; miteſcant leniantur've. Si ſubluātur, cauendū eſt ne humorū diffuſio capiat inteſtina & īteriora: quare aditus deſiccato, ventrē moueto, ſubluito, pfundito, fricato. Quibus ſedes ſuppurauerit, conſpicito, medicamentum quod diſcutiat admoueto, vel an vlcus ſit, humor've quis illic conſiſtat, vel germē pullulatio've, vel bulla puſtula've, vel inflatio, vel cibus, cibi've recrementū, vel fera

beſtiola've, ſiue lūbricus tinea've vel æſtus, caloris've recremētū, vel quis alius affectus & paſſio. Quæ cuncta diligēter ſunt conſideranda per ſeſe ne ceſſent, an tāquam ab æſtu vſtulatione've puſtulæ circūobducantur: quorum quædam nocent, quædā proſunt. Quorum forma figura've, ſitus, motus, ſublimitas tumor've, ſtatus, reditus, ſomnus, vigilia cōſideretur. Quæ'q; in his faciunda, vel cohibēda nō faciūda've præuenito, prædiſcito, prædicito'q;, num'ne conſuetudo & inſtitutio vomitionis in his ſit, num'ne per īferna facilis exitus & ſubductio, vel ſputi, ſaliuæ, muci, tuſſis, nauſeæ, ſingultus, lotij natura, ſternutamenti, lachrymarum, pruritus, titillatus, vellicatus, tactus, ſitis, famis, vacuitatis, plenitatis, ſomni, vigiliæ, laboris, deſidiæ, corporis, mentis, diſciplinæ ſcientia've, memoriæ, obliuionis, vocis, locutionis've, taciturnitatis:

ſocellorum purgationes ſupernæ
& infernæ, prorūpentia, cōuertē
tia torquētia've, craſſa pīguia've
meraca pura've, ſpumoſa, calida,
vellicātia lancinācia've ſiue mor
dentia, virulenta, varia, radentia
ramentoſa've, feculenta, cruēta,
non inflantia, cruda, cocta, toſta,
ſicca, quæ defluant circūfluant'=
ve. Ferendi facilitatem difficulta=
tem'q; proſpicito priuſquam peri
culum aduentet, quę ſedare ceſſa=
re've oporteat, vel non. Maturi=
tas quæ deſcenſus inferiorū, ſupe
riorū fluitatio, quæ de locellis pfi
ciſcantur ſordes aurium, mollitu=
do mollificatio've, patefactio re=
ſeratio've, vacuitas, caliditas, fri=
giditas, foris, ītus, horum quidē,
horum vero nō. Cum ſub vmbi=
lico quid torquet, lene tardum've
ſit tormentū quærito, vel cōtrà.
oletula vero & excrementa quà
vergāt, deſcēdant ne, ſine ſpuma
ne ſint, cruda, cocta cōcocta've,
calida, frigida, fœtida, ſicca, hu=

mida liq̃da've, ſubolida, ſitis quæ antea non fuerit æſtus, cauſſáve ſontica alia patẽs latẽs've pſpicito, lotiũ quale, nariũ humor qualis ſit, delaſſationẽ, iactationẽ'q;, ſiccitatẽ non conſuetam: ſparſum ne, rarũ, turbulentũ, denſum, crebrũ ſpiret, præcordia & ilia qualia, lumina oculi've ſint ne læſi, partes extremæ q habeãt, mutatio coloris acceſſerit ne. venarum pulſus, frigiditas refrigeratio've, concuſſio, cutis duritia, neruorũ, articulorũ iuncturarũ've ſtatus, forma figura've, cubationis modus qualis ſit lubens ne & conſuetus, vocis, mẽtis ne mutatio, pili, vngues qui habeãt. Morbũ ne facile ferat, an contrà; & non ſicuti decet oportet've, ſigna notæ've hæ ſunt, corporis odor, oris, ſputi, auris, crepitus, excrementi, lotij, vlceris, ſudoris, ſaliuę, nariũ. Corpus ſalſum ne ſit, vel ſputum, vel nares, nariũ've pituita fluor've, vel lachryma, humores'q; cæteri ſimiles ne ſint, vndique quæ pro-

ſunt, quæ lædũt, cõſiderato: quæ-
lia viſa per ſomnos videat ſom-
niet've, quid cũ dormit faciat, p-
ſpicue ne & acute videat audiat'-
que, cupiat ne loqui reſpõdere, pe
tere, parere. Quæ cuncta cõſide-
rato, quæ'que cõmoda ſint, ſalutẽ'-
ve portendãt, ſint ne valentiora,
plura'que q̃ quæ cõtrà: ſenſibus ne
cunctis ſentiãt, patiẽter'que omnia
ferãt, ſicuti odores, ſermones, ve-
ſtimẽta ſtragula've. Status cubã-
tium perſpicito, num ne malũ fa-
cile ferunt. quæ'que ſponte ſua ve-
niunt proſint ne, vel cõtrà, decer
nant ne intus. quãdo & qui ſicuti
crepitus ventus've, ſeu inflatio.
lotium quale, quantum, quando,
quæ'que his contraria ſint & aduer
ſantur, quę'que affectibus & paſſio-
nibus proxima, cõmunia, coniun-
cta ſunt cõmunicant've: quę pri-
ma & maxime male habẽt & affi-
ciunt. Statum vero, modum, con
ſuetudinẽ've languentis, morbi'-
que p exordia dignoſcas: qd per

paulo'que ante, nuper've decreue-
rũt, medicamẽtis potionibus've,
cæteris'que concitamentis agitato
vexato've, nec quicq̃ innouato,
ſed ſic ſinito. Matura vero medi-
caminibus purgato & agitato nõ
cruda nec p exordia, niſi res po-
ſcat cogat've: plerunque tamen nõ
poſſit cogit've: quæ eò deducẽda
& agenda ſunt, quà cõferant: quę
copia multitudine've ne reſpe-
ctato, ſed donec qualia oportet fa-
cile'que feruntur, prodeunt. ſed ſi
dum hæc ages, male haberẽt, læ-
derent, moleſtarẽt've, aliò verti-
to, vel deſiccato, vel reuellito re-
moueto've, & eò deducito, cuius
cauſſa hoc fit, ſed cum primis ſuf-
fecturus necne ſit languens, conſi
derato. Sicca quidem calida ſunt,
humida vero liquida've, frigida:
quæ vero cient mouent've, con-
trario modo plerũque habent. Hęc
quidem imparibus ſuperne fiunt,
ſiquidẽ & circuitus acceſſionũ cõ
cuſſionum've, morbi'que ſtatus ta-

lis ſit, plerunque vero paribus inferne fiunt. Sic & quæ ſua ſponte profunt, fiunt concuſſiones & acceſſiones, niſi circuitus paribus fecerit: ſed in his quidem paribus ſuperne fiunt, imparibus autem inferne: quod non ſæpe cadit, ſtatus tamē hi difficilius decernūt. Qui vero tempus congruū tempeſtiuum've præcedunt, neceſſario ſic habent, vti tertia & decima, vel quarta & decima fiāt. tertia quidem & decima īferne, quarta vero & decima ſuperne: ſic enim ad decretoriū facit & confert, præterquā quod inferne plurimū purgare oportet. Hæc enim ꝓxime nō ſunt, vti ſic decernāt, ſed tardius vlterius've, ſed in grauibus acutis've multa rarius tentato & agito, quod penitus delaſſant. Per longas vero febres in articulis & iuncturis, vel ſecundum maxillas aures've potiſſimū ſuppurat abſcedit've. Qua quiſq; dolet potiſſimum'que in parte ſuperiore, niſi

morbus lẽtus piger'ue ſit, vel tor pidus, inferna'ꝗ petat, tunc potiſſimum inferna ſuppurat & abſcedit, cum pedes calidi hoc præ ſe ferunt: ſuperne vero, cum frigent. Qui vero recẽs ex morbis cõualeſcẽt ſurgẽt've, ſi manus pedes'ue ſtatim parte aliqua doleãt, intus ſuppurabit & abſcedet, quin etiã ſi quid ante morbum doleat, eo ſiſtetur & abſcedet: quẽadmodũ cecidit Perinthĳs tuſſibundis, anginoſis'ꝗ: nam hæc mala eoſdẽ abceſſus faciũt, quos & febres, cor pori'ꝗ ſimiliter euenit, cũ humores frigore, vel aliqua alia re liqueſcunt, tabeſcunt & corrũpuntur. Quamobrem quibus anni temporibus quiſque humor vigeat floreat've, conſiderato: quę'ꝗ morborũ genera in his ſinguli creẽt, qui'ꝗ affectus & paſſiones in ſingulis morbis fiant: nam corporis parte qua morbus eſt, maxime laborant, natura'ꝗ eò tendit. Sicuti lienoſi qui ſunt, maxime laborãt,

naturaꝙ in his quid operatur & facit: nam ferè ſemper mali coloris ſũt, corpore lãguido ſuſpirioſoꝙ, cum quid ad ſeſe trahit, niſi frigoris intemperãtia hoc patiatur, vel ciborum, potionũ, ſomni, vigiliæ, vel amore deſiderio ve aliquo, ſicuti talorũ teſſerarũ ve, vel arte, vel neceſſitate aliqua, laborum tolerantia, & eorum quæ fiunt ordine aliquo, vel nõ certo ordine, mutationes ſi fiant de conſuetis in non conſueta, mẽtis animi ve defatigatione, vel diſquirendo, vel exercẽdo, vel vidẽdo, vel dicendo: vel ſi quid aliud eſt, ſicuti ſunt curæ, triſtitia, cupiditas, ira mentis imperioſæ, ſi quæ moleſtiæ fiãt viſu vel auditu: vel ſi qua corpora inter ſeſe contrita moleſtiã creent, ſicuti molæ dentes cũ collidũtur, inter ſeſeꝙ cõterunt, vel ſi quid præceps cauũ ve occurrat, crura labãt tremũt ve, cũꝙ quid quod vſui ſit, egeat ve, manibus tollitur, tremunt,

coluber ſerpẽs´ve ſubitò viſus pal leſcere facit, terrores,timores,pu dor,verecundia, cura, voluptas, ira, cætera´q; talia quæ ſimiliter afficiunt, quibus eorũ corpus ſub- auſcultet: quod eſt actioni, motui & agitationi. His enim ſubauſcul tat, quemadmodũ eſt ſudor, cor- dis palpitatio & agitatio, cętera´- que harum virium & facultatũ, quę foris proſunt, vel officiunt lę- dunt´ve, ſicuti punctio, perfuſio, vnctio, ſparſio, emplaſtratio, la- narũ, taliũ´q; ſupligatio. Quæ´q; intus ſunt his ſubauſcultãt, nõ ſo lum quæ foris ſunt ſi intro tendãt & porrigãtur, ſed & que in lanis cubatu´q; ſunt ſuccidis aridis´ve, quod´q; apud regẽ dicitur cumi- nũ viſu & odoratu: quæ´q; caput deducunt, perturbant, ſicuti ver- ba, ſermones´ve, vox & talia, mã mæ, ſemen genitale, locelli ſigna ſunt per ætates, præfocationes, ſtrãgulationes´ve, ſingultus, tuſ- ſis, cum teſtes petunt. Quẽadmo

dum eſt terra arboribus, ſic vẽter animalibus: nam alit, calefacit, frigefacit: cum quidem vacuus eſt, frigefacit: cum vero plenus, calefacit. quemadmodũ terra fimo ſatiata, calorẽ ſatis ſubminiſtrat: cũ vero ſine eo eſt, frigus. Præterea vẽter hyeme calidus eſt, carnem intus habet ſiccã, ſanam, non putridam, diuturnam: ſic & arbores ſub cortice ſicco, tenui ſimiliter, & animãtium quędã ſicuti teſtudines, qui equid'que tale eſt. Sic & ætatibus, anni temporibus, & ãnis depręhendas, ſimilia'que reperias. Nam viuentia non cõuertuntur cõſumũtur've, modice'ꝗ & tẽperate ſi rebus vtantur, melius habent & degunt. Quemadmodum currens & recens aquula ſalit & ſcaturit, permanẽs autem & iueterata reſtagnat, ſedet, marceſcit: ſic & ventriculus cibum trãſmittit, ſedimentũ vero tanꝗ vas aliqđ retinet. Morborũ præterea modi diuerſi ſubeũt. Quędã

enim morborum genera congeni
ta, cognata gẽtilia'q́, & peculia-
ria, & inſita regionibus locis'que
ſunt, quæ diſcere ſciſcitando, ſcia-
re, & obſeruare operæpretiũ eſt.
Multis enim de cauſſis in his vi-
gent, quas multi ſciunt. Quædã
corporis qualitate diſpoſitiõe've,
quædam victus ratione cibis've,
quædam morborum ſtata conſue
tudine cõſtitutione've, quædam
anni temporibus gignũtur: nam
regiones & loci qui tẽporibus an-
ni quibuſdam male habent, mor-
borum hæc genera creant: ſi qui-
dem anni tempora cũ inæqualia
ſunt, hoc eſt eodem die, non ęque
calent frigent'q́, quod cum fece-
rit, morbi per autumnum, alia'q́
anni tempora rata portione fient
& erunt. Partim nãque malis, fœ
tidis, cœnoſis & paluſtr bus odo-
ribus creantur: partim aquis non
bonis, qui his vtuntur, calculoſi
ferè lienoſi'q́ ſunt, partim ventis
bonis malis'q́. Tẽpora ergo anni

qualia fuerint, tales erunt & morbi ſtatus'que eorum & modi, qui de his proficiſcuntur. Tempora enim anni, ſi naturaliter ſuo tẽpore & ordine trãſigent, morbos bene decernentes & finientes creabunt. Peculiares vero locorum & incolarum morbi ſtatim præ ſe ferunt, ſi quid tempora variauerint & mutauerint, ſimiliáque vel diſſimilia fuerint, quàm eſſe conſueuerint & debuerint. Morbi nanque mutantur, diſſimiliter'que eunt quàm conſueuerunt.
Per autumnum enim ſi morbus arcuatus regius've vigeat, præ ſe fert autumni inæqualitatem, modo teporem, modo frigus excepiſſe, ſequutum've eſſe, modo contra frigus, calorem teporémve. Si vero per æſtatem bilis vigeat, lienoſi plurimi fiunt: cum autem & aer ſic erit, ſeſe'ꝗ adducet, morbi arcuati per ver erunt. motus enim hic per hanc ſpeciem ſimilis proximus'ꝗ huic anni tẽpori eſt.

Cum autem æſtas veri ſimilis eſt, ſudores ĩ febribus, modi faciles nõ graues, linguæ'que nõ valde ſic-ceſcunt. Cum autem ver hyber-nat, hyems præpoſterat & tempe ſtates, morbi quinetiam hyemales fiunt, tuſſibundi pulmonici, angi-noſi. Si vero ſuo tempore non in-cipiat & veniat autumnus, ſed ſta tim hybernet, tẽpeſtuoſus've ſit, ſic'q; nõ iugiter ſequatur, morbos eoſdem non facit: quoniam ſuo tẽ pore non cœpit, & inæqualiter ꝓ ceſſit. Cũ itaq; tempora anni prępostera, nõ tẽperata, nõ diſcreta, nõ conſtãtia fuerint: ſic & morbi prærũpunt & ante tempus decer nunt, & remanent. Quemadmo-dum anni tempora quæ morbos hos creant, quandoq; redeunt, ſic & morbi repullulant. Quamobrẽ præconſiderato quomodo corpo-ra habeant, cũ anni tempora prę-rumpunt tempeſtates'que & ea præoccupant. Nam auſter ſiue no tus auditum grauem malum've,

capitis grauedinem, viſum hebe-
tem, corporis torporem, delaſſati
onem & reſolutionem facit: cum-
que hic præualet prædominatur
ve, hęc in morbis patiuntur & ve
niunt, putrida fluidaque vlcera,
præſertim os, pudenda, cætera
que talia hoc patiuntur. Si autem
ſeptentrio ſeu aquilo, boreasve,
tuſſes vigent, fauces exaſperan-
tur, ventres dureſcunt, lotĳ diffi-
cultates, laterum, pectorumque
dolores conſequũtur: cum autem
hic præualuerit, mala hęc potiſſi-
mum expectato, tantoque magis
quanto vehementius flabit. poſt
vero ſiccitates, æſtus & pluuias,
febres ſequuntur vehementiores
mitioresve, prout hæc magna
multave fuerint, corporaque ha
buerit, quique humores viguerint:
cum hæc inuadunt, temporaque
mutantur. Quin etiam maxime
differt, ſint auſtri ſeptentriones
que ſicci vel pluuioſi, magnum
& hoc eſt: nam alius alio anni tem

pore, regione, loco magnus eſt, quemadmodũ eſt; per æſtatẽ bilis viget, per ver ſanguis, cæteraq́ꝫ talia. Temporum mutationes magnæ, præſertim morbos pariunt: nam ſi temporibus anni mutationes magnæ ſunt, ſic & in cæteris omnibus fiunt. Quædam etiã mala victus ratione, & ex additamento gignuntur. Tempora quin etiã anni ſicuti certa, ſtata, tutaq́ꝫ nõ ſunt, ſic & victus ratio, color & frigus, præſertĩ ex additamẽto, quĩ & ętates, quę ſic mutantur. Quędam etiam naturæ cum tempore mutantur: nam quædam æſtate, quædam hyeme melius peiusúe habent, quędam, prout ſunt regiones, loca, vbi degũt. Ætates prę terea, nutricatus, morborum ſtatus p temporum mutatiões, melius peiusúe habent: quin & anni temporibus victus rationem, cibaria, pocula congruentia porrigito. Si quidem hyems ſit, quæ deſidioſa ab opere eſt, matura, cocta

condita've rite,ſimplicia ſint,quę tunc intrant: magnum enim & hoc eſt. Per æſtatem vero, quoniã tũc operamur & perſolamur, cibaria varia,non ſtata,dilutiora'que vina,crebriora & poma porrigito. Præterea quemadmodum ex anni temporibus morbos eſt cõiectari:ſic & ex morbis aquas,tempeſtates,ventos pręgnoſcere eſt, & ſiccitates, ſeptentrionem auſtrum'que ſcilicet. Quod facile fit,ſi quis quæ conſideranda ſunt, conſideret. Si cutis aſperitates quædam,lepræ've in languentis corpore ſint, dolores labores've circa articulos,ventos & ſiccitates portendit: cum vero membra pruriunt, aquas, cætera'que talia. Qui & ex morborum circuitu,pluuiæ futuræ,& aquę,& venti pręgnoſcuntur,continuę ne & iuges,an tertio quoque die: ſic & venti,nã quidam iugiter & continenter flant,& inter ſeſe reflant: multis diebus aliqui,paucis a liĳ.

Quidam & ĳdem ſtato circuitu flant, circuitu'que alio nõnulli:ſic 'que hi morbis, morbi'que his reſpondent, ſimilitudinem'que trahunt. Nam cum aquę & venti parum durant, ſic & morbi:cum vero totum fermè annum durant, ſic & morbi producuntur: cum'qꝫ vehementes & magni ſunt, ſic & morbi: cum vero communi leni'ue modo & lento durant ſpirant'ue, ſic & morbi procedunt. Per primas etiam aquas, cum poſt multam ſiccitatem pluuia & aqua futura eſt, de ĳs etiam qui morbo ſubter cutem laborant, ſiue per hydropon, prædicere eſt. Cum'que magna vel alia puſilla ſigna comparuerint in ventorum poſitione, vel mutatione:nã tunc vel gliſcit vel remittit, hic morbus ꝓ pluuię & aquæ qualitate. Quamobrem ſic in ſumma dicendum & deducẽdum eſt, morbos tales fore, quales pluuiæ & aquæ tempeſtates, venti'que prçceſſerint. Simili'que mo

do intelligendum & auſcultandũ eſt, ſi quis cum diu viderit & obſeruauerit, prædicat quale fuit hybernum tempus, tales erunt ver & æſtas. Colores etiam omnibus anni temporibus ſimiles non ſunt, neq; cum ſeptentrio vel auſter ſpirat, nec in omnibus ætatibus. nec ſibi quiſquam ſemper ſimilis eſt, nec cuiquam colore penitus cæteris'que. Quare de coloribus, cæteriſ'que rebus ex ĳs quæ videmus & ſcimus & adſunt, nec mutantur, ſic obſeruadum, ſpeculandum, & dicendum eſt, temporibus anni ætates ſimiles eſſe colore & modo. Qui mariſcas habent, laterum morbo, pulmonis vitio, cancro, furunculis, puſtulis carnem forantibus, termenthis've non coripiuntur, nec forſan cutis aſperitate lepris've, nec fortaſſe vitiligine alphis've. Qui ſi non apto tempore curentur, ſtatim & crebro his, cæteris'que perniciofis corripiuntur Cęterę vero ſuppuratiões ſicuti ſi

ſtulæ cęterorum remedia ſunt, & acos quæq́ ſuapte natura liberant cum ſuper comparent, liberant'q́ ab his, tanquam ſint quædam horum impedimenta cum accedunt. Quædam communicant, loci'que ſuſpecti, ſi labore dolore've, vel grauedine, vel re aliqua alia ſuſcipiant, liberant. Quædam vicinitate prorumpentia've quadam cõmunicant: ſanguis tamen non æquo modo defluit, ſed humoris cognatione quadã talia ſpuũt. Quidam ſuper his ſtato ſuo've tempore ſanguinem emittunt ſuper aliĳs vero, quemadmodum ſuper his, ſiue poſt hęc, cuius eſt ſiue non eſt verиſimile impedimentum & par ſuper his. Quidam etiam cruenta ſpuunt. Quidam per anni tempus morbus laterum fit, bilioſus'q́ morbus. Quibuſdam ſecũdum aures ſuppurat, quibus hoc per decretorium fit. Quod ſi non expurulet, ſed euaneſcat, malum ſimili modo & circuitu reuenit, poſt'-

ꝙ decretorium rurſus tumeſcũt, & tolluntur & permanent, quemadmodum febres redeunt, quibus ſperãdum eſt, vti in articulos decumbat ſiſtatur've. Quidam lotium craſſum album mingũt, ſicuti filius Antigenis. Super laborioſis vero quartanis, ſiue poſt, eſt cum tale prodit, & ab abceſſu liberat: ſin autem & ſuper hoc ſanguis de naribus abunde fluat, multo magis: Quorum autem in articulari modo, dextra parte dolitant inteſtina, lento'ꝙ modo & quieto moleſtent, ſuper autẽ hoc curare & liberare laborioſius & difficilius eſt.

HIPPOCRATIS DE SPIRITALIBVS, VENTOSIS'VE FLATIBVS, SIVE ΠΕΡΙ ΦΥΣΑΩΝ LIBER.

QVædã artes ſunt, quę ĳs qui eas ſciunt, poſſidẽt've, laborioſę ſũt: ĳs vero qui vtuntur, vtiles: nam vulgo ru

dibus ignaris ve cõmune & hoſpi
tale bonũ ſunt, tractãtibus autem
ipſas, moleſtę. Quarũ artiũ ea eſt
quã Gręci medicinã iatricẽ've no
minitant. Medicus em̃ iatros've
periculoſa, grauia cognoſcit & vi
det: quæ ſuauia nec iucunda ſunt,
tractat & tangit, peculiares'q; mo
leſtias in alienis malis calamitati-
bus & vtilitatibus capit. Languen
tes vero per hãc artem malis maxi
mis, doloribus laboribus've, mole-
ſtia, morte liberantur. nam omni-
bus liquido medicina lenimen &
remedium eſſe depræhendiť. Hu
ius autem artis mala nõ probanda
've cognoſcere difficile eſt, proba
vero bona've facile Mala quidem
& non ꝓbãda medicis tantum no
ta ſunt, vulgo autẽ rudibus ignaa-
ris've nequaquam: corporis enim
opera non ſunt, ſed mentis. Quę-
cun'que eninm manibus tractan-
da ſunt, ĩjs conſueuiſſe oportet, pe
ritiam've vſum've parare: nam
manuum vſus doctor eſt maxi-

mus. De morbis autem obſcuriſſi-
mis, & non viſis, difficilibus'que
& grauibus, opiniõe potius quàm
arte iudicatur: plurimum enim in
his peritia ab imperitia differt.
Quorum vnum & potiſſimum
eſt, cognoſcere quænam cauſſa
ſit, principium, & fons morbo-
rum malorum've corporum.
Nam ſi quis morbi cauſſam cogno
ſcat: & videat, dare & poterit ex
cõtrariis cõferentia corpori, cum
morbos cognoſcat: hęc enim potiſ
ſimum ſuapte natura eſt medici-
na. Statim ſubita've fames mor-
bus eſt. Nam quicquid hominem
vexat, morbus eſt & vocatur.
Quod ergo famis remedium eſt?
quod famem tollit, quod eſt cibus
ſiue comeſtio. Hoc ergo illud cu-
rato, ſitim'que etiam tollit potio, ple
nitatem vacuatio, plenitas vacua-
tionem, dolentiam īdolẽtia: & vt ĩ
vnico verbo concludam, contrari
orũ medicamẽta ſũt cõtraria. Me

dicina enim eſt additio & ſubtra-
ctio: ſubtractio ſuperantium, addi
tio deficientium. qui autem hoc
optime facit, medicus optimus eſt:
qui vero ab hoc plurimum abeſt,
plurimum etiam abeſt ab arte me
dica. Hæc quidem in tranſgreſſu,
& præter orationis futuræ propo
ſitum dicta ſint. Morborum qui-
dem vnus eſt modus: qui tamē in-
ter ſeſe mihi differre videtur, quā
doq; propter locorum diſſimilitu
dinem & alienationem. Quin etiā
morborū omnium ſpecies & cauſa
vna & eadem eſt, quam poſthac
dicere conabor & tentabo. Corpo-
ra nanq; & hominum & animali-
um cæterorum tribus nutrimen-
tis nutriuntur: Quibus hæc nomi
na ſunt, cibaria, pocula, ſpiramen
ta pneumata've. Quæ quidem
ſpiramenta cum in corporibus
ſunt, venti phiſæ've dicuntur, &
vocantur: quæ cum extra cor-
pora ſunt, aer dicitur, qui pluri-
mum in omnibus quæ cadunt po-

teſt: cuius vim conſiderare operę=
precium eſt. Nam ventus eſt aeris
fluens vnda, qui cum vehemēter
flat, vi eius arbores conuelluntur,
mare fluctuat, naues tantæ magni
tudini non aſſuetæ per altum ia=
ctantur. Hanc quidem vim in his
habet, qui non videtur quidem ſed
ſentit. Quid enim ſine hoc ſit fi=
at'ue, vel cui rei abeſt, vel cui nō
ineſt? Quicquid enī inter terrā &
cœlum eſt, ſpirtus plenum eſt, con
ſpiratur'que & perflatur. Hic &
hyemis & æſtatis cauſſa eſt: per
hyemem vero creber eſt & frigi=
dus, per æſtatem lenis 'mitis'ue
& tranquillus ſerenus'ue. Quin
& ſolis & lunæ, & ſiderum, aſtro=
rum'que viam dirigit. ſpiritus
enim nutrimentum ignis eſt: nam
ſi ſpiritu ignis priuetur, nō viuit:
quam ob rem & ſolis perennem
curſum ſpiritus & aer perennis &
tenuis eſſe facit. Quod vero ma
re ſpiritus particeps ſit, omnibus
patet, ſiquidem animalia natantia

ſine ſpiritu non viuerent. Cætera autem alio modo & alibi per aquã & ex aqua ſpiritum trahẽtia par-ticipant, Luna'que in hoc ſedem & fundamentum habet, terrę'que etiam hic eſt vehiculum & ſuſten-tamentum, nihilque eſt quod hoc vacet. Cur autẽ ſpiritus tantũ poſ-ſit & valeat, alĳ dixerũt. Morta-libus vero hic vitæ & morborum cauſſa eſt, tã'q; corporibus cũctis vſus ſpiritus neceſſarius eſt vti ſi cæteris alĳs rebus cunctis careat, quis & abſtineat cibo & potu ſcili-cet duos tres've & plures dies, vi-uere poterit: ſed ſi q̃s ſpiritus ĩ cor-pora meatus claudat & intercipi-at, paruo diei ſpacio peribit tã ma-gno vſui ſpiritus eſt corpori. Prę-terea cætera õnia homines agere ceſſant: plena nanq; mutationum eſt vita, tamen hoc ſolum morta-lia omnia ſemper agunt: Spiritum enim modo trahunt, modo emit-tunt. Quod autem magna ſit com-municatio communis've vſus &

neceſſarius ſpiritus aeris've cun-
ctis animalibus, dictum eſt. poſt
hoc vero ſtatī dicēdū eſt, par nec
veriſimile eſſe morbos aliūde gi-
gni, quàm cū hoc plus vel minus,
vel multū ſimul, vel morboſis i-
quinamentis infectū in corpus pe
netrat. De negocio quidem hoc
ſatis mihi hęc ſunt: poſtea autē ad
opera ipſa ratione deueniam, mor
boſ'que omnes huius eſſe & filios
& nepotes demonſtrabo. Primum
quidem de febre communi maxi-
me morbo auſpicabor. Morbus e-
nim hic cæteris omnibus adſidet,
aſſecla comes've eſt, quod vulne-
ra, cætera'que lædentia demon-
ſtrant: nam poſt eorum in flamma
tionem febris ſtatim ſequitur, poſt
'que inguinum tumorem. Duo ve
ro ſunt potiſſimum febrium gene
ra, vti hac quoque diſcurram. V-
num commune, quod ab omnibus
peſtilentia vocatur: Alterum
quod malo nutricatu peculiare ĳs
fit, qui male nutricātur & viuunt,

Horum vtriuſq; cauſſa eſt. & actor ſpiritus, aer've. Communis ergo febris propterea talis eſt, quod omnes eundem ſpiritum trahunt. Similes autem febres gignuntur cum ſimile corpus, ſimilis ſimiliter'que & æque miſtus ſpiritus intrat. Sed forſan quis dicat, cur non omnibus animalibus, ſed vni generi tantum tales morbi fiunt? Quoniam dicat quis, corpus à corpore, natura à natura, nutricatus à nutricatu differt. Cunctis enim animantibus eadem non cõferunt & conueniunt, ſed alĳs alia. Cum ergo ſpiritus & aer ĳs inquinamentis completur, quę humanę naturę hoſtilia ſunt, tunc homines languent, cum'que alicui animalium generi ſpiritus non commodus obrepit, tunc eo morbo corripitur. Qui ſint populares & communes morbi, cur'que & quomodo quo've gignãtur, dictum eſt. Quæ vero febris malo nutricatu gignatur, tibi diſſerta-

bo. Mala quidem viuēdi ratio hęc eſt, cum quis plures cibos, vel ſiccos, vel hudos liquidos've, & plures quàm ferre poſſit, corpori dat, laborem'que nullum copiæ huic opponit, cum'que varios & inter ſeſe diſſimiles cibos infarcit & immittit. Nam diſſimilia tumultuantur & diſſident inter ſeſe, quædam enim citius, quædam tardius concoquuntur digeruntur've.

Cum multis etiam cibis neceſſe eſt & multum ſpiritum intrare. Cum õnibus enim quæ comeduntur & potantur ſpiritus vel plus, vel minus ĩ corpus penetrat: quod hac re demonſtratur. Nam poſt multos cibos & potus plurimi ſtatim & nauſeant & ructant: ſpiritus enim incluſus cum bullas & repagula, quibus continetur, fregit, recurſitat. Cum ergo corpus multorum cibariorum plenũ eſt, ſpiritus'que multa plenitas fit, cibis intus remoratis diutius, qui præ copia cum tranſire non poſ-

ſint, remorantur: cum enim ven-
triculus inferior clauditur, ſpiritus
phyſę ve corpus totum perreptãt
percurrunt ve, ſanguinolentas ꝗ;
potiſſimum partes petunt, quas re
frigerant: quibus refrigeratis, cor
poris & ſanguinis vbi radices &
fontes ſunt, corpus totum refrige
rant, quibus locis & ſanguine fri-
gefactis, corpus totũ horret. Pro-
pterea primum ante febres hor-
rent, tanto que magis quanto ma
ior copia ſpiritus flatus ve prorũ-
pet, corpus que deinde hoc modo
tremit. Sanguis enim horrorem
timens & fugiens, corpus que to-
tum perreptans, ad loca calidiſſi-
ma confugit & currit. Præterea
diuerſo modo & horrent & tre-
munt: nam cum ſanguis partes
extremas deſerit, carnes & inteſti
na tremunt. Quædam enim cor-
poris partes multi ſanguinis ſunt
quædam pauci, quædã exangues.
Partes ergo pauci ſãguinis & ex
angues non contremiſcunt, ſed ſa

liunt & quatiuntur micant'ue, calore nanque carent & deſerũtur. Quæ vero multi ſanguinis ſunt, præ ſanguinis copia tremunt & inflammantur. ſanguis enim cum multus eſt, quieſcere non poteſt. Hiant autem ante febres, cum ſpiritus, & aer multus intus congregatus & cumulatus vnà, totusque ſuperiora petens os vi aperit, & dehiſcere hiare've facit: hac enim facile prodit. Nam quemadmodum de cortinis ahenis've feruentibus vapor multus proſilit: ſic corpore calefacto ſpiritus aer've conclusus & vi latus per os prodit & exit. Membra'que etiam articuli've & iuncturæ ante febres reſoluuntur: nerui nanque tepefacti diſtant & laxantur: cum vero ſanguis vnà coactus & congregatus concaluit, ſpiritus qui ſanguinem refrigerauit, rurſus calefit, qui calore ſuperatus ignescit accẽditur've, corpus'que totũ validius calefacit, ſãguis'que eũ

coadiuuat. Præterea quod accen-
ſum & ignitum erat, liqueſcit, ſpi
ritus'que inde fit, quoad corporis
meatus prorumpente, ſudores gi
gnuntur. Spiritus enim cum con-
ſiſtit, in aquam vertitur, per mea-
tus'que prodit, quēadmodum de
feruentibus aquis vapor. Si vero
durum quid offendit, craſſeſcit dē
ſatur'que, guttę'que prorumpūt.
De corporibus illis quibus ille va-
por impegit, dolores labores've
capitis vna cum febre fiunt, quod
ſanguis anguſte prodit & perme-
at. Spiritus enim completur, qui
cum multus eſt & calefactus, do-
lorem capitis facit. Nam ſanguis
calidus cum ſit, coactus vi, celeri-
ter per viam anguſtam tranſire
nequit: multa enim impediunt &
ſiſtunt, propterea etiam tempora
pulſant: febres ergo ſicuti dixera-
mus fiunt, vna'que cum his dolo-
res morbi'que cæteri. Sin autem
conuoluoli dolores've tenuis &
ieiuni inteſtini, ſeu heilei cōuolu-

cra've alia, tormina've ſiue trophi confirmata'que alia, ſpiritus flatus've in cauſſa eſſe cunctis patere reor: nam horum omnium cauſſa eſt ſpiritus diſcurſio. Qui cum in locos tenellos, non conſuetos, non tactos aliàs perrupit, veluti telū aliquod ſagitta've penetrat, hæret infigitur'que, & per carnes perrumpit, pręcordia quandoque & ilium vtran'que partem petit. Foris propterea fomentis calefacientes, dolorem laborem've lenire nituntur: calore nanque rarefacto corpore, ſpiritus fomenti ipſius dolorum aliquam requiem facit.

Quis forſan dicat, quo nam modo profluuia deſtillationes've ꝓpter ſpiritus fiunt, quemadmodum've ſanguinis eruptionum, q̄ circa pectus in pectore've fiunt, hoc cauſa eſt, puto me & hæc propterea tum fieri demonſtraturum: cum venæ capitis, ſpiritus aeris've cō plētur, primo quidem caput ſpiritu vehementer grauatur phyſa'

ve īſita, poſtea ſpiritus per ſangui
nem propter viarū anguſtiā, vo-
lutat, ſanguinisq; tenuiſſima pars
ꝑ venas exprimit, quę liquida hu-
mida´ve cum multa in vnum co-
iuit, per cęteros meatus fluit quo-
que´corporis ſic coactum perue-
nit, morbus eo ſiſtitur gignit´ve.
Cum autem hęc moleſtia labor´ve
ſpeciē aciē´ve oculorum petit, ocu
li laborant: ſi aures auditiones´ve,
morbus & illic gignitur: ſi nares,
grauedo mala, pituita deſtillatio´-
ve fit: ſi pectus raucedo pręfocatio
´ve creatur. Nam pituita humori
bus acribus comiſta quocunq; pro
rumpit, locos non conſuetos lan-
cinat vlcerat´ve. Si fauces cum
tenellæ ſint hęc deſtillatio petat,
eas exaſperat. ſpiritus enim cum
per fauces exit & ſpiratur, de pe-
ctore venit, eodē´q; itinere redit.
Cum vero hęc deſtillatio defluxi-
o´ve ſpiritui progredienti occur-
rit, tuſſis ſupergignitur, pituita´-
que ſuperne reĳcitur, quas ob cau

ſas fauces lancinantur, vlcerãtur, exaſperantur, calent, quæ calefa-ctæ de capite humorem trahunt, caput vero de reliquo corpore trahens & ſumens his præbet. Cum autẽ deſtillatio rheuma'ue ſic defluere conſueuit, meatuſ'que tanquam cananiculi tubuli'ue currunt & perfluunt, pectori dedunt: pituita vero cum acris ſit, in carnem prorũpẽs vlcerat, venas'que refringit. Cũ autẽ ſanguis alienũ locum perfundit, ſi illic moratur, putreſcit, pus'ꝗ efficitur, quod neque ſupra redire poteſt, nec infra deſcendere. Supra nanque facilis via non eſt, cum accliuis ſit, cum'que res humida liquida'ue ſit, grauis penitus'que alia quàm prius fuerat: deorſum vero tendere ſeptum pręcordiorum vetat, quoniã deſtillatio ſine ſpiritu reuulſa reſciſſa'ue ſcinditur dehiſcit've. Quæ autem vel ſponte ſua, vel propter dolores labores've refringit reuellitur've, ſpõte quidẽ ſua

cum ſpiritus venas penetrat, ſanguinis'que locum meatibus anguſtum facit. tunc enim ſanguis coactus & compreſſus cum multus eſt, qua maxime procumbit, meatus frangit, qui cum multus eſt, prorumpit, dolorem'que facit, ſpiritus'que venas complet: nam locum affectum, & laborãtẽ ſpiritũ continere neceſſe eſt, cætera'que ſupraſcriptis ſimilia fieri. Sciſſuræ vero cunctæ fragmẽta've propterea fiunt, cum aliqua vi carnes inter ſeſe diſcedunt & diſtant, quam diſtantiam ſi ſpiritus intrat, dolorem facit: Si vero per carnes ſpiritus diſcurrat, corporis meatus rarefacit. Nam vnà cum ſpiritu humiditas penetrat, qua corpus madeſcit, quo madefacto carnes tabeſcunt & ſubliqueſcunt tibiæ tumeſcũt, malum'q; gignitur, quod aquæ ſubter cutem hydropos've dicitur. Quod autem ſpiritus morbi huius cauſſa ſit, maximum hoc argumentum & ſi-

gnum eſt. Nam cum quidem ma le pernicioſe'ue habentes ſubluiſſent, multa aqua exiuit: quę cum ſpiritus tumeſceret, multa videbatur: cum vero ſpiritus diſceſſit, pauca minor've remãſit, ſicuti videbatur, cum tamen eadem eſſet. Signum præterea huius rei & aliud hoc eſt, qđ cum quis ventrem penitus euacuauit, vix tres dies prætereunt, cum rurſus completur, quidnam aliud compleuit niſi ſpiritus ventus've? Quid enim aliud tam citò compleſſet? cum non multum comederit potauerit've: quĩetiam nec carnes cũ tabuerit, ſolum'que oſſa, nerui, venæ, fibrę remanſerit, cauſſa poſſunt eſſe, tantum'que replere. Cauſſa ergo ſubter cutem aquæ hydrops've dicta iam eſt. Siderationes autem guttæ've, ſeu apoplexiæ ſpiritu etiam fiunt. Nam cum ſpiritus multus & frigidus carnes penetrat, quæ corporis ſenſilia non ſunt, corpuſ'q; totum perreptat,

hominem totum ſiderat percutit ve: ſi vero partem eam ſiderat & percutit lædit ve, cum que ſpiritus diſceſſit, morbus ceſſat: cũ permanet, & morbus permanet, cum vero ſic habent, crebro hiãt. Morbum etiam qui ſacer comitialis ve dicitur, mihi videor & hoc præbere ſeu ſpiritum & hunc gignere. Quibus autem rationibus perſuadear, ijſdem audiẽtes perſuadere conabor. Puto quidem eorum quæ in corpore ſunt, nihil magis ad prudentiam facere & conſtare, quàm ſanguinem, qui dum in ſua figura perſiſtit & permanet, prudentia etiam permanet, quo permutato, prudentia etiam permutatur & procidit. Quod autem hæc ſic habeant, multa teſtantur. Primum quidem ſomnus qui cunctis viuis communis eſt, ſuo teſtimonio ſuperius dicta confirmat: qui cum corpori ſubrepit, ſanguis refrigeratur. Somnus enim ſuapte natura frigidus eſt &

frigefacit:ſanguine vero frigefa=
cto, tardius per meatus & mẽbra
diſcurrit. Quod hinc patet. Cor=
pora enim tunc grauata deponun
tur. cuncta enim grauia terram
& ima petunt. lumina'que oculi've
accenduntur, prudentia variatur
& altera fit: prȩterea quȩdam opi=
niones, viſa & imagunculæ per
ſomnum diuerſantur, quȩ quidem
inſomnia vocitantur. Qui & per
temulentiam, cum ſanguis repen
te creſcit, animi prudentia conci=
dit, prudentiáque animi cogitata,
præſentium'que malorum obliui=
ſcuntur, & futura bona fore ſpe=
rent. Multa præterea poſſem di=
cere, per quȩ ſanguis permutatus
prudentiam quoque, ſenſum &
mentem variauit & permutauit.
Si quidem ergo ſanguis penitus
perturbatur, ſenſus, prudentia &
mens penitus perit & perditur,
nam affectus, perturbationes &
paſſiones & agnitiones, quædam
conſuetudines ſũt. Cũ vero de mo

re conſueto conſuetudine've diſcedimus,ſenſus,mens prudentia've nobis tollitur. Quamobrem dico ſacrum morbum comitialem'que fieri, Cũ ſpiritus multus per corpus totum & ſanguinem currit & miſcetur,multifariam venę ſepiuntur & obturantur, cum'que ſpiritus multus aer've craſſas venas,multi'que ſanguinis prorupit & petiuit,illic'que remanſit, ſanguis prodire & diſcurrere prohibetur,hac quidem permanat, hac vero lãguide & tarde prodit,hac celerius. Diſſimili vero ſanguinis via per corpus facta, diſſimilitudines quoque multæ per corpus fiunt: corpus enim totum vndique contrahitur & afficitur, partes'que corporis, ſanguine turbæ huic & commotioni ſubminiſtrante,perturbantur,ſanguinis'que diuerſatione, corporis vndique diuerſationes fiunt,tempore'que hoc ſine rerum omnium ſenſu ſunt, ſurdi eorum quæ dicuntur, ceci eorum

quæ fiunt, dolores'que nullos ſentiũt. Spiritus enim aer've ſic cõmotus & perturbatus ſanguinem commouet & coinquinat & inficit. Spuma vero per os nõ ab re diſcurrit, ſpiritus enim aer've cum faucium venas penetrat, ipſe quidem exit, ſanguinis'que tenuiſſimam partẽ ſecum educit: quæ cũ liquida huda've ſit, albeſcit verſãdo commiſcẽdo've: per membranas enim tenues ſpiritus aer've cũ exiuit purus & ſyncerus, albus cõparet, propterea'que ſpumæ omnes albæ ſunt & videntur. Quando autem qui hoc morbo corripiuntur, moleſtia hac liberantur, dicam. Cum laboribus his corpus exercitatum & vexatum calefit, ſanguis etiã calefit, qui calefactus ſpiritus calefacit: qui calefacti diſſoluũtur, ſanguinis'q; ſtatum conſiſtentiam've diſſoluunt, qui partĩ cum ſanguine, partim cũ pituita proſiliunt, ſpuma'q; non amplius feruente, ſanguine'q; cõſiſtente,

quiete'que & tranquilitate facta in corpore, morbus ceſſat & ſedatur. Spiritus ergo per hæc omnia modis multis morbi huius cauſſa potius eſſe videntur, cætera vero cuncta cum his & poſt hos aliquid cauſſari, ſiue cauſſam aliquam prębere. Quamobrem cum hoc morborum cauſſa ſit quod demonſtraui: nam morborum cauſſã me demonſtraturum promiſeram, ſpiritum'que & in his, & in aliȷs rebus multis, & in animalium corporibus multum poſſe demõſtraui, ſermonem'que ad morborum & ægritudinum notionem produxi, quæ veram & patentem cauſſam & materiam haberet. De morbis autem ægritudinibus'que cæteris ſi dixiſſem, longior quidem oratio fuiſſet, nihilo'que minus verior, ſed cui minus fidei haberetur.

HIPPOCRATIS DE CARNIBVS LIBER.

COmmunibus equidē ſententĳs &opinio-nibus, tū eorum qui priusfuerūt, tū meis hactenus vſus ſū: nā neceſſe fuit cū de medica arte tra-ctaremus, principiū cōmune pluri morum ſententĳs & opinionibus proponere. De cœleſtibus autem rebus & ſublimibus mihi nihil di-cendum videtur, niſi quatenus ho mines, animalia'que cætera, quę in terris degunt & gignuntur, na ta've ſunt, principium & originē inde habere demonſtrabo: quod'-que anima de cœlo eſt, quod'que dolere, languere, mori, quic-quid'que boni mali've in homine eſt, de cœlo proficiſcitur: nunc ve ro ſententias opinones've meas pa tefaciam. Profecto mihi videtur illud, quod calidum calorem've dicimus, quid non mortale eſſe, cūcta'q; ſentire, ītelligere, videre audire, præſentia præterita'q; & futura nouiſſe. Quod cū plurimū

omnia perturbata confuſa'que fo-
rent, ab cæteris ſeſe ſeparauit &
ſeiunxit, ſupremam'que circinati-
onē circulum've petiuit, quod pri
ſci mihi videntur æthera nomi-
naſſe. Pars autem altera, quæ ter-
ra dicitur, locum infimum ſibi pe-
tiuit & elegit, quæ ſiccum quid &
frigidum eſt, plurimum'que mo-
uetur & agitatur, quæ tamē quā-
doq; multum calefit. Tertia vero
pars, quę ſpiritus aeris've nomen
nacta eſt, medium locum cœpit, q̄
calidum & humidum quid eſt.
Quarta vero pars, quę humidiſſi
mum & craſſiſſimum eſt, terræ lo
cum proximum occupauit. Cum
hæc autem terram circundent, ī-
ter ſeſe'que commoueātur coagi-
tentur & conturbentur, terram
quandoque multū calefaciunt: ſed
alibi multum, alibi parum. Tem-
pore vero procedente, calore ter
ra ſiccefacta, q̄ in ea remanſerūt,
putredines quaſdā tanquam tuni
culas contrahunt, quę multo tem

pore calefacta, quicquid putredi-
nis terræ remanſit, quod pingue
& humidũ aliquatenus eſſet, ſubi-
tò peruſtum eſt, & oſſa fecit. Quę
vero magis glutinoſa fuerunt &
frigidi frigoris've participantia,
calefacta peruri nõ potuerunt, nec
etiam frgido frigore've refrige-
rari: peculiarem ideo, cæteris'que
non ſimilem figuram ſibi ſumpſe
runt, neruos'ꝙ validos fecerunt,
non enim in eo multum frigidi e-
rat. Sed venæ plurimum frigidi
habuerunt, frigidique huius quo-
quò verſus, ſiue circumqua'que
glutinoſiſſimum quod fuit calido
peruſtum, membrana & cutis ef-
fectum eſt: frigidum vero quod
erat, calido ſuperatum diſſolu-
tum eſt, propterea'que humi-
dum liquidum've remanſit & fa-
ctum eſt. Simili'que modo fauces
ſuperior vẽtriculus ſtomachus've
venter, inteſtinâque ad anum vſ-
que caua ſunt: nam frigido conti-
nenter calefacto, glutinoſum illud

quod circundederat, mẽbrana tã=
quam tunica circumamiciuit: hu=
midum vero, quod intus fuit, cum
in eo non multũ pinguis glutino=
ſi'que eſſet, ſuperatũ, humidũ liqui
dum've factum eſt. Simili ratione
& veſica facta eſt: nam frigidum
multũ, quod circũdabat cũ remã=
ſiſſet, calido calefactum, diſſolutũ
eſt, humidum'que, ſiue liquidum
euaſit: vtpote cũ nihil ĩ eo pĩgue
glutinoſum'que eſſet, quicquid cir
cundabat, tunica factum eſt, caua'
que cætera modum eundem ha=
bent. Vbi autẽ plus glutinoſi quã
pinguis fuit, membrana ſicuti tuni
ca factum eſt: vbi vero plus pin=
guis quam glutinoſi fuit, oſſa factũ
eſt: quorũ hæc ratio eſt. Vbi quid
glutinoſi non ineſt fuit've, pin=
guis autem & frigidi multum,
citius propter pingue peruſtum
eſt, oſſa'que duriſſima, ſicciſſima,
aſperrima, moroſiſſima, cõpactiſ=
ſima facta ſunt & fiunt. Vbi ve=
ro pingue glutinoſum'que pari ra

tiõe modo ineſt, hinc oſſa cauerno ſa, caua, fiſtuloſa'que gignuntur. De his quidem ſic habet, frigidum quidem conſtringit, calidum ve- ro diſpergit, longo'que tempo- re & ſiccefacit: vbi quid piguis in- eſt, citius his perurit & perſiccat, vbi quid glutinoſi cũ frigido ſine pĩgui ineſt, nõ vult nõ poteſt've, ſiue non conſueuit peruri, ſed tem pore calefactũ cogit̃ conſtringi- tur've. Cerebrum quidem frigidi glutinoſi'q; ſedes, arx & metro- polis eſt: calidum vero pinguis ſe- des, arx & metropolis eſt: quod ca lefactum primũ omnium diffundit̃ & pinguefacit. Cerebrũ propter hoc, quod pinguis minimum habu- it, glutinoſi vero plurimum, cali- do peruri non potuit, ſed tempo- ris ſpacio mẽbranam ſicuti tunicã ſumpſit: circa vero mẽbranã hãc oſſa ſunt, quatenus calidum ſupe- rauit, & in quibus pinguis aliquid inerat. Medulla vero ſpinę de ce rebro deſcendit, plus'que pinguis

quã glutinoſi in ea non ineſt, quē-
admodum nec ĩ cerebro, propter-
ea medulla vere dici non poteſt.
Nam cæterorum oſſium medullæ
ſimilis non eſt, membranã tunicã
've ſola habet, cum illa non habe-
at. Clarius præterea ſignum dabo.
Si quis neruoſa glutinoſa've, cęte-
ra'que ſimilia torreat, vſtulet de-
coquat've, non vſtulantur, nec de-
coquũtur, pinguis enim minimũ
habent: cætera vero quàm primũ
& vſtulantur & coquuntur. Nam
craſſum & pingue celerrime per-
uſtulatur, aſſatur, coquit̃, & igne
conſumitur & liqueſcit: ſic & in-
teſtina mihi conſtare vident̃. De
venis autem prius mihi dictũ fuit.
Cor autẽ plurimũ glutinoſi & fri-
gidi habet, quod calido calefactũ,
caro glutinoſa, ſolida & dura fa-
ctum eſt, membranulam'que cir-
ca habet, cauum'que eſt non ſicu-
ti venæ, cum venarum cauarum
magnarum've caput ſit & origo.
Nam duæ cauę venę mangnæ've

de corde proficiſcuntur: quarum vna dicitur arteria, caua altera & magna vena eſt, q̃ cordi cohęret. Cor plus calidi habet quã caua vena, ſpiritusque cõceptaculum, caſtellũ, & penus eſt, quæ duę venę plurimas alias p corpus ſpargunt. Quę aũt valde caua eſt & magna cordique cohæret, per præcordia ventrẽ totũ currit, & in vtroſque lumbos, renes, coxendices ſcinditur, partesq; alias petit, crusq; vtrunq;, quin & ſupra cor ipſum, & in vtrãq; ceruicis partẽ immittitur, in caputq; reflectitur, ac in vtraq; tẽpora ſcindit. Poſſet quis & magnarum venarum numerũ recenſere: ſed vti vnico verbo dicatur, plurimæ venæ per corpus totũ ab arteria & caua vena ſparguntur. Cauæ valde maximę que ſunt illæ venæ, quæ cordi, ceruici, capiti cohęrent, ſubterque cor ipſum coxendices petunt. Plurimum vero calidi & in corde & in venis propter hoc ineſt: cor enim

cum omnium quæ in corpore ſũt calidiſſimũ ſit, ſpiritum in ſeſe cõtinet, habet've. Quod autem cor ſpiritus'que eius calidus ſit, quiſque facile deprehẽdat: cor enĩ & venę ſemper mouent̃, & agitãtur, calidi'que plurimum in venis ꝓpter hæc eſt, quod cor ſpiritum habet, trahit & continet, calidiſſimum'que omniũ eſt, quæ in homine ſũt. Eſt & alio modo hanc rem cognoſcere. Si quis ignem accendat cum ventus in eum flat, flãma vapor'que eius calidus mouetur, agitat̃, ſentitur modo plus, modo minus, ſic'que cor venęque modo plus, modo mouent̃ minus & agitantur: cũ autem ventus nullus flatus've ignẽ agitat & mouet, nihil mouetur. ſimili modo hoc in nobis fieri cognoſcere poſſumus. Præterea frigidum frigus've calidi caloris've nutrimẽtum eſt, puer'que ſiue fœtus cum in matris vtero eſt, labiĳs clauſis ſugit & attrahit de matris vulua locellis've nutrimentum,

ſpiritum'que cordi præbet & im-
mittit: qui quidem calidiſſimus in
puerulo eſt, cum'que mater ſpirat
reſpirat've: calidum calorem've
motum'que corpori, cæteris'que
eius membris omnibus præbet. Si
vero quis petat quo pacto quiſquã
hoc ſciat, quod puerulus in matris
vtero hoc agat? quis hoc reſpon-
deat, quod pueruli, cum in lucem
dantur & æduntur, ſtercus in in-
teſtinis habere viſuntur, ſimul'q;
ac æditi ſunt, oletant tam pueru-
li quàm brutula animantia. Quod
ſi non eſſet, nunquam, cum primũ
puerulus natus eſt, matris mam-
mam ſugere ſciret, niſi hoc in ma
tris aluo didiciſſet. De cordis q́dẽ
& venarũ motu ſic habet. Pulmo
vero cordi ſic additus eſt. Quan-
tulumcũ'que humidi humoris've
glutinoſiſſimum inerat cor calefa
ciens quamprimum deſiccauit,
quod tanquam ſpumam ſpongi-
am've, caruenoſũ fiſtuloſum've
reddidit, venulas'q; plures, per cũ

ſparſit, vti quicquid frigidi frigo
ris've ĩ glutinoſo eſſet, calido calo
re've liqueſceret, humidũ'q́ liqui
dũ've redderetur, quod'q́ de glu
tinoſo remaneret, tunica pellicu=
la've fieret. Iecur autẽ hoc modo
cõſtitit. Cũ calido calori ve multũ
hũidi liquidi've, ſine glutinoſo pĩ
gui'que remanſiſſet, frigidum'que
calidũ ſuperauit, q̃d ſeſe cõpegit
cõſtrinxit've, cuius rei ſignũ ar=
gumẽtum'q́ hoc ſit mihi. Cũ quis
ſacrã victimã hoſtiam've mactat
iugulat've, ſanguen, donec ea cali
da eſt, liquidum defluit & manat:
cũ vero frixit, coit & conſtringi=
tur. quod ſi quis agitet, nõ coit: fi=
bræ em̃ quædã frigidæ glutinoſæ
'q́ in eo ſunt. Lien vero ſplen've
hoc pacto ſurrexit cõſtitit've. Cũ
calido glutinoſo'q́ calidi quidem
plurimũ, frigidi vero puſillũ in eo
remanſit tantũ quantũ glutinoſũ
cogeret & cõſtringeret, q̃ ſunt
fibræ, quæ ĩ liene ſunt, ꝓpter quas
liẽ mollis eſt fibroſus'q́. Renes ve

ro ſic contumuerunt & conſtite=
rũt. Puſillum glutinoſi, ſed calidi,
frigidiq́ non parum remanſerat,
quod frigidum compegit & ſtrin
xit, duriſſimumq́ue & denſiſſimũ
omnium inteſtinorum factum eſt.
colorisq́ rubri puſillum reſtitit,
quod caloris calidiv́e non multũ
remanſit. Carnis quoq; ratio eadẽ
eſt. Frigus frigidumv́e in vnum
conuenit & coiuit, carnemq́ue fe
cit: glutinoſum autem in forami=
na cauernasq́ue abiuit, in quibus
tanquam in magnis venis humi=
dum degeret. calidum autem
corpore toto ſpargitur, tantumq́=
que frigidi ineſt, quantum humi=
dum & liquidum cogat, quod calo
re calidov́e tamẽ ſuperatur diſp
giturq́. Quod aut humidum cali
dũ ſit, hęc eſt demõſtratio. Si quis
corporis partẽ, quamuis ſecet ſcin
dátve ſanguen calidum liquidum
q́ue donec corpus calidum fuerit,
defluet: cũ autem ſuo, qđ ineſt, &
eo, quod extra eſt & venit, frigo=

re frigido've perfrigerat & perfla tur, corium membranam'que ſupducit & ſuperindu it, quam ſi quis demat, quieſcere'que aliquã tiſper ſinat, ſtatim alteram creari, ſurgere'que videbit: ſic'que ſi quis crebro faciat, frigus frigidũ've ſemper tuniculam ſuperinducet. Propterea vero plura de hoc dixi, vti demõſtrarẽ ſummã & extremam corporis partẽ præ ſpiritu & aere frigore'que & ventis prorumpẽtibus & ſpirantibus, pelliculã neceſſario ſuperinducere. Sic & articuli iũcturę've ſuperadditi ſũt. Cum autem oſſa conſriterunt, quę horum pĩguia fuerant, ſtatim per uſta ſunt, quemadmodum ſupra dictum fuit, quicquid autem horum glutinoſum fuit, peruri non potuit, ſed inter peruſtum deficcatum'que remanſit, nerui'que calore ſputum mucus've factus eſt: mucus vero, quatenus glutinoſiſſimum, humidiſſimũ liquidiſſimũ ve fuit, quod calefactũ cũ humidũ

& liquidum eſſet, craſſius factum eſt, de hoc'que ſputum mucus've ſiue gumi redditum eſt. Vngues autem de glutinoſo facti ſunt: de oſſibus enĩ & articulis ſemper q̃d humidiſſimum & liquidiſſimum ſtillat, quod calore percalefactum ſiccum glutinoſum'que redditur, quod foris in vngues deſinit. Dentes præterea vltimo loco gignuntur, quod de capitis oſſibus, maxillarum'que pinguis glutinoſi quod ineſt, incrementum fit & augetur, calore'que ſicceſſit, peruritur, & abſumitur, dentes'que redduntur duriores & denſiores quã cætera oſſa, quod in his nihil frigidi ineſt. Quibuſdam tamen in matris locellis & vulua nutrimenti copia primi dentes gignuntur, quibuſdã vero poſtq̃ editi ſunt, & lac ſugunt. Cum aũt hi decidũt, cibi potus'que copia decidunt: ſiquidẽ cum ad primi cibi annos deuenerũt, decidunt. Eſt autem quibus & prius decidant, ſi morboſo nutri-

mento pullularunt: plurimis tamẽ cum ad ſeptẽ annos peruenerũt. Qui vero poſtea naſcũtur & pullulant, cõſeneſcunt, niſi morbo aliquo corrumpantur & tabeſcant. Propterea vero poſt hos alij ſuboriuntur, quod in maxillis ſolis oſſium ventriculo'que inferiore quędam venulæ ſunt, quæ nutrimentum oſſibus ſubminiſtrant: oſſa vero qualia ſunt, tale reddunt incrementum & augmentum, cætera'q; cuncta qualia ſunt, tale reddunt incrementum. Nam venæ, quæ de ventre inteſtina petunt, quo cibus & potus congerunt, cũ hæc feruent, quod tenuiſſimum, humidiſſimum, & liquidiſſimum eſt, de ventre & inteſtinis attrahunt, quæ'que in ſuperiore ventriculo ſunt, cibo potu'que calefacto & feruente. Cum vero hæc de ſuperiore ventriculo ad inferiorem & inteſtina peruenerunt, commutantur, ſtercus'que redduntur: cibus autem cum eo peruenit, dat &

conſeruat cui'ꝗ eam figuram for mam've, quam habuerat. Nam ci bo potu'que ſingula perrigata creſcunt & augentur, calidum, frigidum, pingue, glutinoſum, dulce, amarum, oſſa'que & cætera cuncta, quæ in homine ſunt; propter hoc dentes vltimi gignuntur. Dictum vero mihi & prius eſt, maxillas ſolas oſſium venas habere, propter hoc nutrimenti plus quã cætera oſſa trahũt, queꝗ nutrimẽti plus hñt, fluorẽ multũ etiã hñt, fluctionẽ've ſimul, nutrimentum'que & incrementum tale pariunt, qualia & ipſa ſunt. Puer'que eatenus ſanus degit & adoleſcit, quatenus eius incrementum, & adoleſcentia cõparet, dentium'que maximi tunc naſcuntur, cęteri'ꝗ cuncti cũ deciderũt, renaſcuntur. qui'que multo nutrimento matris in locellis nati fuerant. Puer vero quiſꝗ ad tertiam vſꝗ ad ſeptimanam annorum hebdomadâve creſcit & adoleſcit, poſt hanc autem

ad quartã vſq; & quitã iuuentus eſt. quarta vero ſeptimana duo dẽtes pleriſq; naſcunt, qui prudẽtiæ ſophroniſteres'ue dicunt. Capilli vero ſic gignunt. Quicquid glutinoſi habent oſſa, quę cerebrũ circundant, vnde hoc incrementum proficiſcitur: quemadmodum & ĩ neruis fit, cutem verſus penetrat, & os frutificare facit, ſed in eo glutinoſo nihil pinguis ineſt: nam ſi ineſſet, calore peruretur & conſumeretur. Quis forſan mirabitur cum in alis, pectine, corpore'que toto, vbi glutinoſi nihil poteſt eſſe, multi pili naſcantur, quo pacto verum hoc eſſe poſſit. Tamen omnino ſciant, vbi pili ſunt, quid illic glutinoſi eſſe, modo'q; ſimili calore adiũcto pilos fruticare. Prętereavero quiſq; hoc modo audit. Cum vocis ſonitus, reſonantia, & ſtrepitus, capitis os durum, ſiccum ſaxo q; ſimile, quo auriũ foramina tendunt, quod cauum, cauernoſũ fiſtuloſum'q; eſt, percutit, ſua du-

ritia reſilit,reſonat'que. Pellicula tamen tenuis, telæ'que araneaſrum ſimilis, auditioni loco've audiendi os verſus prætenditur,quę cuiuſque alius pelliculæ ſicciſſima eſt. Multa quippe ſigna & argumenta dari poſſent,dura ſiccáque reſonare, quæ cum maxime reſonant, tunc maxime audimus.
Quidam vero cum huius rei naturam ſcriberent, cerebrum eſſe, qđ reſonaret,dixerunt,quod nullo modo fieri poteſt: cerebrum enim humidum eſt, membrana'que tunicula've humida craſſa'que circumuoluitur, quam capitis oſſa circumſepiunt. nihil enim humidum, ſed ſiccum reſonat, facultatem'que audiendi facit. Cerebrum vero cum humidum ſit, odorandi facultatem præbet. Odorem enim cum rerum ſiccarum ſpiritu & aere per gurgulionem, qui & ipſe ſiccus eſt,ad ſeſe trahit,&ad cauas nariũ partes remittit,quem nulla caro,

nullum os impedit, ſed cartilago quædam tenera ſpongioſa'que p- cutitur. Cum nariũ caua ſicca ſũt: tũc maxime melius'qꝫ rerum ſic- carum odorem capiunt, nullum au tem aquæ niſi putreſcat, quoniam cerebro humidior eſt: nam aqua cę tera'que cuncta putrefacta craſſe- ſcunt. Cum vero nares humeſcũt odorem nullum ſentiunt: nullam enim ſpiritus aeris've partem tũc ad ſeſe trahunt. Modo ſimili, cum cerebrum humoris pluſculum tra xit, in palatum, fauces, pulmonem reliquum'que ventrem & corpo- ris alueum reiectat, quod homines ipſi ſentiũt, ſeſe'que humorem de capite in has partes aiunt ſentire, cum defluit, corporis'que etiam cę ceras partes fluctio illa deſtilatio'- ve petit, calor'que inde fugatur. Quiſque præterea videt, quod de cerebri membrana duæ venu- lę in oculos per vtrius'que oculi os penetrant, quæ humorem tenuiſ- ſimum glutinoſiſſimum'que tan-

quam per collum ĩ oculos mittũt, quem tranſlucidum & perſpicuũ oculi ſpiritu flatu've aeris membranula quadam circumveſtiunt: quemadmodum & de cæteris tuniculis mẽbranulis've diximus.
Plures præterea tuniculæ tranſlucidæ oculis prętenduntur, quæ illis neceſſarię ſunt. Nam hoc trãſlucido & perſpicuo lumen ſplendet, cuncta'que limpida, clara, perſpicua ſplendent, videre'que faciunt. quod vero clarum non eſt, nec ſplẽdet, oculi nõ vident: quod autem album circa oculos eſt, caro eſt. Quæ vero pupilla acies've oculi dicitur, nigra videtur eſſe, quod in abdito eſt, tuniculę'que nigræ circumueſtiunt. Tuniculas vero dicimus, quod tanquam pellicula ineſt, viſu tamen ipſo nigra non eſt, ſed alba, tranſlucida'q; & perſpicua. Humor aũt oculi glutinoſus eſt. nam ſępe vidimus oculo diffracto humorẽ glutinoſũ deflu xiſſe, dũ'que calidus eſſet, liquidũ

& humidũ: cum vero refrixiſſet, aruiſſe tanquã'q; thus tranſfluxiſſe tam hominum quàm bruotrũ. Oculum autem incurſãtia cũcta, vẽtos prorũpẽtes, clara cũcta ſiue in ſeſe ipſos ſint, ſiue aliunde, alio've immittãtur, trahere, reĳcere, videre ꝓpterea ſcimus, quod corporis vnius eſt & coloris, quemadmodum os vultus've, lingua, ventriculus, aluus quæ humida eſt. Loquitur etiam quiſque ſpiritu flatu've, quem corpus omne ad ſeſe trahit, plurimam'que partem ad eius caua, quod foris vanam ſonitum facit: caput enim roboat & ſuper intonat, lingua vero componit, fingit & articulat, quod faucibus inhærens, ſepiens, palatum'que percutiens & dentes claram reddit vocem & verba. Nam lingua niſi hoc faceret, nunquã quis clare loqueretur, ſed oĩa ſuapte natura, voce vna & loquela ſimili eſſent. Muti'que qui naſcuntur teſtimonio huic rei ſunt &, qui loqui

neſciunt & non poſſunt, ſed vnã ſolam, ſimilem'q́; vocem emittũt. Nec, ſi quis ſpiritũ emittens loqui conaretur, poſſet: quod homines qui clara & alta voce loqui volũt, demonſtrant. Spiritum enim fla-tum've foris trahunt, foraſ'q́; tru-dunt, claraq́;, magna & alta voce loquuntur tãquam ſpiritus ipſe re-ſonet, deinde vox ſenſim decre-ſcit marceſcit've. Simili'q́; modo cãtores citharœdi've cum illis o-pus eſt clarius & altius canere, ſpi-ritum intro ſummopere trahunt & colligunt, plurimum'que pro-nunciationem intendunt, ſic'que clara, magna, & alta voce reſonãt canunt've, tanquam ſpiritus ipſe recinat reſonet've: cum vero ſpi-ritus defecit, ceſſant. quĩ ex his cla-rũ eſt ſpiritũ eſſe quĩ loquatur & reſonet. Quandoq́; enim eos vi-di, qui ſe penitus iugulaſſent, gur-gulionem guttur've totum ſecaſ-ſent, qui etſi viuerent, nihil tamẽ loquebantur, niſi quis gurgulio-

nem obturaſſet, ſic'que loqueban-
tur. Clarum autem & hoc eſt,
quod gurguliõe gutturé ve ſeca-
to ſpiritus foris ad caua loca trahi
non poteſt, quinimo foras exilit
illo ſecato. De voce quidem, pari'-
q; modo, & de locutione ſic habet.
Hominis vero ſpacium tempo-
ris in matris vulua & locellis con-
formandi ſeptem dierum eſt. Cum
primum enim genitale ſemen in
vuluas locellos've deuenit, ſeptẽ
diebus habet, quod corpus habere
debet. Quis fortaſſe miretur qui
hoc ſciã? De ſcortis multa hoc mo
do vidi, didici'que. Nam quædam
publicæ meretrices, cum viri ſeſe
inierunt, ſæpe'que ſcire ſtudent,
quando conceperunt. quod cum
reſciuerunt, perdunt: quod cum fe
cerunt, caro quædam inde ſalit,
quam in aquam ſi mittas, illic'que
contempleris, membra cuncta ha
beri deprehendas, oculorum'que
loca, naſus, aures, manus, & earũ
digiti, pudenda, genua, poplites,

crura pedes & eorum digiti, corpus'que totum clare perſpicitur. Peritis etiam harum rerum fœminis liquido clarum fit, cum conceperint. Nam confeſtim horrent, calefiunt, dentes infrendunt, omnes'que articulos cõuelluntur, corpus'que totum, & vuluam tremor & torpor inuadit. Quod illis cadit quæ puræ, biliöſæ, & non humidæ ſunt. Si quę vero craſſæ, muceſæ, ſtupidæ ſunt, plurimæ hoc non ſentiunt, nec patiuntur. Hæ quidem hoc mihi demonſtrarunt. Multa præterea me vſus docuit per me'que didici. Clarũ & ex hoc eſt, quod hominis in vtero conformandi tempus ſeptem dies ſunt. Si quis ſeptem dies nihil comedat, nec potet, plurimi quidẽ his diebus moriuntur, nõnulli tamen vlterius procedunt, nihilo tamẽ minus pereunt, nonnulli etiam vti ſuperſint & viuant, veſcendo potãdo'que conantur, ſed ventriculus amplius non admittit: his enim di

ebus clauditur & cohæret, quare, & hi moriuntur. Eſt etiam & ex hac re hoc coniectare, puerulus fœtusúe ſeptimo menſe in lucem ſi ædatur, viuit, habetq́ue rationem & numerum vere & exacte ad ſeptimanas reſpondentem: mēſe autem octauo nullus vnquam vixit, ſed nono decimoq́ue menſe ſi naſcatur, & viuit, & verum numerum ad ſeptimanas reſpondentem habet. Quatuor enim ſeptimanarum decuriæ, dies ſeptuaginta & ducenti ſunt. ſed ad ſeptimanarum decuriem dies ſeptuagīta deſunt. Septimanus præterea partus tres ſeptimanarum decurias habet, tres autem ſeptimanarū decuriæ, decem & ducenti dies ſunt. Morbi quinetiam grauiſſimi ſic hominibus fiunt. Quibus enim diebus morbi decernunt languentes ijſdem vel pereunt, vel ſaneſcunt, tertianæ vero diebus vndecim, vna & dimidia ſeptimana, quartanæ ſeptimanis vndecim,

quintanæ duodeuigintidiebus ſeptimanis duabus & dimidia. Cæteri vero morbi non adeo præ noſcuntur, vti quoto tempore lãguentes ſaneſcant, prædicatur. Sic etiam habẽt & capitis magna vulnera, cæteri´ꝗ corporis quartana quarto´ve die inflammari incipiunt, ſeptimana vero duo´ve deuiginti quatuor & decem diebus inflammatio ceſſat. Si vero quis diligenter curetur, tempore ´que hoc magnorum capitis vulnerum inflãmatio nõ ceſſet, homines hi moriuntur. Quinetiam fortè quis non peritus & hoc miretur puerulos ſeptimo menſe naſci: quod ego ſæpius vidi: quod ſi fortè quis neget, obſtetrices, quæ parientibus adſunt interroget, hoc´ꝗ verum eſſe ſciet. Eſt autem & aliud argumentũ. Pueri dẽtes ãno ſeptimo vel paracto complent: ſunt autem ratione & numero ſeptimanarum decuriæ, ſexaginta & trecen

ræ. Naturę vero neceſſitatẽ, quod horum ſingula in ſeptem digerũtur, alias dicam.

HIPPOCRATIS DE CORDE LIBER.

COr autẽ figura metę conóve, ſiue pyramidi ſimile eſt, colore autem admodum rubro purpureo'ue ſiue phœniceo, tunicula'q; tenui & leuigata circũdatur, madẽti tanquam lotio, vti cor ſeſe in veſicæ lotio volutaſſe putares, quod hac de cauſſa factum eſt, vti valde cũ cuſtodia vigeſcat. Humectum vero eſt, ſiue humorem quantum ſatis eſt habet, quod calefacto remedium eſt, quod'que cum de pulmone ſumpſit, potauit, ſorpſit, conſũpſit, ſicuti lotium emittit. Nam cũ quis potat, in ventriculum ſtomachum've demittit, qui lagunculæ ſimilis eſt, tantum'que capit quantum appetimus. Sæpe tamen cum quis auide potat, in fauces & arte-

riam decurrit, quod moleſtat, tuſ-
ſiculam'que mouet, poculum enĩ
ſi plus eſt quã qđ trãſmitti poſſit,
arteriæ operculum epiglotis've
reiectat. Hoc'que argumento ſit:
Si quis cæruleũ minium've cum
aqua miſceat, ſitienti'q; valde ꝓ-
pinet, porculo pręſertim. minime
enim hoc animal cautũ eſt & mũ
dum. quem ſi quis ſtatim iugulet,
fauces eo pigmento poculo'que co
loratas & infectas reperiet. Qua-
re hæc manuũ actio chirurgia've
non omnium eſt. de potu ergo no-
bis credendum eſt. Quamobrem
ſi quis hominis fiſtulam gurgulio
nem've probe procuret, aquam
porrigat, quæ ſi nimia ſit, turbat,
vexat, tuſſiculam'q; commouet,
quę reſpirationi occurrit, nã quod
cũ ĩpetu ĩfluit, ſpũs illi nõ occur-
rit; præſertim ſi ſecũdũ repagula
ſpõdulas, & parietes ĩfluat, ſed oc
curſus ille læuigatã illi viã præ-
bet, quem humorẽ cor de pulmo-
ne cum ſpiritu & aere deducit, &

attrahit, quem neceſſario medeſlam eſſe oportet, retro'que qua duxit agere. Humoris vero huius partem in ſuum culeum ſinum've reiectat & reſpuit: partem vero cum ſpiritu ipſo foras trudit, hac'que via modo've cœlum diſſecat, diuidit, ſcindit, cum ſpiritus recurſat. Merito autem rite & iuſte recurſat: nam hęc hominem non nutriunt. Quo nam pacto ventus & aqua cruda cum ſint, & non mitia demulſa've & mite facta, hominẽ nutriant & ſuſtentent? Sed potius moderamen eſt inſiti cognati'que affectus & paſſionis. Sed vti ad rẽ qua ſermo fuerat, redeamus. Cor torulus & muſculus eſt admodum validus, non neruo, ſed carnis pileo & integumento: duos'que ſinus & ventriculos vtrinque diuiſos habet cicuitu & vallo vno, qui ſinus nihil ĩter ſeſe ſimiles ſũt: quorum vnus in parte dextera os verſus poſitus eſt, qui cum vena

vna communicat. Cor enim totũ in ſeſe redigitur, his´que ſedem facit & præbet: quin & hic latior ac mollior multo quàm alter, nec in vltimam vſque cordis partẽ penetrat, ſed mucro poſtremus, ſolidus & integer relinquitur tanquã foris adſutus & additus. Sinus vero alter ſuperne rectà, & contra ſiniſtrã mammam ſitus eſt: quo loco ſeſe ſaliendo pulſando´ve demonſtrat. Circuitum autem & vallum craſſum habet, ſed intus tanquam ſcorbicula foſſicula´ve abroditur & excauatur, cuius forma pilo mortario´ve ſimilis eſt. Quin & procliue & facile pulmonem intrat, cuius circumiectus caloris intemperantiam moderatur & compeſcit. Pulmo nan´que ſuapte natura frigidus eſt, quinetiam & reſpiratiõe refrigeratur. Sinus enim hi vtri´que intus denſi hiſpidi´ve ſunt tanquam ſubroſi & ſubexcauati, ſiniſter´que magisq̃ dexter: calor enim in dextro naturali

ter non eſt:quare mirum eſt ſini-
ſtrum cum intemperantiam ſpi-
ret, aſperiorem & deſiorem eſſe,
denſitas'que hęc appoſita & aſtru
cta eſt caloris roboris'que cuſtodię
cauſſa. Qui ſinus non patent, niſi
quis aures & caput cordis præci-
dat:quæ ſi præcidantur, parent.
gemina'que in ſingulis ſinibus o-
ra ſunt,craſſa'que vena de vno de-
currit,quæ ſi ſecetur,ſpeciem vi-
ſum've fallit. Sinus hi fontes & flu
uiorum hominis naturæ profecto ſunt:
hinc nanque venę per corpus to-
tum curſitant, quibus pectoris &
corporis alueus perrigatur,quæ'-
que homini vitam præbent,quę'-
que ſi non currant & recurrant, pe
rimunt. Secundum autem venarum
ſcaturiginem corpora quædam mol
lia tenera've, cauernoſa fiſtuloſa'
ve ſinus obnubunt & obeunt, quæ
cordis aures nuncupant,quæ per-
tuſæ perforatæ've non ſunt:nam
hæ non audiunt, ſed quædam in-
ſtrumenta ſunt, quibus natura

ſpiritum aerem'ue rapit. Quod figmentum optimi artificis eſſe cēſeo, qui cum vidiſſet hoc viſcus & ītestinum ſolidum factitia perfuſione futurum, totum'q; attractorium fore, ſpiracula illi appoſuit. ſicuti fabri argentarij caſtillis folles admouent, quibus manu agitatis ſpiritum his inijciant: quod cordis agitatio aſſidua confirmat, teſtimonium'que & argumentum his meis verbis præbet. Nam cor ſemper agitari videas & ſentias, ſuapte'que natura cordis aures modo turgēt, modo relaxãtur. Propterea dico & ſentio venulas ī cordis ſinum ſiniſtrum, ſpiritum mittere, magnam autem arteriam ī dextrum: nam quod molle tenerum've eſt, magis attrahit relaxat'que. quare nobis magis opus fuit vtilius've ſuperiacentia cordis repagula refrigerari: nã calor in dextris non eſt. Quamobrē non facile propter inſitum affectum paſſionem've hęc inſtrumē

ta ſuſcipiunt, ne ab ĳs quæ pe-netrant & intrant, penitus ſupe-rentur. Cordis autem ſermo qui reſtat remanet´ve, membranæ tunicæ´ve non apparentes ſunt, opus & negocium maxime aman-dum, neceſſarium & vtile. Nam quædam aliæ membranæ & tu-niculæ in cordis ventriculis & ſi-nibus, ſunt ſimiles araneis, q̃ præ-tenduntur & cingunt vndi´que cordis ora, ſolidam cordis par-tem petentes & permeantes, quæ mihi videntur tenores & ro-bur viſceris huius eſſe, vaſculo-rum´que eius & inſtrumentorum, princip ium´que magnis venis & ahortis præbere. Quarum par vnum foribus tanq̃ tormentum & machinamentum quoddam ap ponitur, tres´que membranæ ſom mo tenus, vti dimidia circuli pars, his adhęrent, quas attente ſi quis perſpiciat, mirabitur, quemad-modum ora magnarum venarum ahortarum´vę ſinem´que & tran

ſitũ claudãt. Cor'q̃ mortui ſi quis gnarus perſpiciat, veterem ornatum & ſitum demat & reclinet, hæc deprehendet. Præterea humor aqua've, flatus tumor'q̃ ĩ cor non penetrat, quod ſiniſtræ partis magis eſt: nam illic rite, verius firmius'q̃ hęc natura molita eſt. Mẽs nanque, ſenſus & ingenium hominis in ſiniſtro cordis ſinu ventriculo've poſitus eſt cæterę'q̃ animæ hic imperat. Cibis autem & potu qui de ventriculo veniant non alitur, ſed puro calido'que fotu, qui ſanguinis defecatione veniat, cæteris'q̃ nutrimentum prębet ſubminiſtrat've: quod de ĳs quæ ꝓxime ſanguinem tangunt, ſumpſit ſplendorem, & radios inĳciens, diſtribuens'que, ceu de vẽtre inteſtinorum nutrimentũ, hoc'q̃ naturaliter, ne qua've mor a cibis illic fiat, ne've in arteriã deerrẽt, iter illud clauſit. Nam magna arteria ventrẽ & inteſtina paſcit, cibo que & victu non primario & priã

cipali farcit. Quod vero ſāguine qui videtur, magna arteria nō alatur, ex hoc patet. Si compacto, congelato', mortuo've animante animali've ſiniſter cordis ventriculus aperiatur, ſine ſāguine reperietur, nihil'q; in eo pręter ſaniei, flauę'que bilis aliquantulum, membranę'que iam dictę comparebūt. Parua autē arteria, cordis'q; dexter ſinus ſine ſanguine penitus nō ſunt. Meo quidem iudicio vas hoc intestinum've, ſeu inſtrumētum membranis originē præbet. Præterea quod de dextro fertur cum membranarū concurſu & hoc qui dē cōiūgit, ſed ꝓpter ībecillitatē nō valde penetrat, ſed ī pulmonis ſanguinem aperitur, vti his alimētum prębeat & ſubminiſtret, clauditur'que in cor, ſed non penitus & tam cito, vti ſpiritus aer've penetret non valde multus: calor enim hoc loco: frigoris opera ſuperatus, validus non eſt. Sanguis enim ſuapte natura calidus nō eſt

nam aliud nihil eſt,quã aqua , ſed
calefit. calidus tamen ſuapte natu
ra pleriſque eſſe videtur. Hęc au=
tem de corde dicta ſint.

HIPPOCRATIS DE MEDI= CI VVLNERARII MVNE= RE, CATIATRION'VE LI= BER.

QVę per exordia medi
cus vulnerarius per=
ſpicere debet,hęc ſũt
Primo ſimilia diſſimi
lia've ne ſint cum cæ
teris & inter ſeſe.quę per exordia
tractaturus eſt,maxima ne, facilli
ma,penitus'que cognita ſint , co=
gnoſci,perſpici,curari've poſſit,
quæ videre, tangere & audire li=
cet,quæ'que viſu,tactu,auditu,au
ditione've,naſo,lingua,mente,ſẽ
tire & cognoſcere eſt. Quæ cum
cognita & præuiſa penitus ſunt,
ſemper ſibi & omnibus patebunt.
Quæ autem ad vulnerum ma=

nus tractationem, chirurgiámve, medicum'que uulnerarium perti-nent, neceſſaria've ſunt, hæc ſunt languens, agens, miniſtri, inſtru-mēta, lumen, quoloco, quomodo, quæ, quibus, quemadmodum, quo loco, corpus, cōmoda, neceſſaria, tempus, modus, locus, agens, ſedēs vel ſtans, modice ad ſeſe, ad id qđ manu tractatur, ad lucem. Lucis autē duę ſpecies ſunt, Communis, artificialis, quę in nobis eſt. Qua-rum vtriuſq; duo ſunt vſus vel ad lucem, vel ſub lucem. Sub lucem autem exiguus eſt vſus, perſpicua 'que mediocritas. Sed ad lucem ex ea quæ adeſt luce'que confert, quod manu tractatur ad ſplendo-rem, perſpicuitatem, lucémq; con uertere. Præterea quæ vel latere oportet, vel videre, turpe eſt, pa-cto quidem hoc, quod manu tra-ctatur, luci contrarium ſit & op-ponatur. qui vero manu tractat, manu tractato contrarius ſit & op ponatur, dum ne lucem auferat &

obſcuret: ſic enim agens videbit, quod'que manu tractatur non videbitur. Si quidem manu tractãs ſedeat, manu tractati pedes parum ĩter ſeſe diſtãtes, cõtra ſua genua ſtatuat: paulũ vero ſupra inguina eius genua, cubitos autẽ & brachia ſuper humeros paulo ſitu, poſitione & appoſitione. Quo autem ad ſtragula, veſtimenta, lintea, facias, dene, rite, diſcrete, commode, æque, ſimiliter ſternantur, voluantur, ligentur cubitis humeris. Quod vero manu tractat̃, vel ãte vel poſt, vel prope, longe've vel ſupra, vel infra, vel hinc, vel medium, tractatur. Si vero ante & prope, vel protinus & longe, cubitus & brachium eius terminus & confinium eſto. Si ante genua, quę ne permutato, prætérito pręuaricato've. Si retro, ad latera coſtas've: ſi ſupra, ne mãmis altius ſummas manus ſtatuito & habeto: ſi ſubter & ĩnfra, ne pectus ĩfra

ad genua habeto: ſi medium, ſummas manus brachia verſus obliquato: ſi hinc vel inde, ne extra ſedem ſuam, locum've pro volutationis & verſationis rata portione corpus partem'que eam corporis quæ in opere eſt, & tractatur, promoueto, ſtans'que ſtantem & incidentem perſpicito, num ſatis & æque pedibus vtriſ'que incedat ſtet've. Sin autem altero ſuperincedentem læſum've cures, hoc agito, ſeruato'que, ne manum parte læſa moueat, agitet've, ne genua altius ad inguina tollat, cũcta'que ſede ſua vti perſiſtant, confiniáq; cætera ſeruato. Manu vero tractatus vel ſtans, vel ſedens, vel iaciens, vel quàm facillime poterit, corpore parte've corporis manu tractanti ſubſeruito, & ſubminiſtrato, & obtemperato. Qui vero manu tractat, formam figuram've conſeruato, ſubſolutionem, dilapſionem, ſubſtationem, contritionem contrariam

caueto. Qui'que manu tractatur, formam figuram've, & ſpeciē manu tractati præbitione, tractatione, habitu, ſitu præſenti & futuro prouideto vti cōſeruet. Prçterea ne vngues digitorum vertices partes've ſummas ſuperent ſuperentur've, curato, plurimum'que ſummis partibus pollicis & indicis vtitor, quandoq; manu tota plena, demiſſa, leni, placida've & ſubuerſa, contraria'que digitorum agilitate pollicis cum medio vel indice. Quibus autem diſtorti læſi've ſunt, naſcerentur, vel cum male nutricarentur, vel alia re, ĳ hanc rem ne faciunto exercento've. Pollicem cunctis præſtare clarum eſt. Cuncta, vna vel vtriſque manibus peragito: ſimiles enim inter ſeſe ſunt vtrçque. Quanam optime, rite, honeſte, commode, celeriter, ſine labore dolore've vtaris, tu tecum putato & conſiderato. Quæ nam inſtrumenta, qualia, quando, quo

modo parentur, dicetur, ne tamē impedimento ſint, retardent've cum opus ſit, parata habeto, ne aliunde petantur. Qui vero corpus tractaturus eſt, miniſtrum habeto, qui cum iuſſeris, faciat paratus've ſit. Qui vero languentem circumſtabunt, partem affectam & læſam tractaturo maxime accommodent, cætera corporis ne dimoueantur, continent, taceant, ſed illi qui præeſt, auſcultent. Præligationis autem, ſuperligationis'que duæ ſpecies ſunt. Vna quæ coarctat & impedit, quæ'que operatur, & ad rem facit. Quæ operatur, citò, ſine labore, dolore, commode, abunde perficit: citò autem abunde've, cum rem ſtatim expedit, ſine labore dolore, cum facile peragit: copioſe autem abunde've, cum ad cuncta præſtò eſt: commode vero, ſuauiter, placide, iucunde, pulchre viſu. Quibus autem exercitationibus hæc parentur, dictū eſt. Quę

coarctat, operatũ, optime, pulchre, honeſtéve facito. pulchre quidem & honeſte, ſimpliciter, molliter, & leniter, optime vero & rite, bene diſcernens, ſeparans ſimilia paria've, ſimiliter, pariter, vel diſſimilia, non paria diſſimiliter non pariter. Species præterea colligationis & ſuperligationis ſunt hæ. Simplex circumducta bene, rotunda've ſeu eucyclon ſimilis raſtro & tegumento ſceparnon've, ſima ſimon've, oculus ophthalmus've, quadrata non æque recte've, ſiue rhombos, qui & ſemirecisus hemitomos've dicitur.

Quare ſpeciem ſpeciei paſſioni'que colligandi ſuperligandi've accommodato. Duæ quidem ſpecies colligationis optimæ ſunt, cauſſa quidem roboris, virium & infirmitatis, vna quæ vel compreſſione, vel copia linteorum faſciarum'q; conſtet, cum ſola colligatio, p ſeſe curat, q̄ curatis & miniſtris ſubſeruit, altera. Cũq; ma-

ximum & potiſſimum ſit colliga-
tio, quædam lex & modus his ad-
hibeatur: nam colligamus compri
musq́ue ne colligata & ſubiacen-
tia dilabantur & rebellent, nõ v-
ti cohæreat & configatur, ſed vti
commodetur & coaptetur, quod
colligamus, non vti cogatur. Mi
nus vero media colligentur, mini
me autem extrema colligamentũ
vĩculum've ſeu bamna, ſuturã'q́
rhamma've nõ infra, ſed ſupra di
ſtribuito, exhibitione, diuiſione re
ſpectu, habitu, cõtinentia, colliga
tione, cõpreſſione. Principia vero
capita've faſciarum ſuper vulnus
ne ponito, ſed hinc vel hinc. Colli-
gamẽtũ aũt & vinculũ loco trito
frequenter've agitato: ne ponito,
ne vacuo & ocioſo hæreat. Sutu-
ra vero rhãma've mollis, nec ma
gna ſit. Quę loca colligenda ſint,
ligamentumq́ vinculũ've conti
neãt, facile perſpicit̃ & congnoſci
tur. Nam decliuia & acuta vincu
lum oẽ fugiũt: quemadmodum eſt

ſumma capitis pars, tibiæ'que inferior. Cum dextera colligas, vĩculum ſiniſtra tẽdat, cũ ſiniſtra dextera præter caput, quod recta & vnico modo colligatur. Quæ vero contraria inter ſeſe ſunt, duobus principijs capitibus've colligato, quorum vnum de ſimili ad ſimile & permanẽs ducito, quemadmodum & capitis medium, & ſi quid tale colliges. Quæ vero crebro mouentur & agitantur, quemadmodum ſunt articuli iunctur ę've, quo loco conflectuntur, quàm minima & ſtatiſſima vincula circumducito, quemadmodum eſt poples. Quo vero circumtenduntur ſimplicia & lata, ſicuti eſt patella mola've ſuper genu: præterea lubricis, mollibus tenellis've corporis partibus & multum agitatis vĩcula ſuperiacito, vti circũſtantia comprehendas, vinculum'que totum confirmes & reſumas, quemadmodum eſt genu ſuperior

& inferior pars. Capita volutæ vo
lutionis've ſeu tegumenti ſolida,
æqualia, ſyncera, diſcreta ſunto.
Quæ vero probe caſura ſunt citi
us decidũt quàm quę contra: qua-
re prædicta ne premito quidem,
ne citius quàm opus eſt, decidant.
Quorum autem ſuperligatio vel
ſubligatio tenetur & hæret, vel
vtra'que, cauſſa'que eſt, ne coaleſcat:
ſiquidē ſubligatio, quæ defecerunt
cõpeſcito, quę ſparſa ſunt contrahi
to, diſpergito, tortuoſa cõtracta di
rigito, vel contrà. Præparatio ve
ro hæc eſto, molles faſciæ, lintea'
ve tenues, puræ, leues, latæ, ſine
ſuturis & exceſſu, prominentia'-
ve ſanæ melius vti contineant,
ſiccæ ne ſunto, ſed eo humore ma
deſcant, quo ſingula coaleſcunt,
vti contingant quidem, minime
vero comprimant, curato. Princi
pium de parte ſana facito, & vl-
tra vulnus finito, vti quod ſubeſt,
exugatur, nec aliud ſuper cocat,

ſupercolligatur've. Si recta erũt, recte ſuperligato: ſi tortuoſa obliqua, tortuoſe & oblique ne moleſtet, curato, ne've premant, alienent & recrudeſcere faciant, vti cum coaleſcent ſuum locum, ſitum, figuram & formam retineant: quemadmodum ſunt muſculi, venæ, nerui, oſſa, quæ ſua naturali figura, forma, loco, ſitu, habitu, modo non laborioſo moleſto've colligato, reſumito, locato: quæ vero rebellant & recrudeſcunt, contrà. Quæ dilatantur ſpargantur've contrahito, cętera'que ſimilia ſimiliter tractato.
Quę multum relaxantur, comprimito, primo quidem paulũ, poſtea magis: terminus & ſignum eſto, cum maxime ſtringunt, premũt, ſi cum inflammatione ſunt: tangunt. Quæ nimis compreſſa cõſtricta contracta've ſũt, relaxato, ſi nõ ĩflãmata ſint, nõ. Pręparatio vero, curatio q; eadẽ eſto cõtraria colligatiõe & ſupligatione: quę re

ĉta eſſedebent, ſi tortuoſa ſũt, diri-
gito, & cõtra cęteráq; ſimiliter a-
gito. Quæ loco ſuo diſceſſerunt,
rebellauerũt, colligatione, ſuperli
gatione, conglutinatione, reſũpti
one reducito: contraria vero, con-
trà. Quæ fracta ſunt, linamento-
rum, puluinorũ lienis forma, ſplẽ-
nion've, longitudine, latitudine,
craſſitudine, copia, multitudine'-
ve curato. Lõgitudo tãta ſit, quã
ta eſt colligatio ſuperligatio've: la
titudo triũ vel quatuor digitorũ,
craſſitudo triplex quadrupelex'
ve, copia, multitudo & granditas
vti cum circumduceretur ne ſupe
ret deſit've. Longitudinem in di-
rectum vti dirigas, circumducito:
latitudo & craſſitudo ne deſit, con
ſiderato. multa ſimul & aceruati
ne inĳcito, multis ne completo.
Duæ ſunt faſciarum colligationes
ſubligationes've. Prima de infer-
na parte læſa, ſuperne finiat. Secũ
da de ſuperna parte lęſa ſubter de-
finat: pars læſa maxime conſtrin-

gatur & comprimatur, poſtrema minime cætera rata portione ra-tione've. Colligatio & ſuperliga-tio ſanæ partis plurimum comprẽ dat. Colligationum & ſuperliga-tionum copia multitudo've, longi tudo, latitudo, craſſitudo talis eſto. Copia quidem multitudo grãditas & quantitas ne minor quam læſa pars eſto, nec ferulis inhęreat, nec grauet, nec circũfluat, nec emaci et. Lõgitudo latitudo triũ vel qua tuor, vel quinque vel ſex cubito-rum quidem longitudo, digito-rum autem latitudo, circuitiones firmamenti totidem ſunto, quæ ne premant, molles tenues've ſint, non craſſæ, non duræ, quæ la-titudine, longitudine, craſſitudine patienti conueniant. Tabellæ fe-rulæ've leuigatæ ſint, æquales, planæ, retuſæ ſimæ've, poſtrema que parte qua ſuperligantur pau lo minores, craſſæ vero qua fra-gmentum exceſſit. Quæ ſuapte natura curua, nec carnoſa ſunt:

quemadmodum digitorum articu
li & iuncturæ talus've, ne ſitu, po
ſitione & aſperitate ſupereminea
ant & extuberent, caueto. Confir
maměta ne premant nimis & ſtrĩ
gant, curato. Primo ceratum mol
le, lene & æquale ſit, purũ, quo cir
cumducatur, multa calida foueat̃,
quæ ita calida ſit, vti manu fera-
tur. Copia & quantitas, optima ea
eſt, quæ plurimum demittat & ex
tenuet, carnem'q; modice augeat,
teneram mollem've faciat. Mo-
dus, tempus've perfundendi & fo
uendi eſt, cum adhuc pars læſa tu
met, priuſquàm reſidat & conci-
dat: cum vero reſedit & concidit,
caſſato: nã per exordia tumeſcit &
tollitur, deĩde flacceſſit & extenu
atur. Poſitio mollis, plana ſit, non
refluens & reflexa, ſed corporis
partibus quæ prominent & pro-
tuberent commoda: quemadmo-
dum eſt talus, coxendix, vti nec
refringatur nec abſringatur.
Pars læſa nec conteratur, nec con

uertatur, Tubulum canalem'ue, ſeu capſulam & ſolena cruri toti vel dimidio ſubijcito, qui partẽ læſam & affectam ſpectet tueatur'que, cætera'que cuncta quę palam lædunt. Præbitio, remiſſio, diſtentio, contentio, cætera'que naturæ accommodata fiant: natura quidem in operibus actione operis conſiſtit & conſtat, quod'quæ res poſcit & vult, conſideretur. Præterea num ne ea res, quam tractas, quieta, demiſſa, ocioſa ſit, perſpicito, vel agitata multum, cum cęteris ne communicet. Quietas res, vel agitatas ſic perſpicito, num ne poſitiones, directiones rectas habeant, quemadmodum eſt manus. Communicatione communi've re diſtentionem, contentionem, conflexionem perſpicito: quemadmodum eſt proxima curuaturæ cubiti pars ad brachium. Conſuetudine vero, cum demonſtrabis crura nihil melius ferre q̃ diſtentionem & extentionẽ. Cæ

terræ vero formę, ſitus & poſitio-
nes non ita conferunt, nam ab hac
& in hac citius, diutius, melius ha-
bent & habebunt, ſi nō mutētur,
Quędam vero mutatione, permu
tatione, de extentione in aliam for
mam ad habitum & poſitionē me
lius habent & habebunt, ſicuti mu
ſculi, venæ, nerui, oſſa, quæ tamē
vel maxime iuuantur ſi rite diſpo
nantur, habeantur, tegantur. Di-
ſtentio potiſſimum craſſiſſima ma
xima'ꝗ, & vbi vtra'que ſecunda,
ſecundo've loco hæc ſunt, iuuat.
Quædam ſi ſubter diſtendantur
& diſponantur, minime iuuantur
quædam, ſi ſuperne. Magis vero
quàm modus & menſura poſcit.
quid agere, lędit, præter quam pu
eros: hos enim paulo habere &
continere, procliue & neceſſe eſt.
Directionis exemplum & indi-
cium eſto, ſiquid cognomine,
coniugatum, par ſimile, ſanum cō
ſideres. Contritio vero fricatio've
ſiue tractatio ſoluit, ſtringit & li-

gat, carnem auget & minuit, quę ſi dura & aſpera ſit, ſtringit & li-gat: ſi mollis, ſoluit: ſi multa, minu it: ſi modica, craſſe facit. Præterea ſic hæc ſuperligato, Primum vti ſupligatus dicat parte læſa ſe ma-xime premi conſtringive, poſtrē mis vero partibus, minime, copia, multitudine quantitatē ve faſcia-rum & vinculorum, quæ ſatis ſit non vi & vehementia, ſe commo de quieſcere, mouere, non comple ri, non premi quantitate copia ve faſciarum & vinculorum, non vi & vehementia. Primo quidem die nocte que magis paulò, ſecundo minus, tertio laxius remiſſius ve premi, poſtridie tumor mollis in partibus extremis inueniatur, ter tio vero die pars ligata, ſi ſolua-tur, gracilior deprehendatur, hoc que per ligationes omnes eueniat. Poſtea vero ſuperligatione, ſi rite ſe ſuperligatum eſſe dicat, pe-tito, deinceps magis & pluribus, ſtringito premitto ve, tertio ma-

gis etiam & pluribus, ſeptimo ve
ro die poſt primam ligationem, ſo
luta, gracilia & extenuata, demiſ=
ſa & laxa reperiantur. Tabellę ve
ro ferulæ've ſi gracilia ſine pruri
tu & vlcere ſint, vſque ad vigin=
ti dies poſt læſionem aligentur. Si
vero quid ſuſpiceris, medio tempo
re ſoluito, tertio quo'que die feru=
las cõfirmato. Poſitio, reſumptio,
demiſſio, ſuperligatio vti ſit for=
ma quam membra poſcũt, curato
formarum figurarũ've capita ſũt
cõſuetudo, natura membri cuiuſ=
que ſpecies autem & læſio mem=
brorum dignoſcitur curſu, ſtatu,
cubatione, opere, remiſſione, laſſi=
tudine. Nam natura, vſus, exerci
tatio ſuperat & confirmat, ocium
autem & ſegnitia tabefacit. Copia
vero multitudine, quantitate &
numero faſciarum & vinculorum
potius quam vi & vehementia
comprimito conſtringito've.
Quæcunque luxationes, diffuſi=
ones fractiones, conuulſiones, tu=

mores,ſine inflammatione ſunt, ſanguinis plurimum de vulnere & parte læſa ad coporis ſuperiora trahitur&mittitur,puſillum quid ad inferna,dum ne manu ſi ea lęſa ſit,habeat teneat've,nec crus per exordia, ſed ſtans poſitum & iacens in vulnus & maxime in eo ſidat & hæreat, poſtrema minime: quæ medio loco ſunt,modice poſtremum ad corporis ſuperiora deducito diſtribuitoq; ſuperligatione,compreſſione. Quin & hęc copia multitudine've linteorũ, faſciarum & vinculorum potius q̃ vi & vehementia compeſcito & ſtrĩgito. Maxime vero his conueniunt lintea, vincula, faſcię tenues, leues:molles,puræ,latæ,ſanæ,vti & ſine ferulis teneantur: multa'que calide perfuſione vtitor. Quę cunque deciderunt luxarunt've, vel conuerſa, diſtorta, conuulſa vel perrupta ſunt, vel per interualla diſtant, vel incuruata qualia ſũt:ſupercilia, partes ĩferio

res oculorum malæ genæ'ue,quę'que in alteram partem repunt liberantur'ue, vnde deciderunt eò trudito illic'que cõtineto,ne dilabantur,in contrariam' ve partẽ repant, & ſuperligato, ſed prius magis paulo preſſato quã par eſt, ſuperligationibus,puluillis in lienis figurã redactis,ſpleneſi'ue formis modis'ue,contẽtione,tractatione,fricatione've,directione, ſuper'que his multa perfuſione. Minutiones vero, quæ non multum ſanæ partis occupauerint, ſtatim ſuperligato, vti ſi ſua ſponte minuantur, vel alieno habitu contagione've & ſuperligatiõe permutentur,ad incrementum declinẽt: carnium'que reparationem & reformationem faciant. Melius autem eſt inferiora ſuperioribus alligare, ſicuti tibiam coxæ, crus'que læſum ad ſanũ ligare, vti magis ſimile fiat & ſit ſimiliter'ꝗ ocium agat & quieſcat,moueatꝗ,ſimili'ꝗ modo,nutrimẽto vel excludatꝗ,

vel ſuſcipiaт. Linteorũ vero copia non conſtrictione comprimitur. Quod primo maxime conſtrictũ & colligatum eſt, laxato, vti verſatione & agitatione fricatione'ꝗ carnulenta, carnem've creante, perfuſione'ꝗ ſine ferulis vtatur. capitis vero, pectoris, coſtarũ ſimilium'ꝗ colligamenta, firmamenta, ſtabilimenta've ſic perſicito, pulſus vti diſcurrat, ſpiritus've perlabatur. Quæ vero diſtarent, dimota luxata've forent, quemadmodum in capitis oſſibus ſuturis've contingit, ſic ea confirmato, ne tuſſi, ſingultu motu've alio cõcutiantur: quemadmodum & caput & pectus, quæ ſeruato modo menſura've colligato & cõfirmato. Si qua vero maxime conſtringendum, & comprimendum foret, mollem lanam, quantum rei affectæ quadret conueniat've, ſubterponito, colligato & ſtringito, quatenus pulſus ſpiritus've diſcurſus nõ impediaт, nec etiã tã laxe,

mittitur. Spina vero de ſacro oſſe magnã vertebrã vſq; curua recurnata'ue eſt. Veſica autem genitura'q;, membrũ'ue genitale, podicis'q; pars, q̃ huc declinat: de hoc autem præcordia vſq; recta obliquata'q;, ſeu ithilordos tendit, lũbi'q; ſecundum hoc ſunt. Hinc autẽ magnam vertebrã vſq; quæ ſupra ſcapulas eſt, recta curua'q; eſt ithycyphes'ue, magis'q; videtur, quam ſit. proiecturę nanq; & eminentię quę poſt vertebras ſũt, hac altiſſimæ ſũt. Ceruicis vero colli'ue articulus curuus, obſtipus eſt, cuius vertebræ parte interiore, pares æquales'ue inter ſeſe ſunt: parte vero exteriore, cartilagine neruis'que continẽtur. Coagmentatio autem coarticulatio'ue earũ in poſteriore tergi parte eſt. proiecturã enĩ extuberationẽ'ue parte poſteriore habent acutam, quæ ſupernexionem cartilagineam habet. Hinc neruorum decliuis annexio progreditur, quemadmodũ

& muſculi de ceruice lumbos vſ-
que prope connectuntur, qui co-
ſtarum & ſpinæ medium com-
plent. Coſtę vero ſecundum verte-
brarũ connexiones, neruulo quo-
dam, qui de ceruice in lumbos vſ-
que progreditur, parte interiore
committũtur, parte autem anteri-
ore, ſecundum pectus, lãguidum,
veſcum, tenerum, procuruatum
præ cunctis animantibus, peran-
guſtum in tumorem vergens po-
ſtremum habent: nam homo par-
te hac anguſtiſſimus eſt. Qua ve-
ro coſtæ nõ ſunt, proiectura quę-
dam tortuoſa, breuis parua'ue, &
lata eſt, ſingulis'que vertebris hæ
neruulo quodam committuntur.
Pectus vero crate continua ſibi
connectitur, tortuoſas'que & obli
quas connexiones habet, qua ve-
ro coſtæ committuntur, langui-
dum, veſcũ, cartilagineũ'que eſt.
Claues autem iugulum furcillæ've
pectoris rotundę ſunt, parte'que
anteriore pectus verſum, paruæ

&breues agitationes habent, ſed humeri ſummam partem verſus crebras maiorésve: ſummum au= tem humeri ſcapulis oritur & con nectitur diſſimiliter plurimis. Sca= pulæ vero ſpinam verſus cartili= gineæ ſunt, cætera fungidæ, ve= ſcæ, languidæ've, foris vero non æquales, nec planæ ceruicem'que & acetabulum cartilagineum ha= bent, quo coſtę mouentur, quod fa cilius quam cætera oſſa pręter bra chij luxat, loco've mouentur. Hu ius autem acetabulo caput rotun= dum, cartilagineun, fungidum, veſcum, languidum've neruulo quodamcommittitur, quod extu= berat, foris que connexumeſt. Par te autem anteriore tortuoſum, o= bliquum & non rectum eſt aceta= bulum verſus, ſed brachium ver= ſus latum eſt digiti replicati nodo ſimile condilodes've, ſolidum, fir= mum, metæ ſimile: poſt vero re= tro've curuũ, quo corona, poſtre= ma've brachij pars, cum manus

tenditur, hæret & ineſt. Quo & neruus torpidus tēdit, qui de cubiti mediorū oſſium connexione, ſiue medio loco naſcitur, cōmittit, ſinitur. Manus quidem oſſa ſeptē & vigiti ſunt, pedis vero quatuor & viginti, & ceruicis autem & colli magnā vertebram vſque ſeptē: lumbiquiſqꝫ, capitis aūt cū ꝓſpectu oculis ve octo, cum vnguibus autem octo & centum, quæ nos de hominis oſſibus didicimus & obſeruauimus, hæc ſunt.
Supra clauem vero pectoris ve furcillam, vertebræ cum magna ſeptem ſunt, quæ ſecundum coſtas ſunt, totidem quot & coſtæ duodecim ſunt, quæ ſecundum ilia ſunt extra, quo & coxendices cum lumbis quinque.
Semen autem ex vtraque veſicę parte, ſicuti fauum pullulat, de his venæ vtraque vrinariæ fiſtulæ parte, pudenda petunt.
Potus autem per fauces gurgulio-

nem'ue, uentriculum, ſtomachū'
ue, gurgulio pulmonem & arteri
am, de his veſicam poſtremam.
Quinq; ſũt fibræ iecinoris. Fel ve
ro quartæ fibræ hæret, quod præ-
cordia petit, pulmonẽ & cor. Cor
aũt tunica circundat, mẽbra vero
cõmuniter maiora habet ſinus've
de medijs autem membris pẽdet,
hæc autẽ de neruis, ſpina ſub ven
trẽ tẽdunt. Renes vero de neruis
ſpina & arteria. Cordis autem fõs
oibus cognatus eſt membris. Nã
ab eo vena vna per præcordia, ie
cur, lienem, renes, coxendicem, ſu
rã, talũ petit. Altera vero de cor-
de ſub iugulas, claues, alas, caput,
naſũ, frontẽ, ſecundũ aures, hume
ros, ſcapulas, pectora, vẽtrem, per
cubitum alia per alas, cubitum, ta-
lum petit. Neruorũ autẽ progna-
tio pullulatio've de occipitio vſq;
ſecundũ ſpinã, coxendicẽ, puden
da, coxas, ſuras, pedes. Quidã ma
nus petunt, quidã carnes, quidam
brachia, quidam aciculam, quidam

pollicem petunt, quidam de carni bus cæteros digitos, quidam per ſcapulas, humeros, pectora, ventrem. Quidam ſunt oſſium vincu la, de pudendis ſecundum ſedem vnus, acetabula'que vnus, ſuper coxam vnus, ſubter genua vnus, qui magno neruo cõmiſcetur, pedes & calcem petit, vnns aciculam ſeu radium. Cætere autem venæ bifariam in renes vtrinque diuidũtur quos penetrant, qui cor dis formam habent, caui'que ſunt, quorum caua magnas venas verſus tendunt, de quibus oriũtur, de his venæ veſicam petunt. Potus vero per venas in renes trahitur, poſtea per renes tanquã per collũ aqua emittitur, &ab his in reliqua deditur inteſtina, quæ his proxima ſunt. Spõgioſum nanq; ab his iter eſt in veſicã, ubi percolat, lotium'q; à ſanguine ſeparat, hac'q; de cauſſa rutulum eſt nec enim ve næ aliæ quam dictæ renes petunt, nec erat aliud, vbi potus colliqua

retur, quatenus ego noui & obſer uaui. Venæ quæ circa coſtas ten‐ dunt, ſub vnamquam'que coſtam ſunt non ad caput, ſed potius ſub eo & ab arteria, quæ ſubter fluens ſingulis coſtis deditur. De craſſa aūt & magna vena, q̃ de corde ve nit, vna dextrorſum īcluſa recur rit, deinde per medias vertebras vna vſque ad ſummas coſtas pro‐ fiſciſcitur, coſtis ęque ſeſe non de‐ dens, dextris & ſiniſtris diuiſa, ſed tamē pares & æquas venulas prę‐ bet, ſupra quidē in dexteris & ſcin ditur. Secundum autē vtranq; cla uis iuguli've partē duæ venæ ſu‐ pra, duæ ſubter pectus eunt, quæ partī dextera, partī ſiniſtra diſtri buuntur & diuiduntur, duæ quidē collū magis petunt, duę vero cor, q̃ partī dextera partī ſiniſtra ſub‐ ter coſtas diſtribuunt̃, donec illi q̃ de corde recurrit, commiſceātur. Quæ vero ſanguinolenta eſt, pro pterea ab arteria ſeparatur, quo‐ niam ſublimis & alta hoc loco eſt,

cum per cor tranſeat, & ſubterco
ſtas. Quæ vero ſanguinolenta eſt
& hemorrhous, magnaq; & craſ
ſa dicitur vena, vertebris rurſus
ſeſe dedit, hucque tendit & hæ-
ret, nec pendet, ſublimisve eſt, ſi
cuti quæ ſupra eſt cum per iecur
tranſeat. Preterea ſecundum lum
bos, ſupra eſt arteria, ſubter au-
tem vena ſanguinolenta, quæ de
iecore per præcordia tranſit, ſubli
mis dextera cordis ſimplex fertur
claues vſque, præter quam quate
nus cordi miſcentur, communi-
catve, diuiſa & fluitans in ipſo,
partim cordis ſinum & ventricu-
lum petit, poſtea de corde parte
ſiniſtra ſecundum ſpinam ſim-
plex reſidet. Quæ ad ſuperio-
res corporis partes recurſitat ſu-
premas vſque coſtas, ſciſſionesq;
que à ſeſe facit, & habet ꝓtenſas
ſecundũ ſingulas coſtas, ſecũdum
naturã quę ad pectoris curuaturã
& connexionem vſque tendunt,
& dextera & ſiniſtra, rectumq;
que eius in vertebra magis eſt, &

& tendit quàm arteriæ tenor to-
nus've, ſeu rogùſta pars & venæ,
quæ de iecore venit. Cordis vero
partem inferiorem verſus, tenor
rectus de ea magis ĩ vertebra eſt,
q̃ arteriæ tenor. Tenor aũt alius ſe
cundum cor eſt, præcordiorũ par
tes inferiores verſus conuertitur
ad ſpinæ altiora & connexa, hinc
ſingulæ ſciſſiones in rectũ ſuper-
feruntur, per oſſa carnes'que cedẽ
tes inter ſeſe repellantes've. Craſ-
ſæ vero & magnæ venæ ſic ha-
bent & ſitæ ſunt. De oculo ſecun-
dum cilium per tergum. ſecundũ
pulmonem ſub pectus vna trãſit,
de dextro quidem in ſiniſtrum v-
na, de ſiniſtro autem in dexterum
altera: quæ vero de ſiniſtro per ie
cur in renem teſtem'que deſcẽdit
quibus venis & os & pudenda cõ-
plectuntur. De mamma vero dex
tra in ſiniſtrum coxendicẽ & crus
vna deuenit, de ſiniſtra autem in
dexteras partes altera. Dexter
autem oculus de ſiniſtro ſuſcipit,

teſtis'q; ſimiliter de dextero ſini-
ſter, & de ſiniſtro dexter venam
ſuſcipit. Craſſiſſimæ quidē venę,
maximę'q;, naturaliter ſic digerū
tur. Quatuor preterea venarū pa
ria ſunt in corpore. Quarū aliquę
de capitis parte poſteriore foras p
ceruicē ſecundū ſpinā hinc & hic
in coxendices & crura deueniūt,
poſtea p tibias, foras in talos & pe
des deſcendunt. Sanguinis ergo
miſſiōes, tergi coxendicis'q; dolo
rę, de popliteta'o'que foris fieri o-
portet. Secundæ autem venæ de
capite ſecundum aures per cerui-
cem, quæ iugulares dicuntur, par
te interiore ſecundum ſpinam v-
trinque, ſecundum lumbos in te-
ſtes coxas'que, poplitum'que par-
tes exteriores, per tibias deinde,
talos'que interiores pedés'q; ferun
tur. Lumborum ergo teſtium'que
dolore, ſanguinem de poplitibus
talis'que interioribus mittito. Ter
tiæ autem venæ de temporibus
per ceruicem in ſcapulas, deinde

ſimul in pulmonẽ deferunt, perueniunt'que, quarum vna de dextris ſiniſtra ſub mammam lienem renem'que petit, contrà altera, ſed vtraq; in podice finiunt. Quartæ aũt venæ de capitis parte anteriore, oculorum'que ſub collum claues'que, poſtea de brachiorum parte ſuperiore ſub cõflexuras, deinde per cubitos, & radios, manũ'q; iuncturas digitos petunt, deĩde rurſus de digitis per manũ velas p cubitorum'que flexuras, brachiorum'que partem ſubteriorem, alas coſtas'que ſuperiore parte petunt, quarum vna lienem petit, iecur altera, poſtea ſuper ventrem vtræ'que in pudendis finiunt. Craſſæ quidem & magnæ venę ſic ſuapte natura digerũtur: Plurimæ prætere a venæ multifariæ'que de ventriculo per corpus digeruntur, per quas nutrimentum corpori ſubminiſtratur. De craſſis prætere a & magnis venis petunt ventriculum, corpus'que

reliquum venulæ quædam par-
tim extra, partim intra, quæ in-
ter ſeſe communicant, dedunt'-
que: quæ extra ſunt, interiori-
bus: quæ intra, exterioribus.
Sanguis ergo per hos modos mit-
tatur, ſtudendum'que eſt, & dan-
da opera, vti procul à loco dolo-
re affecto ſanguinis'que coactione
vena pertūdatur: ſic enim magna
mutatio, ſubitò non fit, cōſuetudi-
nem'q; mutabis, ne amplius eo lo-
co ſāguis coeat. Hepatis autem ve-
na ſubter vertebras, renes, ma-
gnam vertebram petit, deinde ſu-
blimis per præcordia, cor. Quæ-
dam alia recta claues petit, quædā
deinde, quędam ſcapulas, quędam
ſubterflexæ ſecundum vertebras
coſtas'que declinant: de ſiniſtris
quidem vna ſecundum claues, de
dextris vero locum eius quendam
vna, alia vtri'q; reflexa, alia paulo
inferius flexa, quo illa deficit co-
ſtis ſe dedit, donec venæ, quæ cor
de ipſo venit, occurrat. Dexter

ſuperflexa, ſubter'que reflexa vertebras petit, donec peruenit vnde cœpit tolli, ſeſe coſtis dedẽs, cęterisq; õnibus hinc & hinc ſciſſiones ſecundũ vnãquãq; ſeſe dedẽs. cum vna ſit, de corde quidẽ in ſiniſtris locũ quẽdã magis petit, poſtea ſub arteriã donec abſumatur, diſcedit, vnde hepatitis vena ſeſe ſubſtulit. Prius tamen quã eo perueniat, ſecundum duas poſtremas coſtas bifariam diuiditur, quędam hinc, & hinc: quædam vertebras petens conſummitur, quędam recta per claues tendens ſupra arteriam trãſit & eſt, de hácq;, quemadmodum ea quæ ſecundum lumbos ſub arteriam tranſit, de hac'que ĩ iecur prorumpit, quædã portas primas've iecoris partes fibrã'q; ilobon've, quædã ab hac al.o prorumpit, paulum'que ſubter præcordia, quæ ſuapte natura iecoris cohærent, nec facile ſeparantur. Duæ præterea venæ de clauibus mouentur, quædam hinc

& hinc ſub pectus, pectinē petūt, quò de hinc nōdum noui: præcordia vero ſecundum vertebram, quę coſtis committitur, qua rende arteria hac reuoluitur. Arterię vero de hoc hinc & hīc manāt, q̄ modum arteriarum habent, hac'que de corde recurrenti hepatitis vena cōmittitur, & finem facit. De qua præcordia duæ maxime per albę hinc & hīc feruntur, quæ multifariam per præcordia diuiduntur, circa'que hæc ſunt & commiſcētur: ſupra vero præcordia magis hæ patent. Duo vero craſſi tenores, ſiue nerui de cerebro ſub os magnæ vertebrę ſuperne magis ſtomachum verſus, de vtra'que arteriæ parte præteriens, vterque ſeſe init & committitur, miſcetur'que vni ſimilis: poſtea vertebrę præcordia'que hic connectuntur finiunt'que tanquam indiſcreti, de hac'que connexione iecur lienem'que verſus tendere videntur. Tenor autem & tonus alius

neruus've de vera'que vertebra
rũ parte, quæ ſecũdũ clauẽ ſunt,
ꝑ ſpinã tẽdit ex obliquo vertebrę,
qui coſtis ſicuti venæ, dedit & di-
ſtribuitur. Quidã ad lactes meſen
terion've per præcordia mihi ten
dere videntur, vbi ipſæ deſinunt
& deficiũt. Præcordia rurſus vn-
de manant & prorũpũt, quia con
tinua hæc & cõnexa ſũt ſecundũ
& per medium ſub arteriam, relj-
quum ſecundum vertebras, ſicuti
venę, deditur, donec in ſacrum os
podicem've euntes conſummun-
tur. Oſſa quidem corpori ſtatum,
rectitudinem, habitum, formã &
ſpeciem præbent & ſpeciem præ-
ſtant: nerui vero conflexionem,
contenſionem, diſtenſionem'que
carnes vero cutis'que colligatio-
nem, contentionem, continenti-
am've omnium. Venæ per cor-
pus ſparſæ diffuſæ'que ſpiritũ flu
xionẽ fluorẽ've, motum & agita-
tionẽ præbẽt. Multæ vero de vna
pullulãt, quę vnde incipiat, & vbi

finiat, neſcio. nam ducto facto´ve circulo principium nõ reperitur. Cuius germina, pullulatiões & ſto lones vnde tollantur & initiũ ſumãt, corporis´q; vbi finiãt, & vna his vti concors ſit, quibus´q; locis digerantur, diſſertabo. Capite qui dem medio per tranſuerſum vena la vna lata, tenuis, ſanguinis non multi circũiacet & ineſt: cerebro´q; ſecundũ ſuturas harmonias´ve multę tenues venulę radicãtur & inſitæ ſunt, circa´q; caput totum, frontem vſq; & temora quadrifiu uiantur. Quarum vna de capitis poſteriore parte foras ſecundũ ſpi næ cutem recta tendit: hinc vero ſecundum exteriorem & interiorem venam earum, quæ in iugulis ſunt, demittitur, trans´que auditioně aures´ve mento diuidit, q̃ foris craſſa eſt. De hac multæ tenues lĩguã petũt, præter eã q̃ ſub lĩgua eſt, & eã quę ſub maxillares quę craſſa eſt, per clauem´q; trãſit & ſubter ſcapulas hácq;, de ea ve

na, quę ſuphumeralis dicitur, ve-
na pullulat, quæ per neruum eum
tranſit, qui ſubter humeri ſummã
partẽ eſt, quę ſanguinolẽta eſt, dif
ficulter'q́ curat, ſi dehiſcat frãga
tur've & conuellatur: huic enim
latus neruus connectitur cartila-
go'que hac parte eſt. Medio autẽ
horũ loco mẽbrana ſpumoſa eſt:
nam cum locus carnoſus non ſit,
carnem'q́ non creet, facile frãgi-
tur, quo cum ſanguis concurrit,
locum latum nactus nõ abigitur,
ſed dureſcit, quod cum fit, morbũ
& laborem dolorem've præbet,
quæ quidem tranſit finit'que qua
prius dixeramus. Subter ſcapulas
alias pullulat, ſub mammis'que de
ditur venis crebris, tenuibus, ſpar
ſis, per'que ſuperhumeralem car-
tilaginẽ perreptans, ſubter diſtri
buta brachium petit, muſculum ſi
niſtra habẽs: dextra vero ſcindit
circa humerum, cubiti'q́ ſuperio-
rem partem, deide cubiti partem
vtrã'que penetrat, poſtea manus

iuncturam, hic iam ſparſa per ma
num totam pererrabunde firma-
tur, & radices iacit. Princepsau-
tem & archæa vena, quæ ſecun-
dum ſpinam ſparſa per medias ſca
pulas tranſit, iugulas'que & fau-
ces petit, & in cor immittitur, quæ
de ſeſe venam ſatis magnam, capi
tum'que multorum emittit ſecun-
dum cor, de quo verſus os tendit,
fiſtulam'que facit, quę magna arte-
ria propter pulmonē dicitur: ſan-
guinis vero parum habet, ſpiritus
multū. lato namque loco viſceris'que
raritate, multis ptibus & locis pul
monis inuehitur: cętera vero carti
laginea eſt. Quare ſi quid non cō
ſuetū pulmonis in hos meatus vel
potus, vel qd aliud penetret, ſpiri
tus've & ſāguinis meatus vexat,
vtpote cū venę tales ſint, viſcus'-
que ſpūgioſū, qd humeris plurimū
capit, ſupra'que cohæret & eſt: con
ſuetorū enim humorū & intrā-
tium lex eſt & moderator. Quin
& ſāguinis per has venas nō mul

tum currit, nec celeriter incedit vti prorūpentia pellat, quæ ſi non ſubducantur, ſed permaneāt, concaleſcunt & dureſcunt, quæ diſſoluunt & abigunt, quicquid nutrimēti ingeritur, guttur'que excludit, clauſis'q; hoc callo duricia've meatibus citò ſpiritus itercipitur, vel difficulter ſpirat, ſiue tachypnœa, vel dyſpnœa corripit & habet, cū hac via ſpiritū mittere & trahere nequeant. Quāobrem hi morbi gignuntur, ſpirādi difficultas aſthma've, tabes ſiccæ. Si vero plurimus humor in his cōſiſtat ſuperet'q;, vti qđ craſſe factū eſt nō cogatur, pulmonē, proxima'q; marceſacit, purulenti tabifici'que fiūt: tamē hęc mala alijs de cauſſis gignuntur. Hinc vena hæc pulmonem occupat, per'que duas magnas fibras ad inferiora verſas ſub præcordia ſpinę ſupertēditur, quę alba neruoſa'que eſt, per alias'que corporis condēſati partes, venulas mittit, tenorem'q; ſiue robur,

& entona crebris venulis p ver-
tebras in tergi ſpinæ've medullã
mittitur. Plurimæ præterea ve-
nulæ aliæ tendũtur ſpargũtur'q;
cæteris õnibus corporis partibus,
quæ ſingulæ ſpinam petunt, ſan-
guinem'que tenuiſſimum defecca-
tiſſimum'q; adducentes, huc eru
ctant, euomunt & iaciunt. Quæ
vero in ſuperiacẽtes ramulos bra-
chiola've tenditur, eodem condu-
cit, inde'que in renes radices iacit
tenuibus fibroſis'q; venulis ſecun
dum vltimam nothan've coſtam,
hincque' diſcedens & contendens
dẽſatur, poſtea in neruum redigi-
tur ſecundũ podicem, præpinguẽ
& craſſum adducentes & congre
gãtes veſicam teſtes paraſtatas &
aſſiſtentes connectit, radicibus'q;
cõfirmat multum complicatis, te-
nuibus, ſolidis, fibroſis'que venis.
Hinc eius craſſiſſimũ rectiſſimũ'-
que retrouerſum in ſcapum cau-
lem've redigit, quod pudenda eſt,
quod in reflectione ad hæc eadem

coarctatur, per pectinem'que ſupra ſubter ventris pellē venæ'que ipſius in eas prorūpit, quæ ſubter tendunt & feruntur, quę inter ſeſe alternatī inuehuntur, connectunt, per pudēda'que tranſeūt venę craſſæ, tenues, denſæ, crebrę, tortuoſæ. Fœminis vero hæc in vuluas, veſicam, fiſtulam vrinariam cōtendit, hinc autem recta tendit. Fœminis quidem circa vuluas, coarctatur, viris autem circa teſtes ſpargitur. Propter hanc vero naturam vena hęc plurima fœcunda, concipit: plurimis enim, defecatiſſimis'que partibus nutrit, ſāguinis pauci cauáque eſt, neruoſa & craſſa, ſpiritalis contendens'que ſub pudenda venulas ſpinam verſus tendētes, vi præcipitat & cogit: quas vero non præcipitat, tanquam cucurbitula ad ſeſe trahit, venæ'que ſuperiori dedit. De cæteris autem corporis membris & partibus in hāc ſtillant & colliquantur: plurimum vero, ſicuti dictū eſt, de me

dulla congreatur. Propterea coeũtibus voluptas accedit. quod cum hæc vena ſeminis genitalis, ſubcruenti, ſpiritalis plena eſt, per id tempus calefit, propellit, ſubter'que ſemine fluẽte, quę in ſeſe inſunt cõſtrigit: ſpiritus vero quæ ineſt, pręſens'que vis caliditas'que, venularũ'que vndi'que continens curſus pruritum titillatum've inijcit & intus creat. Vena autẽ, quæ per ſeſe pullulat, per'que interſcalpiũ iugulam ſecundum ſpinam tranſit, ſparſa multis venulis coſtas vertebras'que implicat, per carnes'que alternatim condenſatur, vti nutriat & ſanguinaria ſit, quæ ſecundum nates tranſit, per muſculum ſub coxam debacchatur & ſubferuet. Secundum vero nates in coxæ acetabulo ſecundum caput vena perforatur, quæ coxæ femori've reſpirationem præbet, vltra coxam ſeundum genu flectionem & poplitem versus. Alterã vero ſecũdum inguen multiradicem demit

ſuperiacit & genu patellę & epi-
gunitidi venas, ſecū'q; genu pa-
tellæ & epigunitidos īteriora ſu-
per cauum complicat venam, quā
ſi quis vellicet, ſtatim bilioſam ſa
niem conducit & emittit, quæ ſe-
cundum interiora cauum'q; genu
prorumpit, multaſ'q; cōplicatas-
'q; venas poplitibus dedit: quę ve
ro hinc tendunt, ſub coxæ neruos
tranſeunt, radicem'q; in teſtes &
anum iaciunt, circa'q; ſacrum os
extenuantur, in vnū'q; redactæ
circuntenduntur. Quę vero per-
uenit & tranſit ſecundum genu.
partem interiorē ſupra ſecundum
coxę interiora tendit in inguen,
& per coxendicem vltra ſpinam
verſus lumbū extra habens, craſ-
ſa, lata, ſanguinaria ſupra eructat
in iecur, per carnem'q;, ſāguina-
riam partē perflans renē continet
dextrā iecinoris fibrā verſus, quę
ſub iecinoris partes diuiſa craſſam
venā verſus ſciditur. Sin aūt ſub
accēſa ptē craſſiorē iecinoris ver

tit, tractatu'que difficile. Quæ vero per muſculum tendit, circa genu ſpargitur, per'que tibialis oſſis ſummam partem, venam in fiſtulæ formam redigit, quæ medullã nutrit, per'que tibialis oſſis partem inferiorem vehitur, ſecundum pedis colligationem & connexionem. Quæ vero per genu patellam epigunitidos've, partem'que ſuperiorem ad interiora per tibiæ muſculum feruida diſtenditur & explicatur, craſſa ſanguinaria'que, per tali partem interiorem tranſit, hic'que circa talum, neruũ'que venas indiſcretas contrahit, quæ ſubter talum pedẽ'que currit, hic'que perplicata ſub pollicem ſiſtitur, duplicem'que ſanguinariã venam ſuperne ſub cutẽ de talo cõflectit, craſſefacta'que comparet ſecundum tali interiora, ſupra'que diſtribuitur ſecundum ſuræ radium oppoſitum: ſecundum vero ſurã vti fundam facit, hic reliquum ſecũdum genu interiora tenditur,

ſus,qua fel eſt ſiue chole cum radicibus multis per iecur ramulos mittens, pars eius per interiora vehitur. Duæ autem venæ inter duas latiores fibras explicantur, Quarũ vna per vertices ſummas´ve partes,& cutem vmbilico deſtenta deducitur:altera vero premens ſpinam renem´que in veſicam pudenda´que prorumpit,ancoras´ve iacit,de coxendice incipiens in pectine finit. Multæ prętercea venæ per coſtas vertebras´que pererrant,quæ ſpinam anuli modo pernectunt, proiecturas´que & agnationes, per eas´que ſanguinem emittunt, ventrem´que & inteſtina peruolutant. Quædam de pectine in mammas, guttur, humerorum ſummas partes tendentes dilatantur. Quæ vero ſecundum iecinoris partem craſſiorem peruenit,ſupra´que fel in fiſtulę formam redigit, ſub ſpinam diſtribuitur per præcordia tranſit. Vena autem, quæ de ſiniſtris

mouetur, cętera quidem naturam eandē cōfirmat radicat've, quā ea quæ de dexteris in ſiniſtra ten-dit, iecur petens non eijcit, ſed in liene figitur ſecūdum eius caput, quod in eius parte craſſa eſt, dein-de penetrat araneolam, lienis'que ſanguinarias venas. totus autem hic ex omēto tollitur, ſuis'que ve nulis ſanguinarium reddit. Quæ vero de lienis capite in ſpinā mit tūtur, per præcordia tendunt, hīc vero dextra ſiniſtra'que ſub pul-monem peruoluuntur: ſanguina-riæ vero ſub eū tendunt, & in eū reuehuntur. Quę autem pauci ſā guinis & tenues ſunt, de pulmone per interiora euntes, cum ille ſua-pte natura rarus ſit, cor petūt, vt pote ab eo emūctæ, circa eius au-res cōpeſcūtur, & ī eius caua ſi-nus've īteriores deflūt, priores-q; & hæ ī ipſū prorūpūt: meatus enim anguſtia ſiſtitur, vti de toto corpore fibras habeat. Propterea multū ī pulmonē deferūtur, per-

eſt potiſſimus, colorum'q; mutationes fiunt, venas hoc conſtringente laxante'q;. Cum quidem laxat, colores rubri, boni, nitidi & trãslucentes fiunt: cum vero ſtrĩgit, lutei, pallidi, liuidi, quęq; ꝯmutat, prout cuique adſunt.

HIPPOCRATIS DE PVERI DENTITIONE LIBER.

PVeri ſuapte natura habitiores, rata portione carnulentię lac non hauriũt, ſed voraces plus lactis hauriunt, tamẽ rata lactis hauſti portione nõ pingueſcũt, carneſcunt've. Qui plus micturiunt quàm hauriãt, hi annũ nõ durãt. Quibus venter multũ fertur, defluit've, pulche'q; & bene cõcoquũt, ſani magis ſunt. quibus cum voraces ſint parum, hi morboſi ſũt, ſi rata lactis hauſti portione non nutricãtur. Quibus multũ lactis

vomitur, his venter ſiſtitur: quibus in dentitione vẽter plurimũ demittit, ſubducit've, minus hauriunt, quàm qui rarius & parum. Quibus in dẽtitione febris grauis & acuta ſuperuenit, hi rarius hauriunt: qui cum dentiunt, non emaciantur, tamen deponuntur, periculum eſt ne conuulſio, ſpaſmos've, ſuper capiat. Qui hyeme dẽtiunt, ſi cætera pariter eãt, hi melius & tutius euadunt, & liberantur: qui cum dentiunt, conuelluntur, & ſpaſmõtę non oẽs pereunt, nam plurimi ſeruantur. qui cũ tuſſi dentiunt, diutius durant, pueri cõpunctione magis emaciantur. Quos dentiẽtes hyẽs ſuperoccupat, ſi diligẽtius procurẽtur, dẽtitionẽ facilius ferũt. Qui plus micturiunt quàm demittant, hi pro rata portione habitiores ſũt. Qui rata portione non micturiunt, his crebro cruda aluus in pueritia demittitur, morboſi, ſomniculoſi ſi ſunt, & habitiores, ſæpius reſane-

ſcunt, & ſi non belle & abūde ha
beant. Qui cum lac hauriūt, co-
medunt, hi facilius lactis depulſi-
onē ferunt:qui crebro demittunt,
hi ſubcruentam & non digeſtam
aluum emittunt. Plurimi cum fe-
briunt,ſomnolenti ſunt, ſi vlcera
ſine febre in tonſillis fiant,tutiora
ſunt. Quibus puerulis cum lac ſu-
gunt,tuſſis adſiſtit,hi vuā tumē-
tem,maiorem've habere conſue-
uerunt. quibus in tonſillis, pari-
ſthmidis've puſtulæ vagātes,ſer
pentia've vlcera,ſiue nomę ſubi-
tò ſuperueniunt febribus, & tuſſi-
culis durantibus, his periculū eſt,
ne ſæpius redeant:ſi vlcera in tō-
ſillis recrudeſcant, malū eſt:ſi vl-
cera ī crudis & ſimilibus repullu-
lēt,periculoſa ſunt:ſi pueris vlce-
ra momenti alicuius in tōſillis di-
ſcutiantur, pueri'que ipſi lac hau-
riant, & deuorent,ſalutis ſignum
eſt: qui cum prius lac ſorbere, &
deuorare non poſſent, in tonſilla-
rū vlceribus multam bilem reie-

ctant, vel per inferna demittunt, hi periclitantur. Si quid araneoſũ in tonſillarum vlceribus inſit, bonum non eſt: ſi poſt prima tempora in tonſillarum vlceribus pituita non prius ſolita per os defluat, vtile eſt, tamen euocanda eſt. Si vero cũ prius cœpiſſet, poſtea remittat penitus, vti lubens, & facile veniat, enitendum eſt. Nam cum non ſic defluet, timendũ eſt, ne tonſillæ, cum deſtillatione vexent & ingruãt, plurimum aluus cita tuſſiculas ſiccas diſcutit. Pueris ſi quid pluſculum digeſtũ deducatur, emittatur ve, diuturna tonſillarum vlcera diſcutit: ſi qua per dies quinq;, vel ſex non creſcunt, periculoſa nõ ſunt. Qui lactis plurimũ hauriunt hi ferè ſemper ſomniculoſi ſũt: qui cũ lac bene hauriũt, habitiores non fiunt, hi vix coaleſcunt, educuntur ve. Si per æſtatem tonſillarũ vlcera fiant, peiora ſunt, quàm quæ cæteris tẽporibus ĩgruũt: quãprimũ

enim ſerpunt, creſcunt'ue ſerpē-
tia circa vuam vlcera tonſillarū,
hi'q; ſi euadant, & ſeruentur, vo-
cē mutant. Quæ circa fauces vl-
cera ſerpūt, difficiliora, grauiora'
que ſunt: nam ferme ſemper ſuſpi
ria, ſpiritus've difficultatem ſu-
perinferunt.

HIPPOCRATIS DE VIRGI-NVM NATVRA LIBER.

PRincipium quidem mihi compoſitionis artis medicæ eſt de rebus ſēper, nuper'q; & genitis, & generoſis. Non enim poteſt quis morborum naturā cognoſcere (quod quidem eſt huius artis) diſquirere, & inuenire, niſi totū primo cognoſcat, de quo particularia deſcenderunt, diſcreta've ſunt. Primum quidem morbū, qui ſacer, comicialis've dicitur, ſyderatoſ'q; & apoplecticos, terroreſ'q; imaginoſos, qui tam vehementer homines territāt, vti de-

ſipiāt, ſibi'q; ſpectare laruas quaſdam infenſas, dæmonas've videntur, modo nocte, modo die, modo vtro'q; tempore, quo multi ſe ſuſpenderūt, ſed plures fœminæ quā viri. Nā muliebris natura minor & ignauior eſt, ſed virgines, quibus nuptiarum tēpus aduenit, maturæ'q; iam viro ſūt, magis hoc patiuntur, præſertim cum mēſes deſcendunt, nam ante hoc nō admodum male afficiuntur: poſtea enim ſanguis in locellos liquitur, ſtillat've, tanquā defluxurus: cum igitur os non patet quò defluat, exæſtuat've ſāguis'q; ob cibaria, corporis'q; incrementum plurimus illic cogitur tūc'q; cū quo defluat non habet, præ copia cor ſeptum tranſuerſum, prę cordia'q; petit. Cū igitur hæc plena ſunt, cor languescit, marceſcit've, q̄d torpeſcit, deinde delirat, deſipit've. Queādmodū ſi quis ſic conſidat, vti ſanguis de ſuperioribus partibus in tibias, ſuras've non deſcē-

dat, pedes torpeſcũt, quapropter gradũ facere non poſſunt, niſi ſanguis decurrat: ꝗ ſtatim decurrit, ſi pedes in gelidam aquam, quę talos ſuperet, demittantur: nam hic torpor lenis eſt, facile'que diſcutitur. Sanguis enim venarũ rectitudine facile decurrit, locus'que hic corporis periculoſus nõ eſt, ſed de corde, pręcordiis'ꝗ tarde decurrit. Nam venæ hinc tortuoſæ, & recuruæ ſunt, locus'ꝗ hic periculoſus eſt, & ad inſaniã paratus. Cũ enim hæ partes repletæ fuerint, cum febre horror ingruet, quas febres errones, errabundas've, ſiue planetas nuncupãt. Cum autẽ hęc ſic habent, prę graui, celeri, & pæacuta perflammatione furit, præ marcore vero, marceſcẽtia've clamat, & vociferatur: præ tenebricoſis autẽ imagũculis occurſantibus terretur & timet, præ cordis vero preſſione ſuſpendia parat & expedit, ſanguinis autẽ malignitate, & vitio languet animus, &

æſtuat, malum'que trahit, horrenda, formiduloſa've profert & nominat alios, tentat'que, & expedit in puteos deſilire, ſeſe'que demittere, ſuſpēdere'que, tanquam melius ſit, colorem'q; crebro variat & mutat. Cum autem imagunculæ, phantaſmata've ceſſant, lætitia'que & voluptas aliqua datur, mortem, tanquā bonū quid orat, & optat. Cum autem hęc reſipuit, mulieres, quibus eſt ea curæ, preciosiſſima veſtimenta fœminæ eius, cætera'que vatibus deceptæ, dedicāt, conſecrāt've Dianæ: ſed huius liberatio, & medela eſt (niſi quid vetet) ſanguinis miſſio. Sed equidem hortor, mando'que, cum hoc virgines patiuntur: quamprimum cum uiris coniungi & commiſceri: nam ſi concipient, ſaneſcēt: ſi minus, cum pubertate, vel paulò poſt ceſſabit, his've corripiētur. Sed mulieres iam adultæ, & ſteriles magis hoc patiuntur,

HIPPOCRATIS DE CORPORVM SECATIONE, ET INCISIONE, SEV ANATOME, LIBER.

PArte fauciũ ab vtraque arteria gurgulio'que & guttur pullulat & gliſcit, in ſũmã'q; pulmonis partem finem facit, circulis'que quibuſdam inter ſeſe cõnexis, ſimilibus'q; conſtat. Pulmo autem ipſe cõuerſus & vergens in ſiniſtram partem, teſtudinem chelyn've cõplet, facit'q; ſubtumulos'que ſubuertices've, ſeu hypocoryphoſias quinq; habet, quas fibras lobos've dicunt coloris'q; ferè cineritiũ eſt, plurimum'que compactus cõpunctus'q;, ſuapte'q; natura pertuſus perforatus've. Cor'que in eius medio locatur & ſitũ eſt, quod in homine rotundius eſt quàm in cæteris animalibus. Corde autẽ ab ipſo plurimus meatus cartilagineus & fibroſus iecur petit, cum'que hoc

vena quæ magna dicitur, per quã alueus totus ſuſtentatur & nutritur. Confine vero & vicinum ſimile'ꝗ ferè cæteris cunctis eſt iecur, quod cæteris ſanguinolẽtius eſt, duos'que ſubtumulos ſubuerrices've habet, quas portas fibras've, ſeu pylas vocitant, quæ quidem dextra locantur, vena'ꝗ de hoc cuneata, ſcalena've renes petit. Qui renes inter ſeſe confines, cõiuncti, ſimiles'ꝗ ſunt, colore'ꝗ ouillis ſimiles: tubuli vero canaliculi've de his cuneati, veſicæ ſũmum verticem petunt. Quæ veſica tota neruoſa, magna ventrioſa'ꝗ eſt, medio'que loco intus hæret, ſex'ꝗ fermè conceptaculis intus per mediũ redimitur & ornatur. Palatũ autẽ & gurgulio guttur've & gula pricipiũ de lingua ſumit, & in vẽtriculũ finit, quẽ in marcido digeſtorio'ꝗ ventriculo gulam os've anguſtum, ſeu ſtomachum dicunt. Spinam autem ver-

ſus poſt iecur præcordia ſita ſunt.
Coſta autem ex ſiniſtra notha´ve
lien incipit, qui pedis humani ve-
ſtigio ſimilis eſt. Cœlia vero, ſupe
rior´ve ventriculus ſiniſtra iecori
adiacet, qui neruoſus totus eſt. Cœ
liç que huic, ventriculo´ve quod-
dam inteſtinium cohæret, quod
nonnulli colon vocitarũt, paruũ,
cæteris ſimile, lõgitudine circiter
duodecim cubitorum, ſinibus mul
tis conuolutum, per quod cibus
tranſmittitur. Colo vero huic po-
dex carnoſus annectitur, qui qui-
dem vltimus eſt, & in vltimam
ſedem dactilion´ve definit: cæte-
ra vero natura ipſa digeſſit.

CANDIDO LECTORI S.

EN TIBI, lector candide, Hippocratis omniū medicorum facile prīcipis opuſcula, iampridē & acuratius, & clarius congeſta atque bona etiā fide recognita trado: quæ ideo in minore forma excudere viſum eſt: vt ſine tędio, ad enchiridŋ inſtar, poſſis ad manum habere. Quem noſtrum laborē, æquo, rogo, animo accipias, vt ad maiora etiam ſtudia, quibus tuis cōmodis inſeruire poſſim, properare libeat. Nec hic velim, operis huius index te fallat, q pauciora certe promittat, q̄ liber ipſe pręſtet. Siquidem, beneficio doctorum hominum atque conſilio, inſerui librum eiuſdem

De medici vulnerarŋ munere

De oſſium natura

De Corde

De virginum natura

Itē, de pueri dentitione. Quos iuxta tibi vſui fore confidebam, eos tu omni ſtudio perleges, & me lubenter amabis. Vale.

Fol.137 . Linea vltima
multũ in pulmonẽ differũtur per
Lege ſic rectius . corporis totius
ſenſus circa pectus